

คู่มือรายงานประเทศ

ตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศ
ที่ประเทศไทยเป็นภาคี

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
กระทรวงยุติธรรม

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961168224

46762
วันที่ 28 / เม.ย. / 2549
เลขทะเบียน 117388
เลขหมู่ KF
43
2349ค 2548

คู่มือรายงานประเทศ

ตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศ
ที่ประเทศไทยเป็นภาคี

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
กระทรวงยุติธรรม

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

คำนำ

ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2489 และขณะนี้ ได้เข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนฉบับต่างๆของสหประชาชาติ แล้วจำนวน 5 ฉบับ จากสนธิสัญญาหลักทั้งสิ้น 7 ฉบับ ซึ่งการเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาใด หมายความว่า ประเทศภาคีได้ สมัครใจยอมรับ ที่จะดำเนินการประกันให้ประชาชนได้รับสิทธิตามสนธิสัญญานั้น รวมทั้งจะให้การคุ้มครองและให้การชดเชยเยียวยาหากประชาชนถูกละเมิดสิทธิ นอกจากนี้ ภารกิจสำคัญอีก ประการหนึ่งที่สืบเนื่องมาจากการเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาใดๆ คือ การยอมรับที่จะจัดทำและเสนอ รายงานประเทศ เกี่ยวกับผลการปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้น ต่อเลขาธิการสหประชาชาติ เพื่อส่งต่อ ให้คณะกรรมการประจำสนธิสัญญา พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะแก่ประเทศภาคี ซึ่งสนธิสัญญา แต่ละฉบับ ได้มีการกำหนดระยะเวลาของจัดส่งและนำเสนอรายงานประเทศไว้ชัดเจนแล้ว ข้อดี หรือความสำคัญของการจัดทำรายงานประเทศ คือการช่วยให้ประเทศภาคีได้มีโอกาสประเมิน และ ทราบถึงสถานการณ์หรือภาพรวมด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ ว่ามีความก้าวหน้า หรือมีปัญหา ประการใดบ้าง ซึ่งเป็น โอกาสสำคัญที่จะ ได้แสวงหาหนทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคเหล่านั้น ให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆอย่างทั่วถึง ช่วยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน โดยรวมของประเทศก็จะดีขึ้นด้วย ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักสำคัญของ สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับ

แม้ว่าประเทศไทย โดยหน่วยงานราชการต่างๆ ได้จัดทำรายงานประเทศเสนอต่อ องค์การสหประชาชาติไปแล้วหลายฉบับ แต่ยังไม่มีการรวบรวมแนวทางและขั้นตอนการจัดทำ รายงานประเทศดังกล่าว กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ในฐานะหน่วยงานด้าน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ประสานงาน เพื่อจัดทำ รายงานประเทศตามมติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ จึงได้จัดทำ "คู่มือรายงาน ประเทศตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี" ขึ้น ซึ่งได้รวบรวมกระบวนการ ขั้นตอน และกรอบเนื้อหาสำคัญของการจัดทำ รายงานประเทศแต่ละฉบับ ที่ประเทศไทยได้จัดทำ ไปแล้ว รวมทั้งได้รวบรวมความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และกลไกด้านสิทธิมนุษยชนของ สหประชาชาติ และสาระสำคัญของสนธิสัญญาหลักที่ประเทศไทยเป็นภาคีไว้ด้วย โดยได้รับความ กรณาจากคุณ สีน้อย เกษมสันต์ ณ อุรุทยา ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์โดยตรงใน การจัดทำและนำเสนอรายงานประเทศตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มาเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ เพื่อจัดทำคู่มือรายงานประเทศฯ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ และหน่วยงานราชการต่างๆ ที่มีภารกิจในการจัดทำรายงานประเทศในสนธิสัญญาฉบับอื่นๆต่อไป

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ธันวาคม 2548

คำขอบคุณ

ผู้เขียนขอแสดงความชื่นชมต่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่ได้มีคำริในการศึกษาและจัดทำเอกสารอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการดำเนินงานสิทธิมนุษยชนของชาติ และต่อหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องรับผิดชอบการดำเนินงานเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

เอกสารคู่มือการจัดทำรายงานประเทศตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี ที่ถึงแม้จะมีเวลาในการดำเนินการเพียง 2 เดือน (12 กรกฎาคม - 12 กันยายน 2548) ซึ่งอาจจะเป็นงานศึกษาที่ใช้เวลากระชั้นชิดและเร่งรัดมาก แต่ก็ได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตั้งแต่ท่านอธิบดี ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ท่านรองอธิบดี ปรียาพร ศรีมงคล และผู้อำนวยการกองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ ผู้อำนวยการปดิกาญจน์ สิทธิเดช ซึ่งผู้เขียนขอแสดงความขอบคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ คุณสาธนา ชณะรัตน์ ผู้ทาบตามที่พยายามให้กำลังใจด้วยการแสดงความเชื่อมั่นว่าผู้เขียนสามารถทำงานนี้ได้สำเร็จภายในเวลาอันสั้นกระชั้นชิดที่สุด

ขอขอบคุณคณะกรรมการเพื่อการจัดทำคู่มือรายงานประเทศตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำในการจัดวางโครงสร้างเนื้อหาและแนวทางของเอกสาร ขอขอบคุณ คุณอัจฉรา ฉายากุล จากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ได้จัดทำเอกสารเกี่ยวกับเรื่องราวของอนุสัญญาและกลไกต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้เขียนได้ใช้ประโยชน์มากที่สุด ขอขอบคุณ คุณพุดธิ์ กางกั้น จาก Asian Human Rights Commission (AHRC) ที่ได้ให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับเว็บไซต์ ดังปรากฏเพิ่มเติมเป็นภาคผนวก 6

ที่สำคัญ ผู้ที่เป็นกำลังหลัก 2 คน ซึ่งเป็นทั้งผู้ช่วยนักวิจัย เป็นพลังและเป็นกำลังช่วยเหลือผู้เขียนอย่างดีที่สุดทุกประการ เป็นผู้คลบ้นคาลให้งานศึกษาเรื่องนี้สำเร็จเสร็จสิ้นลงได้โดยเรียบร้อยคือคุณบุญภาดา พึ่งบุญ ณ อยุธยา และคุณชดาพร เลหาวัฒน์ ซึ่งผู้เขียนขอแสดงความซาบซึ้งใจ และขอขอบคุณอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

สิน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา

กันยายน 2548

สารบัญ

หน้า

	คำขอบคุณ	
	บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	1
บทที่ 1	บทนำ	5
	หลักการเหตุผล	5
	วัตถุประสงค์	6
	ขอบเขตของการศึกษา	6
	ข้อจำกัดของการศึกษา	7
บทที่ 2	ประเทศไทยกับพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน	9
	ความสำคัญและความหมายของสิทธิมนุษยชน	9
	บทบาทขององค์การสหประชาชาติ ในเรื่องสิทธิมนุษยชน	10
	สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน พิธีสาร และอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง	12
	ประเทศไทยกับการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน	15
	สาระสำคัญของสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคี	15
	พันธกรณีหลักที่ต้องปฏิบัติ	20
	พันธกรณีการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญา 5 ฉบับ (ตาราง)	21
บทที่ 3	การจัดทำรายงานประเทศตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน	25
	เหตุผลความจำเป็นและหลักการของการจัดทำรายงาน	25
	ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการผู้รับผิดชอบศึกษาพิจารณารายงาน (ตาราง)	27
	การจัดทำรายงานของประเทศไทย	28
	รายงานของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี	
	ในทุกรูปแบบ (CEDAW)	28
	รายงานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC)	33
	รายงานของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง	36
	และสิทธิทางการเมือง (ICCPR)	
บทที่ 4	แนวทาง คู่มือการจัดทำรายงานตามพันธกรณีระหว่างประเทศ	39
	ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี	
	1. กระบวนการจัดทำรายงานของประเทศไทย	39
	- ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำรายงาน	40
	- ขั้นตอนการจัดทำรายงาน เขียน/ร่าง	41
	- การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสาธารณชน	42
	และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง	

- ขั้นตอนพิเศษ เพื่อเตรียมการนำเสนอรายงานและตอบข้อซักถาม	44
- คำถามเพิ่มเติมและสรุปข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตามสนธิสัญญา	48
2. แนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และแนวทางการจัดทำเอกสารหลัก และเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง	49
แนวทางเสนอแนะ ว่าด้วยกระบวนการจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อองค์กรกำกับติดตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ	50
ความมุ่งหมายของแนวทาง	51
1. ข้อเสนอแนะเพื่อการเตรียมการสำหรับกระบวนการจัดทำรายงาน	52
ความมุ่งหมายของการรายงาน	52
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการร่างรายงาน	52
กำหนดเวลาในการเสนอรายงาน	52
2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบของรายงาน	53
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของรายงาน	54
รายละเอียดคำอธิบายข้อเสนอแนะ	55
ส่วนแรก เอกสารหลัก	55
3.1 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสถิติของรัฐบาลที่ผู้เสนอรายงาน	55
ก. ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และลักษณะทางวัฒนธรรม	55
ข. รัฐธรรมนูญ ระบบการเมือง และโครงสร้างทางกฎหมาย	56
3.2 กรอบแนวทางพื้นฐานเพื่อการคุ้มครองและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	56
ค. การยอมรับแนวทางระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน	56
ง. กรอบกฎหมายพื้นฐานภายในเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ	56
จ. กรอบแนวทางภายในเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ	57
ฉ. บทบาทของกระบวนการจัดทำรายงานในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนระดับชาติ	58
ช. ข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน	58
3.3 การดำเนินการในทางปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสิทธิมนุษยชนพื้นฐานตามหลักการร่วมของสนธิสัญญาต่าง ๆ	58
ซ. หลักการไม่เลือกปฏิบัติและความเสมอภาค	59
ส่วนที่สอง เอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา	60

บทที่ 5	สรุปและเสนอแนะ	63
	สรุป	63
	การเข้าเป็นภาคีสันธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย	63
	ปัญหาความยุ่งยากในการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญา	63
	การจัดทำรายงานของประเทศไทย	65
	ความก้าวหน้าในการจัดทำ แนวทางการจัดทำรายงาน	66
	แนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงาน	
	ข้อเสนอแนะ	67
	- ต่อการจัดทำรายงาน	67
	- ต่อองค์กร/รัฐบาล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	67
ภาคผนวก		77
	ภาคผนวกหลัก	79
	แนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาระหว่างประเทศ	
	ด้านสิทธิมนุษยชน และแนวทางการจัดทำเอกสารหลัก และ	
	เอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง	
ภาคผนวก 1	ภาระหน้าที่ขององค์กรตามสนธิสัญญาในการร้องขอรายงานจากรัฐภาคี	107
ภาคผนวก 2	อนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชน	113
	ก. อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนฉบับหลักและพิธีสาร	113
	ข. อนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ของสหประชาชาติ	114
	ค. อนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ	114
	ง. อนุสัญญาขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ	115
	จ. อนุสัญญาของการประชุมเอกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยคดีบุคคล	115
	ฉ. อนุสัญญาเจนีวาและสนธิสัญญาอื่น ๆ ว่าด้วยกฎหมายมนุษยธรรม	116
	ระหว่างประเทศ	
ภาคผนวก 3	การประชุมสัมมนาระดับโลก	117
ภาคผนวก 4	ตัวชี้วัดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	119
ภาคผนวก 5	เป้าหมายการพัฒนาของสหประชาชาติ	123
ภาคผนวก 6	เว็บไซต์เสนอแนะ	125
บรรณานุกรม		127

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ประเทศไทย เข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนรวม 5 ฉบับ จากสนธิสัญญาหลัก 7 ฉบับ ด้วยวิธีการภาคยานุวัติ (คือการเข้าผูกพันตามสนธิสัญญานั้น ๆ ในภายหลัง จากที่สนธิสัญญาได้ผ่านการเจรจาและลงนามแล้ว โดยมีได้เข้าร่วมในการเจรจาและลงนามตั้งแต่ต้น) สนธิสัญญาทั้ง 5 ฉบับ มีผลบังคับใช้กับประเทศไทยตามลำดับ ดังนี้

1. อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW) 8 กันยายน 2528
2. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC) 26 เมษายน 2535
3. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) 30 มกราคม 2540
4. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR) 5 ธันวาคม 2542
5. อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - ICERD) 28 กุมภาพันธ์ 2546

การเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ทำให้ประเทศไทยเกิดพันธะผูกพันที่จะต้องดำเนินการตามพันธกิจหลักของสนธิสัญญา 4 ประการ คือ

- 1) การประกันให้เกิดสิทธิต่าง ๆ ตามที่ระบุในสนธิสัญญา
- 2) การปฏิบัติให้เกิดสิทธิตามที่รับรองไว้ในสนธิสัญญาด้วยความก้าวหน้า
- 3) การเผยแพร่หลักการของสิทธิตามสนธิสัญญานั้นให้กว้างขวาง และ
- 4) การเสนอรายงานผลของการปฏิบัติให้เกิดสิทธิและความก้าวหน้าต่อองค์กรตามสนธิสัญญา ซึ่งส่วนใหญ่ปรากฏในรูปคณะกรรมการ

โดยที่แนวคิดเรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นกลไกหลัก 1 ใน 3-4 เรื่อง ที่ใช้จัดระเบียบโลกที่ได้รับความสนใจมากอยู่ในปัจจุบัน เพราะเป็นแนวคิดที่มีผลโดยตรงต่อชาวโลกทุกคนที่จะได้รับการเคารพในศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยเสมอภาคเท่าเทียมกันและไม่เลือกปฏิบัติ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนจึงเป็นภารกิจที่องค์การสหประชาชาติ ผู้เป็นต้นกำเนิดของสนธิสัญญาเหล่านี้ให้ความสนใจติดตามอย่างจริงจังทั้งโดยรายงานเอกสารและรายงานด้วยวาจาเพื่อตอบข้อซักถามของคณะกรรมการ พันธกรณีการจัดทำรายงานจึงเป็นการแสดงให้เห็นภาพรวมของการปฏิบัติตามพันธกิจทั้ง 4 ประการซึ่งคณะกรรมการตามสนธิสัญญาสามารถประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลที่ผู้รายงานได้ พันธกรณีจึงมีการกำหนดเวลาชัดเจนแน่นอนว่าโดยทั่วไปจะต้องส่งรายงานฉบับแรกภายใน 1-2 ปี เมื่อสนธิสัญญามีผลใช้บังคับต่อรัฐภาคี และยังคงมีรายงานต่อเนื่องทุกระยะ 4-5 ปี ตามข้อกำหนดของแต่ละสนธิสัญญาซึ่งจัดเป็นภารกิจหนักของรัฐบาลทั้งหลาย รวมถึงประเทศไทยโดยเฉพาะ

องค์กรผู้รับผิดชอบสนธิสัญญานั้น ๆ ภายในประเทศ ที่จะละเลยมิได้เพราะประเทศได้ลงนามรับรองที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขเหล่านั้นแล้ว

รายงานฉบับแรก ๆ ของสนธิสัญญา 3 ฉบับ ที่ประเทศไทยได้จัดทำเสนอไปแล้วนั้น ดำเนินการโดยสำนักนายกรัฐมนตรีและสำนักงานอัยการสูงสุด ร่วมกับกระทรวงยุติธรรม กล่าวคือ รายงานของอนุสัญญา CEDAW และ CRC ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งปัจจุบันโอนมาสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็นสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) และสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) ตามลำดับ ส่วนรายงานของ ICCPR ปัจจุบันยังคงดำเนินการโดยสำนักงานอัยการสูงสุด (สอส.) ร่วมกับกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รายงานที่ส่งไปแล้วรวม 6 ฉบับ ตามสนธิสัญญา 3 เรื่องนั้น ไม่มีฉบับใดส่งได้ทันเวลา และยังมีเนื้อหาสาระตลอดจนรูปแบบและกระบวนการจัดทำที่ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของคณะกรรมการตามสนธิสัญญานั้น ๆ เนื่องจากขาดแนวทางและข้อเสนอแนะจากองค์กรผู้พิจารณารายงาน การจัดทำรายงานจึงเป็นไปตามกระบวนการของสภาพการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน และข้อมูลจำนวนมากมาจากภาคเอกชน

คณะกรรมการตามสนธิสัญญาและองค์กรสหประชาชาติ จากการที่ต้องประสบกับปัญหาการพิจารณารายงานของประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับล่าช้าและไม่เป็นไปตามเค้าโครง/แนวทางและเจตนารมณ์ตลอดมา จึงได้ออกเอกสาร แนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และ แนวทางการจัดทำเอกสารหลัก และเอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่องขึ้น (Harmonized guidelines on reporting under the international human rights treaties, including guidelines on a common core document and treaty-specific targeted documents) โดยมี แนวทางเสนอแนะว่าด้วยกระบวนการจัดทำรายงาน เพื่อเสนอต่อองค์กรกำกับติดตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน (Proposed common guidelines on reporting to the international human rights treaty monitoring bodies) ให้รัฐภาคีได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญาหลัก 7 ฉบับ ด้วยเนื้อหาที่มีข้อเสนอแนะเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) การเตรียมการสำหรับกระบวนการจัดทำรายงาน
- 2) รูปแบบของรายงาน
- 3) เนื้อหาของรายงานซึ่งประกอบด้วยเอกสาร 2 ส่วน คือ เอกสารหลัก (common core document) และเอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา (treaty-specific document) ซึ่งต้องมีรายละเอียดข้อมูลของรัฐภาคีผู้เสนอรายงานทั้งในด้านข้อเท็จจริง ข้อมูลสถิติ กรอบแนวทางภายในเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งในด้านการยอมรับสนธิสัญญา กฎหมาย กระบวนการจัดทำรายงาน ซึ่งต้องโปร่งใสและมีส่วนร่วมจาก

ทุกภาคส่วน ตลอดจนผลการดำเนินงานในทางปฏิบัติ เอกสารนี้จะเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกแก่การทำรายงานของรัฐบาลได้อย่างดียิ่ง

การศึกษานี้ได้เปรียบเทียบประสบการณ์จากกระบวนการจัดทำรายงานของประเทศไทยกับสรุปสาระสำคัญของเอกสารแนวทางฯ ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งแม้จะพบว่ามีปัญหาด้านการส่งรายงานล่าช้า และโครงสร้างของรายงานไม่ตรงตามแนวทางของคณะกรรมการ แต่ก็มีการเตรียมการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาบางฉบับที่สอดคล้องกับแนวทางขององค์การสหประชาชาติคือ มีองค์กรการจัดทำรายงานในรูป “คณะกรรมการ” ที่ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงมีกลุ่มพิเศษที่ต้องการการคุ้มครองสิทธิบางกลุ่มด้วย มีการจัดทำรายงานที่ประสานกับองค์กรทางวิชาการของสหประชาชาติ ได้ทบทวนมาตรการต่าง ๆ รวมทั้งวางแผนและนโยบายเพื่อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นภาคี และมีกระบวนการจัดทำรายงานที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในระหว่างการจัดทำและการประชุมสัมมนาวิพากษ์รายงาน อันเป็นส่วนของการเผยแพร่รายงานและหลักการสิทธิมนุษยชนในชั้นต้น โดยมีการดำเนินการประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ทั้งขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการเขียน/ ร่างรายงาน และขั้นตอนการเสนอรายงานต่อสาธารณชนเพื่อรับฟังความคิดเห็น จากนั้นกระบวนการของไทยยังมีขั้นตอนการเตรียมการชี้แจงด้วยวาจาต่อคณะกรรมการ ซึ่งเป็นประสบการณ์เพิ่มเติมที่น่าสนใจด้วย เนื้อหาของรายงานส่วนใหญ่ฉบับแรก (initial report) จะจัดเป็น 2 ส่วน คือส่วนแรกว่าด้วยข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประเทศไทย โดยพูดถึงหลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐานอยู่บ้าง และส่วนที่ 2 เป็นคำตอบตามแนวทางคำถามของคณะกรรมการตามสนธิสัญญาและความก้าวหน้า แต่อย่างไรก็ตาม รายงานมีรูปแบบค่อนข้างเสรี มิได้เป็นไปตามแบบฟอร์มขององค์การสหประชาชาติ

จากผลการศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน คือ

1. ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำรายงานของประเทศไทย ซึ่งหากใช้กระบวนการจัดทำ 3 ขั้นตอน ผนวกขั้นตอนพิเศษ ใช้รูปแบบและเนื้อหาตามแนวทางขององค์การสหประชาชาติอย่างครบถ้วน โดยมีทั้งเอกสารหลัก (common core document) และเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา (specific-targeted document) พร้อมการตอบคำถามเพิ่มเติมขององค์กรตามสนธิสัญญาก่อนการชี้แจง และชี้แจง/รายงานความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามสรุปข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ สำหรับรายงานฉบับต่อไปน่าจะได้รายงานประเทศที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องได้แก่ องค์การสหประชาชาติ รัฐบาลไทย หน่วยงานหลักผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งหน่วยงานนโยบายและหน่วยปฏิบัติคือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนหน่วยงานผู้รับผิดชอบจัดทำรายงานโดยตรงของสนธิสัญญาแต่ละฉบับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรเอกชน ดังปรากฏรายละเอียดในบทสรุปและข้อเสนอแนะ ทั้งนี้โดยเสนอให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นองค์กรกลางหลักในการจัดทำรายงานประเทศ

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

องค์การสหประชาชาติ ออกกฎบัตรสหประชาชาติปี 1945 ที่ครอบคลุมเรื่องสิทธิมนุษยชน และประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนปี 1948 ขึ้น โดยได้กำหนดกลไกระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดสิทธิมนุษยชนด้านต่าง ๆ ในรูปตราสารทางกฎหมาย ที่สร้างพันธกรณีสำหรับรัฐภาคีที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ได้แก่ ปฏิญญาและสนธิสัญญาต่าง ๆ เช่น กติการะหว่างประเทศ (international covenant) อนุสัญญา (convention) พิธีสาร (protocol) และอื่น ๆ ซึ่งเมื่อประเทศเข้าเป็นภาคีก็จะเกิดพันธกิจหลักที่ติดตามมา 3-4 เรื่อง ได้แก่ การประกันสิทธิ การดำเนินการให้เกิดสิทธิและคุ้มครองสิทธิ การเผยแพร่เรื่องสิทธินั้น ๆ และการรายงานผลการดำเนินงานที่จัดให้มีขึ้นเพื่อบังคับใช้กลไกนั้น ๆ

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาหรือพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนแล้วรวม 5 ฉบับ เป็นกติการะหว่างประเทศ 2 ฉบับ และอนุสัญญา 3 ฉบับ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ การจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและเรื่องสิทธิของเด็ก ซึ่งเป็นผลให้ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่ผูกพันตามเนื้อหาของกติกา/อนุสัญญานั้น ๆ ที่สำคัญต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของประเทศในด้านนั้น ๆ ตามกลไกการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของกติกา/อนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับ การตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานมีการกำหนดระยะเวลาที่ต้องเสนอรายงานที่แน่นอนชัดเจน ซึ่งหากละเลยไม่ปฏิบัติตามก็จะส่งผลให้เสื่อมเสียถึงเกียรติยศและศักดิ์ศรีของประเทศในเวทีโลก และประเทศไทยก็ได้จัดทำรายงานของประเทศตามพันธกรณีตามกำหนดเวลาไปแล้วคือ รายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women - CEDAW) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (convention on the Rights of the Child - CRC) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)

โดยที่การจัดทำรายงานดังกล่าว เป็นภารกิจที่ค่อนข้างยุ่งยากและใหม่สำหรับหลายหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบต่อกติกา/อนุสัญญา เหล่านี้ เนื่องจากในระยะแรกยังไม่มีการกำหนดแนวทาง ขั้นตอนและวิธีการไว้อย่างเป็นระบบ การดำเนินการจึงเป็นไปตามกำลังความสามารถของแต่ละหน่วยงานที่จะต้องศึกษาเรียนรู้เองจากประสบการณ์โดยตรง ทำให้การจัดทำรายงานที่ผ่านมามีต้องใช้เวลาและอาจไม่ต้องตรงกับวัตถุประสงค์หรือแนวทางของพันธกรณีระหว่างประเทศนั้นๆ นอกจากนี้องค์การสหประชาชาติก็ยังมีได้ให้แนวทางในเรื่องนี้มาก่อน การศึกษาเพื่อรวบรวมความรู้ ประสบการณ์ และประมวลขึ้นเพื่อกำหนดแนวทาง ขั้นตอน รูปแบบและวิธีการจัดทำรายงานของประเทศเพื่อจัดทำเป็นคู่มือขึ้นไว้จึงจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาหาแนวทางการจัดทำรายงานของประเทศให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ หลักการ กระบวนการ รูปแบบ และเนื้อหาของรายงานที่ครบถ้วนตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ไทยเข้าเป็นภาคีนั้น ๆ อันจะช่วยให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วทันกำหนดเวลา

2.2 เพื่อจัดสร้างคู่มือการจัดทำรายงานประเทศตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ไทยเข้าเป็นภาคี ขึ้นใช้เป็นแนวทางในการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน/องค์กรที่รับผิดชอบในประเทศต่อไป

3. ขอบเขตของการศึกษา

3.1 ศึกษาและประมวลข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ คือ

เอกสารแนวทางการจัดทำรายงานของอนุสัญญาว่าด้วยเรื่องเด็ก เรื่องสตรี และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและการเมือง

รายงานของประเทศไทยใน 3 เรื่องดังกล่าว

ประสบการณ์การจัดทำรายงานของหน่วยงานที่เคยดำเนินการเรื่องนี้ และศึกษาแนวทางขององค์การสหประชาชาติ

3.2 จัดทำคู่มือการจัดทำรายงานฯ ซึ่งจะประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญ 3 ส่วน และขั้นตอน

พิเศษ ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำรายงาน

การกำหนดองค์การรับผิดชอบและคู่งานในองค์การสหประชาชาติ

การศึกษาหลักการ เป้าหมายของกติกา/อนุสัญญาและแนวทาง รูปแบบของการจัดทำรายงาน

การวางกระบวนการจัดทำรายงาน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องตามหลักการ

และแนวทางการจัดทำรายงานของสนธิสัญญานั้น และ

การเตรียมข้อมูลเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนการจัดทำรายงาน การร่าง/เขียนรายงาน

การกำหนดเค้าโครงเรื่อง : เนื้อหาทั่วไป เนื้อหาเฉพาะ

การจัดแบ่งภารกิจรับผิดชอบภายในคณะผู้จัดทำเพื่อ

การจัดหาข้อมูล

การจัดทำ/เขียนรายงาน

การติดตามรวบรวมข้อมูล/ข้อเขียน การประมวลจัดทำเป็นร่างรายงาน

การบูรณาการ และการผลิตร่างรายงานเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนการนำเสนอรายงาน ต่อ

- สาธารณชนเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง และภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมและจากประชาชนทั่วไปเพื่อปรับปรุงรายงาน

- ดันสังกัดและคณะรัฐมนตรี เพื่อขอความเห็นชอบและดำเนินการตามกระบวนการของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อนำส่งรายงานต่อคณะกรรมการ/คณะผู้พิจารณา รายงานขององค์การสหประชาชาติที่รับผิดชอบต่อกติกา/อนุสัญญานั้น ๆ
- การนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการผู้รับผิดชอบสนธิสัญญานั้นๆ ขององค์การ

สหประชาชาติ

ขั้นตอนพิเศษ

- การเตรียมการนำเสนอรายงานและตอบข้อซักถามด้วยวาจาต่อคณะกรรมการผู้รับผิดชอบสนธิสัญญา

4. ข้อจำกัดของการศึกษา

- 4.1 ข้อจำกัดด้านระยะเวลา ระยะเวลาดำเนินการกระชั้นชิดและมีระยะเวลาดำเนิน (3 เดือน ระหว่างกรกฎาคม - กันยายน 2548) ทำให้ข้อมูลในเชิงลึกและการวิเคราะห์ ทำได้อย่างจำกัด ผลการศึกษาจึงทำได้เพียงระดับหนึ่ง
- 4.2 ข้อจำกัดด้านข้อมูล เนื่องจากเป็นช่วงเวลาเปลี่ยนถ่ายภารกิจของการปฏิรูประบบราชการ มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบงานหลายรอบ ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงหลายหน่วย จึงประสบปัญหาข้อมูลกระจัดกระจาย สูญหาย และ โดยเฉพาะหน่วยที่มีการ ดำเนินงาน ผ่านมาเป็นระยะเวลานานทำให้ยากต่อการสืบค้น

บทที่ 2

ประเทศไทยกับพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน

ความสำคัญและความหมายของสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน เป็นประเด็นหลักเรื่องหนึ่งในกลไกพื้นฐาน 3-4 เรื่อง เพื่อการจัดระเบียบโลกปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ระบบเศรษฐกิจเสรีประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นเรื่องที่มุ่งสร้างความเท่าเทียมกันในเรื่องคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์โดยไม่เลือกปฏิบัติ และโดยหลักการนี้ทำให้มนุษย์ตระหนักในศักดิ์ศรีของตนเท่า ๆ กับที่ยอมรับศักดิ์ศรีของผู้อื่นและมีการยอมรับซึ่งกันและกันด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกันและกัน สถานภาพความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันนี้เป็นหลักประกันนำไปสู่ความเสมอภาคในสิทธิและบริการพื้นฐานของชีวิตที่คิดตามมา อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของชีวิต และความมั่นคงร่วมกันของมวลมนุษยชาติซึ่งเป็นสมาชิกของประชาคมโลกซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความมั่นคงและสันติภาพของโลก

เพื่อให้เข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นพื้นฐานก่อนการเข้าสู่รายละเอียดที่จะศึกษาคิดตามมา จึงควรทำความเข้าใจกับคำ สิทธิมนุษยชน ในเบื้องต้น คือ

“สิทธิมนุษยชน” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ในหลายแหล่งด้วยกัน เช่น

พจนานุกรม Webster ให้ความหมายว่า คือ อำนาจ สิทธิพิเศษ และอื่น ๆ ซึ่งเป็นของบุคคล โดยกฎหมาย โดยธรรมชาติหรือโดยขนบธรรมเนียมประเพณี (power, privilege etc. that belongs to a person by law, nature or tradition.)

Encyclopaedia Britannica (A 200) ให้ความหมายไว้ว่า คือสิทธิที่คิดว่าเป็นของปัจเจกบุคคลภายใต้กฎหมายธรรมชาติอันเนื่องจากการเป็นมนุษย์ (rights thought to belong to the individual under natural law as a consequence of his being human)

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความหมายว่าสิทธิมนุษยชนคือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล ที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณี ที่จะต้องปฏิบัติตาม

องค์การสหประชาชาติให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง สิทธิมนุษยชนทุกคนมีติดตัวอยู่โดยธรรมชาติ ซึ่งถ้าปราศจากสิทธินี้ ก็จะไม่สามารถมีชีวิตอยู่ในฐานะมนุษย์ได้ (those rights which are inherent in our nature and without which we cannot live as human beings)¹ และด้วยสิทธินี้ทำให้เราสามารถพัฒนาและใช้คุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ของเราได้เต็มที่ ทั้งในเรื่องความเฉลียวฉลาด ความสามารถพิเศษ และจิตสำนึก เพื่อสนองความต้องการทางใจและอื่น ๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของความ

¹ United Nations, Centre for Human Rights Teaching Humans Rights. Practical activities for primary and secondary schools, (New York United Nations Geneva 1989) p.5

ต้องการของชีวิตมนุษย์ทุกคน ที่จะต้องได้รับการเคารพและปกป้องในศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นคน ดังที่กล่าวไว้ในประโยคแรกของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human rights) ว่าการเคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของมนุษย์นั้นคือรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพของโลก

งานศึกษาเรื่องนี้ เห็นว่าความหมายสิทธิมนุษยชน ขององค์การสหประชาชาติเป็นความหมายที่ชัดเจน ช่วยให้สามารถเข้าใจแนวคิดเรื่องนี้ได้ง่าย เป็นความหมายที่สามารถนำไปวางกรอบหรือแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้จริง โดยเฉพาะกรอบแนวทางปฏิบัติขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมเรื่องนี้สำหรับรัฐภาคี จึงเห็นสมควรใช้ความหมายนี้ในการศึกษา

จากความหมาย สิทธิมนุษยชน ขององค์การสหประชาชาติ แนวคิดนี้ถูกจึงถูกแปรสู่การปฏิบัติด้วยประเด็นชีวิตสิทธิ 8-10 ประการ ได้แก่ สิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม สิทธิที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติด้วยสีผิว เชื้อชาติหรือสถานภาพอื่น ๆ สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากสงครามและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ จากการกระทำทารุณ โหดร้ายและ ไร้มนุษยธรรม จากการค้ามนุษย์โสเภณีและการเป็นทาส สิทธิเด็ก สิทธิสตรี และสิทธิของผู้อพยพพลัดถิ่น ซึ่งหากบุคคลได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ก็ย่อมจะถือได้ว่า มีสิทธิของความเป็นมนุษย์อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

บทบาทขององค์การสหประชาชาติในเรื่องสิทธิมนุษยชน

องค์การสหประชาชาติ (United Nations Organizations) เป็นองค์กรที่มนุษยชาติร่วมกันก่อตั้งขึ้นในปี 2488 ด้วยความพยายามที่จะแสวงหาความปลอดภัยกันสงครามโลก พร้อมกับการประกาศกฎบัตรสหประชาชาติ ในปีเดียวกัน โดยระบุถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐาน ต่อจากนั้นได้มีการตั้งกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนขึ้นในปี 2489 และประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นในปี 2491 (Universal Declaration of Human Rights 1948) ซึ่งยังคงใช้อยู่ตลอดมาจวบจนปัจจุบัน

เมื่อประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นแล้ว องค์การสหประชาชาติได้จัดกลไกรองรับเพื่อให้การดำเนินงานสิทธิมนุษยชนสามารถเกิดผลเป็นรูปธรรม ได้แก่²

ตราสารทางกฎหมายหรือสนธิสัญญาต่าง ๆ เพื่อสร้างพันธกรณีให้รัฐภาคีคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลในเขตอำนาจรัฐ โดยไม่เลือกปฏิบัติ

องค์กรรองรับ 5 องค์กรหลัก ได้แก่

1) สมัชชาใหญ่สหประชาชาติ (The General Assembly) ทำหน้าที่ริเริ่มศึกษาและเสนอแนะไปยังประเทศสมาชิกหรือคณะมนตรีความมั่นคง เพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยไม่เลือกปฏิบัติในทางปฏิบัติ

² คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย แนวทางปฏิบัติและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เอกสารลำดับที่ 3 อังฉรา ฉายากุล และคณะ 2546

2) คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (The Security Council) ทำหน้าที่รักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ รวมทั้งสอบสวนข้อพิพาท ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสันติภาพและความมั่นคงในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

3) คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (The Economic and Social Council) มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชน เสนอร่างอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อให้สมาชิกพิจารณาและเป็นกลไกรับผิดชอบการรับทราบรายงานและประสานกิจกรรมของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

4) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (The Commission on Human Rights) มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะและรายงานต่อคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมในเรื่องสิทธิมนุษยชน ในเรื่องมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ชนกลุ่มน้อยและจัดตั้งกลไก/กระบวนการเพื่อปฏิบัติตามมาตรฐานสิทธิมนุษยชนและให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศต่าง ๆ

5) คณะอนุกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Sub Commission on the Promotion and Protection of Human Rights) มีหน้าที่ศึกษาและให้ข้อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายใน 4 ด้าน ได้แก่ พิจารณาข้อร้องเรียน รูปแบบการค้าทาสในปัจจุบัน (contemporary for on of slavery) ชนพื้นเมืองดั้งเดิม (indigenous populations) และชนกลุ่มน้อย (minorities)

องค์การสหประชาชาติเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงศตวรรษที่ 20 พร้อมกับความพยายามที่จะขยายแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง โดยไม่เพียงแต่การกำหนดหลักการและมาตรฐานความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนขึ้นเป็นประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เท่านั้น (ด้วยหลักการมูลฐานของความเท่าเทียมกันในหมู่มวลมนุษย์โดยไม่เลือกเชื้อชาติ ประเทศ เผ่าพันธุ์ ภาษา ศาสนา ความคิดทางการเมือง ทรัพย์สิน ชาตินิยม ชาติพหุวัฒนธรรมหรือสถานะใด ๆ รวมถึงสิทธิในมาตรฐานการดำรงชีวิต การแสวงหาที่พักพิงเพื่อหนีภัยความตาย สิทธิเสรีภาพด้านต่าง ๆ รวมถึงสิทธิที่จะไม่ถูกทรมานและการกระทำข้ำขี้ศักดิ์ศรี) แต่ยังได้รับรองกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights) ในปี 2509 (1966) ซึ่งมีผลใช้บังคับในอีก 10 ปีต่อมาคือปี 2519 (1976)

นอกจากนั้น ยังมีสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้รับรองอีก 4 ฉบับ คือ

- อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination) รับรองเมื่อปี 2508 (1965) และมีผลบังคับใช้ในปี 2512 (1969)

- อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) รับรองปี 2522 (1979) และมีผลใช้บังคับปี 2524 (1981)

- อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติอื่นหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือข้ำขี้ศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment) รับรองเมื่อ 2527 (1984) และมีผลใช้บังคับเมื่อ 2530 (1987)

- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) รับรองเมื่อ 2532 (1989) และมีผลใช้บังคับในปี 2533 (1990)

และโดยการรับรองสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนทั้ง 6 ฉบับ ของรัฐภาคีกว่า 100 ประเทศ ทำให้หลักการสิทธิมนุษยชนได้มีบทบาทอย่างสำคัญในกฎหมายระหว่างประเทศและเกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมายภายในประเทศที่เป็นอุปสรรคต่อหลักการสิทธิมนุษยชน และเปลี่ยนแปลงแนวคิดจากเดิมที่ รัฐเป็นผู้ทรงสิทธิที่จะจำกัดอธิปไตยเหนือเขตอำนาจรัฐและคนในรัฐ เป็น รัฐต้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคนในชาติและบุคคลที่อยู่ในเขตอำนาจรัฐ ตามกฎบัตรสหประชาชาติและสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้ยังได้มีความพยายามที่จะเผยแพร่แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประชุมสัมมนาในระดับโลก การให้การศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชน การปลูกฝังสร้างสำนึกให้กับเยาวชน การเข้าแทรกแซงเพื่อระงับเหตุการณ์รุนแรงและข้อพิพาทที่ใช้กำลังอาวุธหลายกรณี เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึงการเกิดสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ติดตามมาอีกหลายฉบับด้วย

สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน พิธีสาร และอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง

ในปี 2538 (1995) มีสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนในรูปคติการะหว่างประเทศ (international covenant) อนุสัญญา (convention) พิธีสาร (protocol) และอื่น ๆ ที่องค์การสหประชาชาติเคยจัดเป็นกลไกหลักขึ้นแผนภูมิที่จะต้องติดตามความก้าวหน้าในการเข้าเป็นภาคีของประเทศต่าง ๆ รวมถึง 25 ฉบับ ได้แก่³

สิทธิของพลเมือง	1. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights 1966
	2. International Covenant on Civil and Political Rights 1966
	3. Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights 1966
	4. Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights Aiming at the Abolition of the Death Penalty
การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติและการแบ่งแยกผิว	5. International Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination 1965
	6. International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid 1973
	7. International Convention Against Apartheid in Sports 1985
สงครามและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์	8. Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide 1948
	9. Convention on the Non-Applicability of Statutory Limitations to War Crimes and Crimes against Humanity 1968

³ United Nations Publication Human Rights International Instruments, Chart of Ratifications 1995

สิทธิเด็ก	10. Convention on the Rights of the Child 1989
สิทธิสตรี	11. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women 1979
	12. Convention on the Political Rights of Women 1952
	13. Convention on the Nationality of Married Women 1957
	14. Convention on Consent to Marriage, Minimum Age for Marriage and Registration of Marriages 1962
การทรมานโหดร้าย และไร้มนุษยธรรม	15. Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment 1984
ทาส	16. Slavery Convention of 1926
	17. 1953 Protocol amending the 1926 Convention
	18. Slavery Convention of 1926 as amended 1953
	19. Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery 1956
การค้ามนุษย์และ โสเภณี	20. Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of others 1949
ผู้ลี้ภัยและผู้อพยพ	21. Convention on the Reduction of Statelessness 1961
	22. Convention relating to the Status of Stateless Persons 1954
	23. Convention relating to the Status of Refugees 1951
	24. Protocol relating to the Status of Refugees 1967
	25. Convention on the rights of migrant workers and the members of their families

ในปัจจุบันปี 2548 (2005) มีการกำหนดสนธิสัญญาหลักไว้รวม 7 ฉบับ พร้อมพิธีสารเลือกรับ (optional protocol) 6 ฉบับ และอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องอีก 8 ฉบับ พร้อมพิธีสาร ได้แก่⁴

ก. อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนฉบับหลัก และพิธีสาร

1. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
(International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR)
2. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
(International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)
3. อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ
(International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - ICERD)
4. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
(Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW)

⁴ United Nations International Human Rights Instruments HRI/MC/2005/3, 1 June 2005

5. อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี
(Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment - CAT)
6. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
(Convention on the Rights of the Child - CRC)
7. อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของคนงานอพยพและสมาชิกครอบครัว
(International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families - CMW)

พิธีสาร (คำแปลชื่ออย่างไม่เป็นทางการ)

1. พิธีสารเลือกรับของ CRC เรื่องความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ
(Optional Protocol to the CRC on the involvement of children in armed conflict)
2. พิธีสารเลือกรับของ CRC เรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็กและสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก
(Optional Protocol to the CRC on the sale of children, child prostitution, and child pornography)
3. พิธีสารเลือกรับของ CCPR เรื่องการยื่นคำร้องต่อศาลของบุคคล
(Optional Protocol to CCPR, concerning individual petition)
4. พิธีสารเลือกรับของ CCPR เรื่องการลบล้างโทษประหารชีวิต
(Second Optional Protocol to CCPR, concerning abolition of the death penalty)
5. พิธีสารเลือกรับของ CEDAW เรื่องการร้องเรียนของบุคคลและกระบวนการไต่สวน
(Optional Protocol to CEDAW, concerning individual complaints and inquiry procedures)
6. พิธีสารเลือกรับของ CAT เรื่องการตรวจเยี่ยมที่คุมขังอย่างสม่ำเสมอของสถาบันแห่งชาติ และสถาบันระหว่างประเทศ
(Optional Protocol to Committee against Torture, concerning regular visits by national and international institutions to places of detention)

อนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง (คำแปลชื่ออย่างไม่เป็นทางการ)

1. อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมเกี่ยวกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์
(Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide 1948)
2. อนุสัญญาว่าด้วยเรื่องทาส 1926 ที่แก้ไขเพิ่มเติม 1955
(Slavery Convention 1926 as amended 1955)
3. อนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์จากการเป็นโสเภณีของผู้อื่น
(Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others 1949)
4. อนุสัญญาเกี่ยวกับสถานะของผู้ลี้ภัย 1951 และพิธีสาร 1967
(Convention relating to the Status of Refugees 1951 and its 1967 Protocol)

5. อนุสัญญาเกี่ยวกับสถานะของบุคคลไร้สัญชาติ
(Convention relating to the Status of Stateless Persons 1954)
6. อนุสัญญาว่าด้วยการลดสถานะการไร้สัญชาติ
(Convention on the Reduction of Statelessness 1961)
7. กฎกรุงโรม เรื่องศาลอาญาระหว่างประเทศ
(Rome Statute of the International Criminal Court 1998)
8. อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ 2543 และพิธีสารต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น
(United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000 and its Protocols against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, and to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children)

นอกจากนี้ยังมีตราสารระหว่างประเทศด้านแรงงาน 23 ฉบับ ด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม 1 ฉบับ อนุสัญญากรุงเฮกด้านกฎหมายระหว่างประเทศ 15 ฉบับ และอนุสัญญากรุงเจนีวา ด้านมนุษยธรรมอีก 7 ฉบับ ฯลฯ ซึ่งประเทศไทยโดยกระทรวงแรงงาน ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา ด้านแรงงาน ฉบับที่ 138 และกำลังดำเนินการเข้าเป็นภาคี ฉบับที่ 182 และโดยสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญากรุงเฮกว่าด้วยลักษณะทาง แพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ เมื่อ 1 พฤศจิกายน 2545 และอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความ ร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ เมื่อ 1 สิงหาคม 2548 2547

ประเทศไทยกับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีหลักที่ต้องปฏิบัติ

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนแล้วรวม 5 ฉบับ เป็น อนุสัญญาและกติการะหว่างประเทศ ซึ่งมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยตามลำดับการเข้าเป็นภาคี ดังนี้

1. อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) 8 กันยายน 2528
2. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) 26 เมษายน 2535
3. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) 30 มกราคม 2540
4. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) 5 ธันวาคม 2542
5. อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (ICERD) 28 กุมภาพันธ์ 2546

สาระสำคัญของสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคี

สรุปสาระสำคัญของกติกา/อนุสัญญาทั้ง 5 ฉบับ ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีจัดลำดับตาม อายุการมีผลบังคับต่อประชาคมโลก ได้ดังนี้

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR) มีผลบังคับใช้เมื่อ 3 มกราคม 2519 และ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี โดยการภาคยานุวัติ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2542 โดยทำ ถ้อยแถลงตีความข้อ 1 เกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง โดยมีให้ตีความรวมถึงการ แบ่งแยกดินแดนหรือเอกภาพทางการเมือง

เนื้อหาของกติกาฉบับนี้มี 5 ส่วน 31 ข้อ 3 ส่วนแรก (ข้อ 1-15) เป็นสาระบัญญัติว่าด้วยสิทธิต่าง ๆ ส่วนที่ 4 (ข้อ 16-25) ว่าด้วยการเสนอรายงานทั้งของรัฐภาคีและในระหว่างองค์การของสหประชาชาติของการให้ความช่วยเหลือ และการประชุมทางวิชาการและการตีความ และส่วนที่ 5 (ข้อ 26-31) ว่าด้วยการลงนามเข้าเป็นรัฐภาคี การมีผลบังคับใช้ ความครอบคลุมของกติกา การแก้ไขและการเก็บรักษาด้านฉบับทั้ง 5 ภาษา (จีน อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสเปน)

ส่วนที่เป็นสาระบัญญัติ 15 ข้อ กำหนดสิทธิต่าง ๆ ของประชาชน ได้แก่ การกำหนดเจตจำนงของตน การจัดการทรัพยากรและการประกันสิทธิของรัฐภาคี ที่จะต้องให้สิทธิแก่ทั้งประชาชนและผู้ที่ไม่ใช่คนชาติของตน การประกันสิทธิความเท่าเทียมกันในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมระหว่างชายหญิงและเพื่อความเท่าเทียมกันในสังคมประชาธิปไตย การห้ามลิดรอนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานการรับรองสิทธิในการทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยสภาพการทำงานที่ยุติธรรม ค่าจ้างที่เป็นตามความเป็นอยู่และสภาพการทำงานที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ การก่อตั้งสหภาพแรงงาน สิทธิของคนงาน สิทธิในสวัสดิการสังคม การประกันสังคม สิทธิของครอบครัวในฐานะจำเป็น สังคมพื้นฐานทางธรรมชาติ สิทธิของมารดา เด็ก ผู้เยาว์ และความคุ้มครองสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอในบัญชี 4 โดยเฉพาะเรื่องอาหาร โดยปลอดจากความหิวโหยและการแบ่งสรรอาหาร สิทธิด้านสุขภาพ สุขลักษณะ บริการทางการแพทย์ การควบคุมโรคระบาด โดยเฉพาะอนามัยทารก สิทธิทางการศึกษา ซึ่งประถมศึกษาจะเป็นการศึกษาภาคบังคับที่ให้เปล่าแก่ทุกคน และการศึกษาในระดับมัธยมและอุดม ที่เหมาะสมเท่าเทียมกัน รวมถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะต้องส่งเสริมให้มากที่สุด สิทธิที่จะมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และการดูแลจากภาครัฐที่จะคุ้มครอง อนุรักษ์ และการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องดังกล่าว

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights ICCPR) มีผลบังคับใช้เมื่อ 23 มีนาคม 2519 และประเทศไทยเข้าเป็นภาคี โดยการภาคยานุวัติและมีผลบังคับใช้เมื่อ 30 มกราคม 2540 โดยมีด้อยแถลงตีความ 4 ประเด็น ได้แก่ เรื่องการกำหนดเจตจำนงของตนเอง โดยมีได้หมายรวมถึงการแบ่งแยกดินแดนหรือเอกภาพทางการเมือง (ข้อ 1) โทษประหารสำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี (6) การนำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่การพิจารณาคดีโดยพลัน (9) และการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อทำสงคราม (20)

เนื้อหาของกติกาฉบับนี้มี 6 ส่วน 53 ข้อ 3 ส่วนแรก (ข้อ 1-27) เป็นสาระบัญญัติว่าด้วยสิทธิต่าง ๆ ส่วนที่ 4 (ข้อ 28-45) ว่าด้วยคณะกรรมการ การเสนอรายงาน (ข้อ 40) การไต่ถามข้อร้องเรียนระหว่างประเทศเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกติกาส่วนที่ 5 (ข้อ 46-47) ว่าด้วยการตีความ และส่วนที่ 6 (ข้อ 48-53) ว่าด้วยการลงนามเข้าเป็นภาคี การมีผลใช้บังคับ การแก้ไข การเก็บรักษาด้านฉบับทั้ง 5 ภาษา

ส่วนที่เป็นสาระบัญญัติ 27 ข้อ กำหนดสิทธิต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่เป็นสิทธิของประชาชน ซึ่งว่าด้วยการกำหนดสิทธิของตนเองของประชาชนในเรื่องการเมือง และสามารถดำเนินการอย่างเสรีในการจัดการทรัพยากรและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของตน และการประกันสิทธิของรัฐภาคี ที่จะต้องส่งเสริมให้บังเกิดผลตามสิทธิดังกล่าว โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ สิทธิเหล่านี้รวมถึงสิทธิที่จะมีชีวิตและการยกเลิกโทษประหารชีวิต การห้ามการทรมาน/ลงโทษทรมานโหดร้าย การมีทาส เสรีภาพ

ในความปลอดภัยของร่างกาย ห้ามการจับกุมโดยมิได้ทำผิดกฎหมาย การปฏิบัติต่อผู้ถูกจับกุมด้วยมนุษยธรรม เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ความเสมอภาคในด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมทางศาล สิทธิในสถานะบุคคล สิทธิในความเป็นส่วนตัว สิทธิเสรีภาพทางความคิดและศาสนา การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามและการเกลียดชังเผ่าพันธุ์ สิทธิในการชุมนุมอย่างสงบ การรวมตัวเป็นสมาคม การคุ้มครองครอบครัวและการสมรส สิทธิของเด็กในด้านการคุ้มครอง การมีทะเบียนเกิดและสัญชาติ การมีสิทธิมีส่วนในการบริหารบ้านเมืองและสิทธิของชนกลุ่มน้อย

อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on The Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW) มีผลบังคับใช้เมื่อ 3 กันยายน 2524 และประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติ และมีผลบังคับใช้เมื่อ 8 กันยายน 2528 โดยตั้งข้อสงวนไว้ 7 ข้อ คือ ข้อ 7 ความเสมอภาคทางการเมืองและการรับตำแหน่งทางราชการ ข้อ 9 การถือสัญชาติของบุตร ข้อ 10 ความเสมอภาคทางการศึกษา ข้อ 11 สิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน ข้อ 15 การทำนิติกรรม ข้อ 16 ความเสมอภาคในครอบครัวและข้อ 29 การตีความและการระงับข้อพิพาท ซึ่งต่อมาได้ถอนข้อสงวนออกรวม 5 ข้อ คือ ข้อ 11 และ 15 ในปี 2533 ข้อ 9 ปี 2535 ข้อ 7 และ 10 ปี 2538 คงเหลือข้อสงวนไว้ 2 ข้อ คือ ข้อ 16 และ 29 เกี่ยวกับการสมรสและความสัมพันธ์ในครอบครัวและการระงับข้อพิพาท

เนื้อหาของอนุสัญญานี้มี 6 ส่วน 30 ข้อ 4 ส่วนแรก (ข้อ 1-16) เป็นสาระบัญญัติว่าด้วยสิทธิต่าง ๆ ของสตรี ส่วนที่ 5 (ข้อ 17-22) ว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการและการเสนอรายงาน ส่วนที่ 6 (ข้อ 23-30) ว่าด้วยผลกระทบของอนุสัญญาและการกำหนดมาตรการที่จำเป็น การลงนามเข้าเป็นภาคี การมีผลบังคับใช้ การแก้ไข การตั้งข้อสงวน การระงับข้อพิพาท และการเก็บรักษาต้นฉบับทั้ง 5 ภาษา

อนุสัญญาฉบับนี้ มีข้อที่น่าสนใจ คือ มีอรัณภพที่ยาวเป็นพิเศษ เป็นการแสดงความห่วงใยต่อสตรีที่ยังถูกเลือกปฏิบัติอย่างกว้างขวาง เห็นควรให้ได้รับความเสมอภาค การมีส่วนร่วมและการรับผิดชอบร่วมกันของทั้งบุรุษและสตรีในการพัฒนาประเทศและการดูแลครอบครัว ดังนั้นในส่วนที่เป็นสาระบัญญัติ 16 ข้อ จึงกำหนดความหมายของ “การเลือกปฏิบัติต่อสตรี” ซึ่งจะต้องถูกประณามและขจัดทุกประการ โดยไม่ชักช้าและบรรจุหลักการความเสมอภาคของ 2 เพศ ไว้เป็นหลักประกันในรัฐธรรมนูญ ตลอดจนกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่จะจัดการให้เกิดความก้าวหน้าอย่างเต็มที่ของสตรีทั้งโดยการออกมาตรการพิเศษ เร่งรัด ปรับแบบแผนทางสังคม วัฒนธรรม และระบบครอบครัวเพื่อความเสมอภาค การปราบปรามการค้าสตรีในทุกรูปแบบ ขจัดการเลือกปฏิบัติในด้านการเมือง การเป็นผู้แทนรัฐบาล การร่วมงานในองค์การระหว่างประเทศ การได้มาและคงไว้ซึ่งสัญชาติของสตรีและบุตร ความเสมอภาคทางการศึกษา การจ้างงาน ค่าตอบแทน ความคุ้มครองสุขภาพ การตั้งครุภัก และการคลอดบุตร สิทธิประโยชน์ด้านครอบครัว สินเชื่อ กิจา นันทนาการ วัฒนธรรม ขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในชนบท ทั้งด้านเศรษฐกิจ การพัฒนา สุขภาพ ประกันสังคม การศึกษา ฝึกอบรม การรวมกลุ่ม พึ่งตนเอง ความเสมอภาคทางกฎหมาย ตลอดจนสิทธิในการสมรสและความสัมพันธ์ทางครอบครัว

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - ICERD) มีผลใช้บังคับเมื่อ 4 มกราคม 2532 และประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยภาคยานุวัติ และมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2546 โดยทำถ้อยแถลงตีความไว้ว่าจะไม่รับพันธกรณีเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายไทยบัญญัติไว้ รวมทั้งมีข้อสงวน 2 ข้อ คือ ข้อ 4 ในเรื่องการดำเนินการขจัดการเลือกปฏิบัติเท่าที่จำเป็น และ ข้อ 22 ในเรื่องการเจรจาตกลงในเรื่องข้อพิพาทที่ไม่สามารถตกลงกันได้และเสนอให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศพิจารณา

เนื้อหาของอนุสัญญามี 3 ส่วน 25 ข้อ ส่วนแรก (ข้อ 1-7) เป็นสาระบัญญัติว่าด้วยสิทธิต่าง ๆ ส่วนที่ 2 (ข้อ 8-16) ว่าด้วยคณะกรรมการการเสนอรายงาน การรับข้อร้องเรียนระหว่างรัฐ การดำเนินการไกล่เกลี่ยและการยุติข้อพิพาทของคณะกรรมการ และส่วนที่ 3 (ข้อ 17-25) ว่าด้วยการลงนามเข้าเป็นภาคี การมีผลบังคับใช้ เงื่อนไขในการตั้งข้อสงวนและการถอนข้อสงวน การเพิกถอนอนุสัญญา การเสนอข้อพิพาทสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ การแก้ไขและการเก็บรักษาต้นฉบับทั้ง 5 ภาษา

สาระบัญญัติ 7 ข้อ ของอนุสัญญานี้กำหนดความหมายของ “การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ” การตีความและมาตรการพิเศษที่จัดขึ้นตามความจำเป็นด้วยเจตนาเพื่อประกันความก้าวหน้าของหมู่ชนบางกลุ่มที่ต้องการความคุ้มครองและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน การประมาณการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติและการประกันการไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลกลุ่มหรือสถาบัน หรือสนับสนุนการเลือกปฏิบัติเหล่านี้ การดำเนินการที่จะแก้ไขกฎระเบียบที่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสนับสนุนการประสานเชื้อชาติเข้าด้วยกัน การจัดให้มีมาตรการพิเศษชั่วคราวเพื่อสนับสนุนการคุ้มครองกลุ่มบุคคลบางกลุ่มเพื่อให้ได้รับสิทธิเสรีภาพอย่างเสมอภาค การประมาณการแบ่งแยกทางเชื้อชาติ ผิวดำ การโฆษณาชวนเชื่อในเรื่องความเหนือกว่าของบางชนกลุ่ม การเกลียดชังระหว่างเชื้อชาติ การลงโทษตามกฎหมายแก่การกระทำที่ประมาณเหล่านี้ และห้ามการดำเนินการส่งเสริมกระตุนการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การประกันสิทธิของทุกคนให้เสมอภาคกันตามกฎหมายภายใต้ศาลและกระบวนการยุติธรรม การคุ้มครองของรัฐ การใช้สิทธิอย่างทั่วถึงและเสมอภาคในทางการเมือง กิจกรรมสาธารณะและบริการสาธารณะ สิทธิของพลเมืองในเรื่องต่าง ๆ ทุกเรื่อง เช่น การมีถิ่นพำนัก การครองสัญชาติ การสมรสและเลือกคู่สมรส การรับมรดก สิทธิเสรีภาพทางความคิดเห็น การนับถือศาสนา การชุมนุม สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งในด้านการทำงาน ที่อยู่อาศัย การสาธารณสุข การศึกษา กิจกรรมทางวัฒนธรรมและบริการต่าง ๆ และการประกันสิทธิของรัฐที่จะให้ความคุ้มครองแก่ทุกคนในอาณาเขตจากการเลือกปฏิบัติเหล่านี้ รวมถึงสิทธิที่จะร้องขอค่าทดแทนจากศาลเพื่อชดใช้ความเสียหายอันเป็นผลจากการเลือกปฏิบัติเหล่านี้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC) มีผลบังคับใช้เมื่อ 2 กันยายน 2533 และประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติ โดยมีผลบังคับใช้เมื่อ 26 เมษายน 2535 โดยมีข้อสงวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 ว่าด้วยการจดทะเบียนเกิดและการได้สัญชาติของเด็ก ข้อ 22 ว่าด้วยการร้องขอสถานะผู้ลี้ภัยของเด็ก และข้อ 29 ว่าด้วยการจัดการศึกษาของเด็ก ซึ่งต่อมาได้ถอนข้อสงวน

ข้อที่ 29 ซึ่งมีผลเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2540 จากการแจ้งของสำนักเลขาธิการสหประชาชาติ ในปัจจุบันจึงยังคงเหลือข้อสงวน 2 ข้อ คือ ข้อ 7 และ 22

เนื้อหาของอนุสัญญาฉบับนี้มี 3 ส่วน 54 ข้อ ส่วนแรก (ข้อ 1-41) เป็นสาระบัญญัติว่าด้วยสิทธิต่าง ๆ ของเด็ก ส่วนที่ 2 (ข้อ 42-45) ว่าด้วยการเผยแพร่อนุสัญญา คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก การเสนอรายงาน การส่งเสริมการปฏิบัติตามอนุสัญญาอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่วนที่ 3 (ข้อ 46-54) ว่าด้วย การลงนามเข้าเป็นภาคี การมีผลบังคับใช้ การแก้ไข การตั้งและการถอนข้อสงวน การบอกละเมิด และการเก็บรักษาต้นฉบับทั้ง 5 ภาษา

ส่วนที่เป็นสาระบัญญัติ 40 ข้อ ประกอบด้วยความหมายของ “เด็ก” การประกันสิทธิพื้นฐานของรัฐภาคีต่อเด็กในเขตอำนาจของตนบนสิทธิพื้นฐาน 4 ประการ คือ สิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม การไม่เลือกปฏิบัติ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก การเคารพต่อความรับผิดชอบและสิทธิหน้าที่ของบิดามารดา ครอบครัว และสภาพสังคมของเด็ก การประกันสิทธิที่จะมีชีวิต การมีชื่อ มีสัญชาติ เอกลักษณะ การอยู่ร่วมกันระหว่างเด็กกับบิดามารดาและครอบครัวและการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน สิทธิเสรีภาพของเด็กในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก การแสวงหา/ได้รับข้อมูลข่าวสาร ความคิด มโนธรรม ศาสนา การสมาคม ความเป็นส่วนตัว การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสื่อ และการคุ้มครองจากข้อมูลข่าวสารที่เป็นอันตราย การช่วยเหลือบิดามารดาผู้ปกครองให้สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ การคุ้มครองจากความรุนแรงทั้งปวง การดูแลทางเลือกสำหรับเด็ก การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม การร้องขอสถานะผู้ลี้ภัย การดูแลเด็กพิการ การดูแลสุขภาพและการสาธารณสุขสำหรับเด็กและมารดา การประกันสังคม การได้รับมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เพียงพอ การศึกษา การพัฒนาบุคลิกภาพ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม นันทนาการ การคุ้มครองจากการถูกแสวงประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ยาเสพติด ทางเพศ การลักพา ขาขี้ เด็ก การคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์ทุกรูปแบบ การถูกรังแกหรือลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม การพิพาทด้วยอาวุธ การฟื้นฟูจิตใจและการกลับคืนสู่สังคม การคุ้มครองเด็กที่ต้องประสบปัญหาด้านกฎหมายและต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และผลกระทบของอนุสัญญานี้ต่อกฎหมายเดิมที่มีอยู่

ซึ่งจะเห็นว่าสนธิสัญญา 2 ฉบับแรกที่ออกบังคับใช้ปีเดียวกัน (2519) ในระยะเวลาใกล้เคียงกันมากและมีอายุถึง 30 ปีแล้วนั้น เป็นสนธิสัญญาที่กำหนดสิทธิมนุษยชนพื้นฐานโดยตรงคือ สิทธิของมนุษย์ทุกคนในฐานะเป็นพลเมืองโลกที่จะต้องมีส่วนร่วมมีเสียงในการบริหารบ้านเมืองและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างได้รับการเคารพในศักดิ์ศรี มีความเสมอภาคในสภาพแวดล้อมของวิถีชีวิตคือ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งเมื่อมีสิทธิพื้นฐานเหล่านี้แล้ว จึงได้มุ่งเจาะเข้าสู่เรื่อง/กลุ่มพิเศษต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ เพศ (สตรี) วัย (เด็ก) ฯลฯ

พันธกรณีหลักที่ต้องปฏิบัติเมื่อเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

โดยข้อกำหนดของอนุสัญญาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นทำให้เกิดพันธกรณีที่ประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของอนุสัญญาเหล่านั้น ต้องปฏิบัติตามมา 4 เรื่องหลัก คือ

- การประกันให้เกิดสิทธิตามสนธิสัญญานั้น
- การดำเนินการให้เกิดสิทธิและคุ้มครองสิทธิ
- การเผยแพร่เรื่องของสิทธินั้น ๆ และ
- การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานที่จัดให้มีขึ้นเพื่อใช้สิทธิตามสนธิสัญญานั้น ๆ

โดยต้องเป็นไปตามเนื้อหาและรายละเอียดที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญานั้น โดยเฉพาะภารกิจสำคัญคือการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของประเทศเกี่ยวกับการทำให้เกิดสิทธิและความคืบหน้าในการใช้สิทธิเหล่านั้น ซึ่งมีเงื่อนไขระยะเวลาที่กำหนดไว้แน่นอนชัดเจนในกติกาหรืออนุสัญญาแต่ละฉบับเพราะเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบและติดตามผลขององค์การสหประชาชาติ พร้อมทั้งที่เป็นกลไกตรวจสอบติดตามและประเมินตนเองของประเทศนั้น ๆ ด้วย

และโดยสนธิสัญญา 5 ฉบับ ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี มีพันธกรณีเรื่องการจัดทำรายงานที่มีผลต่อประเทศไทยโดยตรง สรุปได้ตามตารางต่อไปนี้ ซึ่งจัดลำดับตามสถานะการมีผลบังคับใช้กับประเทศไทย โดยมีกำหนดระยะเวลาการเสนอรายงานเรียงลำดับตามระยะเวลาก่อนหลัง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงพันธกรณี การจัดทำรายงานของประเทศไทย

ตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน 5 ฉบับ ที่เป็นภาคี จัดตามลำดับการเข้าเป็นภาคี⁵

กติกา/อนุสัญญา	CEDAW	CRC	ICCPR	ICESCR	ICERD
พันธกรณี					
1. วันที่สนธิสัญญามีผลบังคับใช้	3 ก.ย. 2524	2 ก.ย. 2533	23 มี.ค. 2519	3 ม.ค. 2519	4 ม.ค. 2532
2. วัตถุประสงค์	คุ้มครองสิทธิสตรี	คุ้มครองสิทธิเด็ก	คุ้มครองสิทธิของประชาชนและสิทธิทางการเมือง	คุ้มครองสิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม	คุ้มครอง การเลือกปฏิบัติด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์
3. จำนวนข้อบัญญัติ	30 ข้อ	54 ข้อ	53 ข้อ	31 ข้อ	25 ข้อ
4. ข้อที่ระบุเรื่องส่งรายงาน	18	44	40	16	9
5. ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยวิธี	ภาคยานุวัติ	ภาคยานุวัติ	ภาคยานุวัติ	ภาคยานุวัติ	ภาคยานุวัติ
6. วันที่มีผลบังคับใช้กับประเทศไทย	8 ก.ย. 2528	26 เม.ย. 2535	30 ม.ค. 2540	5 ธ.ค. 2542	28 ก.พ. 2546
7. มีข้อสงวน/ถ้อยแถลงข้อที่สงวน	7-5 = 5 ข้อ 16, 29	3-1 = 2 ข้อ 7, 22	4 ประเด็น	1 ประเด็น	2 ข้อ/1 ประเด็น 4, 22
8. หน่วยงานรับผิดชอบของไทย	กสศ.สร. ↓ สท.พม.	สช.สร. ↓ สท.พม.	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (ส.อ.ส.)	สำนักงานอัยการสูงสุด (ส.อ.ส.)	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
9. กำหนดส่งรายงานฉบับแรก ฉบับต่อๆ ไป	1 ปี ทุก 4 ปี ตามที่คณะกรรมาการร้องขอ	2 ปี ทุก 5 ปี	1 ปี ทุก 5 ปี ตามที่คณะกรรมาการร้องขอ	1 ปี ทุก 5 ปี ตามที่คณะกรรมาการร้องขอ	1 ปี ทุก 2 ปี ตามที่คณะกรรมาการร้องขอ
10. กำหนดส่งรายงานฉบับแรก ฉบับต่อๆ ไปของไทย	8 ก.ย. 2529 8 ก.ย. 2533 8 ก.ย. 2537 8 ก.ย. 2541 8 ก.ย. 2545 8 ก.ย. 2549	25 เม.ย. 2537 25 เม.ย. 2542	28 ม.ค. 2541 28 ม.ค. 2546	5 ธ.ค. 2543 5 ธ.ค. 2548	27 ก.พ. 2547 - ก.พ. 2551
11. การส่งรายงานฉบับแรก ฉบับต่อๆ ไป	1 มี.ย. 2530 (2+3) (4+5) 3 มี.ค. 2540 7 ต.ค. 2546	23 ต.ค. 2539 21 พ.ค. 2547	22 มี.ย. 2547 - มี.ย. 2548	- มี.ย. 2548 -	- มี.ย. 2548 -

⁵ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี พ.ศ. 2546 รวม 5 ฉบับ และข้อมูลพื้นฐานกลไกสิทธิมนุษยชนในระบบสหประชาชาติ

จากข้อมูลในตารางพบว่า

การเข้าเป็นภาคีกติกา/อนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยรวม 5 ฉบับ เริ่มด้วยฉบับแรกคืออนุสัญญาด้านสตรี (CEDAW) ในปี 2548 ทั้งช่วงจากอีก 4 ฉบับหลัง ซึ่งมีระยะเวลาใกล้เคียงกันมากขึ้น คืออนุสัญญาด้านเด็ก ด้านสิทธิพลเมือง ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และด้านเชื้อชาติในปี 2535, 2540, 2542 และ 2546 ตามลำดับทั้ง ๆ ที่สนธิสัญญาด้านสิทธิพลเมืองและสนธิสัญญาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมนั้นมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2519 แต่ใช้เวลากว่า 20 ปีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสนธิสัญญามีขอบเขตกว้างขวางและยังไม่มีกระแสแรงรัดจากองค์การสหประชาชาติและประชาคมโลก

กติกา/อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนกลุ่มพิเศษคือ สตรีและเด็กเป็นอนุสัญญาที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีก่อนเรื่องอื่นๆ อาจเป็นเพราะมีปัจจัยผลักดันจากประชากรกลุ่มพิเศษนั้นๆ หรือบุคลากรผู้ทำงานกับคนกลุ่มนั้น ๆ รวมทั้งมีหน่วยงานเจ้าของเรื่องรับผิดชอบโดยตรง ในขณะที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิพื้นฐาน 2 ฉบับแรกที่มีผลบังคับใช้ในระดับโลกเป็นเรื่องพื้นฐานทั่วไปที่กว้างขวางจนแทบจะหาผู้รับผิดชอบโดยตรงครบถ้วนไม่ได้

กติกา/อนุสัญญาที่มีข้อบังคับจำนวนมากกว่าอนุสัญญาอื่น ๆ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งทั้ง 2 ฉบับ มีข้อกำหนดเกิน 50 ข้อขึ้นไป (อีก 3 ฉบับ มีประมาณ 30 ข้อ) โดยอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีสารัตถะว่าด้วยสิทธิมากที่สุดถึง 40 ข้อ แต่มีการดำเนินการทั้งด้านการทำให้เกิดสิทธิ และการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอนุสัญญาค่อนข้างกว้างขวาง เนื่องจากมีข้อกำหนดให้ทำการเผยแพร่ไว้โดยตรง (ข้อ 42) ในขณะที่ไม่พบข้อกำหนดชัดเจนในลักษณะนี้ในสนธิสัญญาอีก 4 ฉบับ

มีการตั้งข้อสงวน/ด้อยลงสติความของประเทศไทยในกติกา/อนุสัญญาทั้ง 5 ฉบับ ในประเด็นต่าง ๆ กันไปตามแต่ละเนื้อหาของสนธิสัญญา ซึ่งการตั้งข้อสงวนหรือด้อยลงสติความนี้จะเป็นประเด็นที่ถูกสอบถามและเร่งรัดให้ถอนหรือยกเลิกจากคณะกรรมการผู้รับผิดชอบสนธิสัญญานั้น ๆ

ระยะเวลาเข้าเป็นภาคีมีผลต่อความซ้ำเร็วของการเสนอรายงานคือส่วนใหญ่ต้องส่งรายงานฉบับแรกภายใน 1 ปี (ยกเว้นอนุสัญญาสิทธิเด็ก 2 ปี) ซึ่งต้องส่งตามลำดับ 5 ฉบับ คือ

ฉบับแรกปี พ.ศ. 2529, 2537, 2541, 2543, และ 2547

ฉบับต่อมารอบที่ 2 คือ พ.ศ. 2533, 2542, 2546, 2548, และ 2551 ซึ่งมีสนธิสัญญา 4 ฉบับต้องส่งรายงานฉบับที่ 2 แล้ว คงเหลือ 1 ฉบับที่จะต้องส่งในอีก 3 ปีข้างหน้า

อนุสัญญาที่มีการจัดทำรายงานมากที่สุดคือ CEDAW ซึ่งการกำหนดส่งรายงานที่มีความถี่เกินไปก็อาจเป็นภาระหนัก ทำให้คณะกรรมการผู้รับผิดชอบสนธิสัญญานั้นอ่านรายงานไม่ทันได้เช่นเดียวกัน

ข้อค้นพบอีกประการหนึ่งคือ ไม่มีรายงานฉบับใดเลยที่สามารถส่งได้ตรงตามกำหนดเวลา ซึ่งสาเหตุอาจจะเป็นเพราะ

- ขาดความชัดเจนในการกำหนดองค์กรรับผิดชอบภายในประเทศ เพราะเนื้อหาของกติกา/อนุสัญญาบางฉบับกินความกว้างหลายสาขา เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งยากที่จะมอบองค์กรหนึ่งองค์กรใดโดยตรง
- ขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทาง วิธีการและรูปแบบ รวมทั้งประเด็นเนื้อหาที่ต้องนำเสนอ โดยเฉพาะการจัดทำรายงานรุ่นแรก ๆ แทบไม่มีคำแนะนำใด ๆ
- อุปสรรคด้านภาษา เนื่องจากประเทศไทยมิได้ใช้ภาษา 1 ใน 6 ภาษาขององค์การสหประชาชาติ (อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน รัสเซีย จีน อาหรับ) โดยเฉพาะภาษาในสนธิสัญญาต่าง ๆ ต้องใช้ศัพท์เทคนิคทางกฎหมายเป็นหลัก จึงเป็นความยากกว่าการใช้ภาษาทั่วไป
- วิธีการเขียนรายงานในยุคแรก ๆ เนื่องจากต้องเสนอรายงานเป็นภาษาต่างประเทศ จึงใช้วิธีการมอบหมายนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญภาษาต่างประเทศเป็นผู้เขียน ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องและไม่มีโอกาสได้รับฟังความคิดเห็นจากภาคเอกชนและประชาสังคม เพราะระยะเวลาที่ต้องส่งรายงานกระชั้นชิดมาก
- การปฏิรูประบบราชการ ส่งผลต่อการจัดทำรายงาน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงหน่วยงาน ภารกิจ รับผิดชอบและบุคลากร รายงานที่ได้จัดทำไว้แล้วเป็นผลงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่แต่เดิมคือสำนักนายกรัฐมนตรี(สร.)จัดทำรายงานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) และรายงานของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) สำนักงานอัยการสูงสุดจัดทำรายงานของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เมื่อเกิดการเปลี่ยนถ่ายภารกิจสู่หน่วยงานใหม่ และบุคลากรกลุ่มใหม่ จากสำนักนายกรัฐมนตรีสู่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) คือสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) และสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) และจากสำนักงานอัยการสูงสุด (อสส.) สู่กระทรวงยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพย่อมจะส่งผลให้การดำเนินงาน เพราะต้องใช้เวลาในการจัดระบบงานและการศึกษาเรียนรู้งานสำหรับบุคลากรกลุ่มใหม่ การจัดทำรายงานจึงต้องชะงักไปชั่วระยะเวลาหนึ่งทำให้รายงานต้องเลื่อนกำหนดออกไปด้วย

ด้วยปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ดังกล่าวทำให้การจัดทำรายงานเป็นไปอย่างล่าช้า เกินกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 1-2 ปี และบางฉบับกินเวลามากกว่านั้น

บทที่ 3

การจัดทำรายงานประเทศตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

ในบทที่ 2 ได้เสนอข้อมูลพื้นฐานเพื่อทำความเข้าใจกับเรื่องสิทธิมนุษยชนในด้านความหมาย ความสำคัญ และพันธกรณีของประเทศไทยที่มีต่อสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการจัดทำ รายงานประเทศตามข้อกำหนดของสนธิสัญญาเหล่านั้น ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี ในบทนี้ จึงเป็นการ นำเสนอการดำเนินงานตามพันธกรณีสำคัญของงานศึกษาเรื่องนี้ คือการจัดทำรายงานประเทศตาม สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งควรจะทำให้เข้าใจตั้งแต่เหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่จะได้รับ จากภารกิจนี้ จนถึงกระบวนการ ขั้นตอน รูปแบบ และที่สำคัญคือเนื้อหา/สาระสำคัญของรายงาน ซึ่งจะ ช่วยให้สามารถทราบสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศผู้จัดทำรายงานอย่างแท้จริง

เหตุผลความจำเป็นและหลักการของการจัดทำรายงาน

การจัดทำรายงานประเทศ เป็นภารกิจร่วมที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีทั้ง 5 ฉบับ คือ CEDAW ข้อ 18 CRD ข้อ 44 ICCPR ข้อ 40 ICESCR ข้อ 16-17 และ ICERD ข้อ 9 (ดังปรากฏในตารางที่ 1 บทที่ 2) โดยมีกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไข เกี่ยวข้องที่ค่อนข้างเป็นไปในแนวทางเดียวกัน แม้จะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปบ้างตามความเหมาะสม โดยหลักการสำคัญ กติกา/อนุสัญญาเหล่านี้ กำหนดหลักการและเหตุผลความจำเป็นของการจัดทำรายงาน ไว้ ประมวลสรุปวัตถุประสงค์ได้ว่า

เพื่อรับทราบ ตรวจสอบ และพิจารณาการดำเนินการและความก้าวหน้าเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ซึ่งรัฐภาคีได้รับไว้ในอันที่จะทำให้สิทธิหรือพันธกรณี ซึ่งจะต้องดำเนินการตามสนธิสัญญานั้น ๆ บังเกิดผล จริงและมีความคืบหน้าในการใช้สิทธิเหล่านั้นของประชาชนหรือมนุษยชน

โดยกติกา/อนุสัญญามีข้อกำหนดให้แต่งตั้ง คณะกรรมการ ขึ้นรับผิดชอบ ศึกษา/พิจารณา รายงาน โดยคณะกรรมการบางคณะอาจมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องอื่นเพิ่มเติมนอกจากนี้ด้วย

เนื้อหา/สาระสำคัญของรายงานจะระบุถึง

- ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอสำหรับให้คณะกรรมการมีความเข้าใจถ่องแท้ถึงการดำเนินการตาม กติกา/อนุสัญญาในประเทศนั้น ๆ
- ปังจัย อุปสรรค ปัญหา ความยากลำบาก (ถ้ามี) ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา/ปฏิบัติหรือทำให้ไม่ สามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันต่าง ๆ ตามพันธกรณีของกติกา/อนุสัญญานั้น ๆ

ในปัจจุบัน

- เมื่อรัฐภาคีได้เสนอรายงานฉบับแรกที่สมบูรณ์ให้แก่คณะกรรมการแล้ว ไม่จำเป็นต้อง ให้ข้อมูลข่าวสารพื้นฐานที่ได้ให้ไว้แล้วแต่ต้นในรายงานฉบับต่อ ๆ ไป

- ขณะเดียวกัน คณะกรรมการอาจขอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามอนุสัญญา นั้น ๆ เพิ่มเติมจากรัฐภาคีได้
- อนุสัญญาฉบับ ระบุให้อำนาจคณะกรรมการสามารถเชิญองค์กรของสหประชาชาติอื่น ให้เสนอรายงานเรื่องการปฏิบัติตามอนุสัญญา ในเรื่องที่อยู่ในขอบข่ายกิจกรรมขององค์กร นั้น ๆ ได้ (เช่น CRC ข้อ 45, CEDAW ข้อ 22)

เส้นทางเดินของรายงาน อาจไปสู่คณะกรรมการผู้รับผิดชอบกติกา/อนุสัญญานั้น ๆ โดยตรง หรือโดยผ่านเลขาธิการสหประชาชาติยังคณะกรรมการ และในท้ายที่สุดรายงานจะถูกส่งไปยังสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติโดยผ่านคณะกรรมการผู้รับผิดชอบหรือคณะกรรมการอื่นตามความจำเป็น

ประโยชน์ของการจัดทำรายงานประเทศ นอกจากจะช่วยให้คณะกรรมการได้รับทราบ ตรวจสอบ และพิจารณาการดำเนินงานและความก้าวหน้าตามข้อผูกพันของกติกา/อนุสัญญาฉบับนั้น ๆ ของรัฐภาคีต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติในประชาคมโลกแล้ว การจัดทำรายงานที่เข้าใจต้องแท้ถึงเหตุผลของการจัดทำรายงานจะช่วยให้รัฐผู้จัดทำรายงานมีการจัดทำรายงานที่มีเป้าหมายชัดเจน ส่งผลให้กระบวนการในการจัดทำดำเนินไปอย่างมีทิศทางเป็นระบบ รวดเร็ว มีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุม เรื่องสำคัญต่าง ๆ ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ ด้วยข้อมูลที่ทันสมัย ชัดเจน เทียบธรรม โปร่งใส อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสะท้อนภาพสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศตามความเป็นจริง ช่วยตรวจสอบตนเองและประเมินสถานการณ์เพื่อพิจารณาแนวทางการปรับสถานะการณ์ด้านนี้เพื่อคุณภาพชีวิต ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีของคนในประเทศต่อไป

เพื่อประโยชน์ในการจัดทำและเสนอรายงาน ควรได้รู้จักคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกติกา/อนุสัญญานั้น ๆ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ซึ่งมีผลผูกพันต่อประเทศและคณะผู้จัดทำรายงาน และทราบถึงกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ และแนวทางในการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่ประเทศไทย โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบสนธิสัญญานั้น ๆ ได้จัดทำไปแล้วทั้ง 3 ฉบับ จึงใคร่เสนอตาราง แสดงข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ ศึกษาพิจารณารายงานของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ต่าง ๆ ในเรื่องชื่อองค์กร คุณสมบัติของคณะกรรมการ และภารกิจหน้าที่ที่มี ซึ่งพบว่ามีความใกล้เคียงกันมากในทั้ง 5 คณะกรรมการ และการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญา 3 ฉบับ ก็พบว่ามีประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่จะดำเนินการเรื่องนี้ต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกิจการรายงาน*

ลำดับ	ภารกิจของอนุสัญญา	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC)	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR)	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ICESCR)	อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (ICERD)
1	ชื่อคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบ	คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก (Committee on the Rights of the Child)	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee) • ข้อกล่าวหาของสหประชาชาติ Rights ก่อให้เกิดข้อกล่าวหา	คณะกรรมการสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Committee on Economic Social and Cultural Rights)	คณะกรรมการว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ (Committee on the Elimination of Racial Discrimination)
2	ข้อควรพิจารณา	43	28, 31	16+มติคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม	8
3	จำนวนคณะกรรมการ	10 คน*	18 คน	18 คน	18 คน
4	คุณสมบัติ	ผู้เชี่ยวชาญมีสถานะทางศีลธรรมสูงเป็นที่ยอมรับในความสามารถ ภูมิภาคที่เลือกตั้งจากคนในชาติคน ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะส่วนตัว กระจายทางภูมิศาสตร์และคำนึงถึงระบบกฎหมายหลัก • ปัจจุบันได้เพิ่มเติมจำนวนเป็น 18 คน เพื่อกำหนดการชุดอื่น ๆ และแบ่งพิจารณารายงานเป็น 2 คณะ	คนชาติของรัฐภาคี มีศีลธรรมสูง มีความสามารถด้านสิทธิมนุษยชน มีประสบการณ์ทางกฎหมาย ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเฉพาะตัว กระจายทางภูมิศาสตร์ อาชวะธรรมและกฎหมาย	เลือกตั้งโดยสมัชชาใหญ่ ดำเนินการและตัดสินใจในรูปแบบของข้อคิด โดยการบริหารของเสียงส่วนใหญ่	ผู้ทรงคุณวุฒิ มีสถานะทางศีลธรรมสูง เป็นที่ยอมรับในความเป็นกลาง ได้รับการเลือกตั้งจากคนชาติคน ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะส่วนตัว กระจายอำนาจตามสภาพภูมิศาสตร์และอารชวะธรรมที่แตกต่าง
5	วาระ	4 ปี	4 ปี	3 ปี	2-4 ปี โดยขึ้นอยู่กับข้อตกลง
6	ข้อบทที่กำหนดหน้าที่	43-44-45	40	อนุบัตรสหประชาชาติ ข้อ 62	9
7	ภารกิจ/หน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับรายงาน	<ul style="list-style-type: none"> พิจารณารายงาน ตรวจสอบความก้าวหน้า กำหนดให้รัฐภาคีต้องเผยแพร่รายงาน เชิญ UNICEF และหน่วยงานอื่นๆ เข้าร่วม พิจารณารายงาน/ให้คำปรึกษา เสนอรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญา ภายในขอความช่วยเหลือของคณะกรรมการ ส่งคำขอ/ความถี่ของการของรัฐภาคีให้สมัชชาใหญ่และรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง พิจารณาแนะนำเสนอแนะ 	<ul style="list-style-type: none"> พิจารณารายงาน ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รับข้อร้องเรียนจากรัฐภาคี หรือบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หาข้อยุติให้กับข้อร้องเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> พิจารณารายงานและการปฏิบัติตามพันธกรณี ให้ข้อวินิจฉัยต่อเป็นแนวปฏิบัติ ประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐภาคี ให้ข้อเสนอแนะต่อการละเมิดสิทธิ อาจเชิญทบวงงานพิเศษที่รายงานตามขอบเขตกิจกรรมของคน 	<ul style="list-style-type: none"> พิจารณาปริมาณและข้อมูลเพิ่มเติม ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการศึกษาพันธกรณีของรัฐภาคี ให้ข้อวินิจฉัยและข้อเสนอแนะแก่รัฐภาคีในการปฏิบัติตามพันธกรณี รับข้อร้องเรียนจากรัฐภาคีที่อ้างว่าถูกละเมิดจากรัฐภาคีอื่น ไกล่เกลี่ยแก้ไขข้อพิพาทโดยสันติ

* สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี พ.ศ. 2546 และอ้างแล้วตาม 5

การจัดทำรายงานของประเทศไทย

จากการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรกในปี 2528 และติดตามด้วยสนธิสัญญาด่าง ๆ รวม 5 ฉบับ ประเทศไทยถึงกำหนดส่งรายงานของสนธิสัญญาครบทั้ง 5 ฉบับ ในปี 2547 โดยมีรายงานของสนธิสัญญา 3 ฉบับ ได้ดำเนินการแล้วคือ รายงานของ CEDAW, CRC และ ICCPR ซึ่งจะได้นำเสนอประสบการณ์การจัดทำรายงานทั้ง 3 ฉบับ พร้อมเนื้อหาสรุปดังนี้

การจัดทำรายงานของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW)

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาฉบับนี้ ตามผลบังคับใช้ต่อประเทศเมื่อ 8 กันยายน 2528 ด้วยข้อผูกพันต้องส่งรายงานตามข้อ 18 ดังนี้

- ฉบับแรก (ภายใน 1 ปี) ต้องเสนอ 8 กันยายน 2529 เสนอจริงเมื่อปี 2530 และมีการพิจารณาเมื่อเดือนมกราคม 2533
- ฉบับที่ 2 (และต่อ ๆ มาทุก 4 ปี) ต้องเสนอปี 2533 เสนอจริงเมื่อปี 2540 และมีการพิจารณาในสมัยประชุมเมื่อ 19 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์ 2542 โดยเป็นรายงานฉบับรวมของฉบับที่ 2+3 ด้วยสาเหตุการพิจารณารายงานฉบับแรกกระชั้นชิด กับการส่งรายงานฉบับที่ 2 เพียง 8 เดือน
- ฉบับที่ 4 เป็นรายงานฉบับรวมของฉบับที่ 4+5 ต้องเสนอรวมในปี 2545 เสนอจริงในปี 2547 และคาดว่าจะได้รับการพิจารณาประมาณต้นปี 2549
- ฉบับที่ 6 กำลังดำเนินการ โดยจะต้องเสนอในเดือนกันยายน 2549

1) การจัดทำรายงานฉบับแรก ดำเนินการ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) สำนักนายกรัฐมนตรี แต่ไม่สามารถสืบค้นถึงกระบวนการจัดทำรายงาน และการจัดหาเอกสารรายงาน จึงไม่สามารถนำเสนอข้อมูลได้เพราะข้อจำกัดด้านระยะเวลาที่ผ่านมาแล้วเนิ่นนาน และข้อจำกัดด้านเอกสารที่อาจสูญหายหรือหมดจำนวนไปด้วยการ โยกย้ายสถานที่ทำการและการเปลี่ยนแปลงบุคลากรผู้รับผิดชอบ

2) การจัดทำรายงานฉบับที่ 2+3 มีกระบวนการดำเนินการที่เอกสารรายงานให้ข้อมูลว่าดำเนินการโดย

การศึกษาจากแนวทางของ

- รายงานฉบับที่ผ่านมา (คือฉบับแรก) และรายงานเพิ่มเติม
- กระบวนการวิธีการของการพิจารณารายงานของคณะกรรมการ
- ข้อเสนอแนะ/แนวทางการเตรียมจัดทำรายงานฉบับที่ 2 และเอกสารเพิ่มเติม
- ข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการ

การปรึกษาหารือกับองค์การภาคเอกชน และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทุกระยะ เก็บรวบรวมข้อมูลในรายงานเพิ่มเติมเป็นสถิติข้อมูลใหม่ที่มีได้เคยนำเสนอในรายงานฉบับแรก และปรับให้เป็นข้อมูล

ปัจจุบันหลังเดือนมิถุนายน 2530 และข้อมูลระหว่างมกราคม 2533 – เมษายน 2539 ที่เก็บรวบรวมโดยความร่วมมือกับภาคเอกชน และใช้ข้อมูลร่วมกับการจัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาว 20 ปี (2545-2554) และรายงานของประเทศไทยต่อการประชุมสตรีระดับโลกครั้งที่ 4 (กันยายน 2538)

การพิจารณาร่างสุดท้ายของรายงานโดยการประชุมเมื่อเดือนพฤษภาคม 2539 ผู้แทนจากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันทำการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลและสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับข้อแนะนำ/แนวทางการเตรียมจัดทำรายงานและข้อแนะนำของคณะกรรมการ

การจัดทำรายงานฉบับนี้ ดำเนินการในช่วงเวลาเดียวกับการนำเสนอปฏิญญาและแนวปฏิบัติพื้นฐานของการประชุมระดับโลกว่าด้วยสตรีครั้งที่ 4 ในประเทศไทย จึงมีการใช้ข้อมูลและหลักการร่วมกัน

เนื้อหาสำคัญของรายงาน ประกอบด้วยข้อมูลหลัก 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปฏิบัติตามอนุสัญญาในเรื่องการถอนข้อสงวน ข้อ 11, 15, 9, 7, 10 ตามลำดับจนคงเหลืออีกเพียง 2 ข้อคือ ข้อ 16 และ 22 การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับครอบครัวและผลกระทบต่อการทำงานและสิทธิสตรีในสังคมต่อการบริหารจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ความก้าวหน้าของผู้หญิงและสถิติเกี่ยวกับเพศ

ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนอความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามข้อกำหนดของอนุสัญญาข้อ 1-16 ทั้งในเรื่องหลักการไม่เลือกปฏิบัติ มาตรการเพื่อตอบสนองต่อเรื่องนี้ทั้งในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และระบบตุลาการ ระบบบริหารและระบบการลงโทษ มาตรการพิเศษต่อสตรีกลุ่มพิเศษ เช่น สตรีพิการ สตรีที่มีได้รับสัญชาติไทย มาตรการชั่วคราวต่อการกำหนดบทบาททางเพศของหญิงชาย ครอบครัวศึกษา การแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีของสตรี วิถีชีวิตทางการเมืองและชีวิตเพื่อสาธารณะ สัญชาติ การศึกษา การทำงาน สุขภาพ วิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจสังคม สตรีในชนบท ความเสมอภาคทางกฎหมาย การสมรสและกฎหมายครอบครัว

3) การจัดทำรายงานฉบับที่ 4+5 มีกระบวนการจัดทำรายงานที่สามารถดำเนินการได้สะดวกขึ้นเพราะมีแนวทางจากข้อเสนอแนะขององค์การสหประชาชาติคือ

- การประเมินสถานภาพสตรี 2543 (Assessing The Status of Women, UN. 2000)
- รายงานฉบับที่ 1, 2, 3 และฉบับเพิ่มเติม และ
- ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการว่าด้วยการบริหารจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ที่มีต่อรายงานฉบับที่ 2+3 และรายงานเพิ่มเติม

เอกสารประเมินสถานภาพสตรี 2543 จัดทำโดยหน่วยงานความก้าวหน้าของสตรี ฝ่ายกิจการเศรษฐกิจและสังคมขององค์การสหประชาชาติ (Division of the Advancement of Women, Department of Economic and Social Affairs) มีสาระสำคัญประกอบด้วย

- บทนำว่าด้วยความมุ่งหมายของเอกสารที่มุ่งให้ใช้เป็นคู่มือในการจัดทำรายงาน เป็นมาและสาระสำคัญของอนุสัญญา ข้อสงวน พันธกิจการจัดทำรายงาน คณะกรรมการและวัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงาน

- การเตรียมการจัดทำรายงาน มีการจัดทำแนวทางของคณะกรรมการ CEDAW ออกใช้ตั้งแต่ปี 2526 ปรับแก้ไขเพิ่มเติมในปี 2539 และ 2539 โดยปรับให้รายงานประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นข้อมูลพื้นฐานและภาพรวมของประเทศ ในลักษณะเป็นเอกสารหลัก (core document) ที่เคยออกใช้มาตั้งแต่ปี 2534 ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลโดยตรงตามอนุสัญญา CEDAW ซึ่งต้องให้ข้อมูลของประเทศเกี่ยวกับลักษณะการเมืองการปกครอง การพัฒนาการคุ้มครองสิทธิสตรีตามสนธิสัญญาและความก้าวหน้าในการใช้สิทธิตามข้อกำหนดต่าง ๆ ของอนุสัญญา ข้อเสนอแนะและข้อจำกัด/อุปสรรคปัญหา ข้อเสนอแนะทั่วไป ประเด็นหลักเกี่ยวกับความรุนแรงต่อสตรี การนำเสนอรายงานด้วยวาจาต่อคณะกรรมการและการพิจารณาของคณะกรรมการ

- เนื้อหาของรายงานเป็นการตอบคำถามโดยตรงตามข้อกำหนดของอนุสัญญาในส่วนที่เป็นสาระบัญญัติ 16 ข้อ โดยรายงานสถานการณ์ในประเทศตามสิทธิทั้ง 16 เรื่อง ดังได้เสนอสรุปไว้ในบทที่ 2 ตัวอย่างคำถาม เช่น การประกันสิทธิของสตรีในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติต่อสตรี การประกันการพัฒนาความก้าวหน้าของสตรีและมาตรการเสริม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ที่ขัดขวางความก้าวหน้า/เท่าเทียมของสตรี และมาตรการเพื่อแก้ไข การศึกษา การกระทำรุนแรงทางเพศและการแสวงประโยชน์จากสตรีและเด็กหญิง ชีวิตทางการเมืองและสาธารณะ การมีส่วนร่วม สิทธิในการได้สัญชาติ การศึกษา การมีงานทำ สุขภาพ เศรษฐกิจ สตรีชนบท ความเสมอภาคในกฎหมาย และความเสมอภาคในการสมรสและกฎหมายครอบครัว

- ภาคผนวกที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวอนุสัญญา คณะกรรมการ และการวิเคราะห์รายละเอียดของสาระบัญญัติทั้ง 16 ข้อ ของอนุสัญญาตลอดจนประเด็นอภิปราย/ความเห็นที่สำคัญของคณะกรรมการ CEDAW

การเก็บรวบรวมข้อมูล สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักรัฐมนตรี (ปัจจุบันคือสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) รวบรวมข้อมูลจากข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รายงานการวิจัยต่าง ๆ และการประชุมสัมมนาเพื่อหารือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนรวม 3 ครั้ง ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดี

เนื้อหาของรายงานมี 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ ลักษณะประชากร ภาพรวมของสตรีไทย และกลไกมาตรการรับผิดชอบต่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม ที่มีผลต่อการปรับหน่วยงานที่ดูแลกิจการสตรี

ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนอความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามอนุสัญญาข้อ 1-16

- ความหมายของการเลือกปฏิบัติและความเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายไทย มาตรการนโยบายเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติ
- มาตรการที่เหมาะสม มาตรการพิเศษชั่วคราว
- บทบาทของเพศและเจตคติดั้งเดิมต่อสตรีที่รวมถึงความรุนแรงต่อสตรี
- การค้าหญิงและการแสวงประโยชน์จากผู้หญิงในเรื่องสถานการณ์การแก้ไข มาตรการด้านกฎหมาย ความร่วมมือ โครงการบำบัด พิณฟู ช่วยเหลือ ส่งกลับ และปัญหาหญิงไทยเดินทางไปขายบริการในต่างประเทศ
- การเมืองและระบบราชการ การมีส่วนร่วมของสตรีในบทบาทและอุปสรรคต่อการเมืองระบบราชการและองค์กรเอกชน การเป็นผู้แทนและมีส่วนร่วมในระดับนานาชาติ
- สัญชาติและสิทธิในการสมรส การถือครองที่ดิน การเดินทาง
- การศึกษาที่รวมถึงการศึกษาของเด็กหญิงและสตรีด้วยโอกาส
- การจ้างงาน สิทธิ โอกาส ทางเลือกความปลอดภัย การคุกคามทางเพศ ผลตอบแทน การประกันสังคม และสตรีมีครรภ์กับการงานทำงาน
- สุขภาพที่รวมประเด็น เอชไอวี/เอดส์ การทำแท้ง สุขภาพในการทำงาน และสุขภาพจิต
- เศรษฐกิจและสังคม
- สตรีในชนบทกับบริการสุขภาพ การศึกษา ฝึกอบรม การช่วยเหลือตนเองและสหกรณ์
- ความเสมอภาคทางกฎหมาย
- กฎหมายเกี่ยวกับการสมรสและครอบครัว การหมั้น การสมรส การประกอบอาชีพ และการทำงาน คำนำหน้าชื่อ การใช้นามสกุล อำนาจปกครองบุตร การรับมรดก ภาษีเงินได้

4) การจัดทำรายงาน CEDAW ฉบับที่ 6 มีเอกสารของกลไกระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน (HRI) องค์การสหประชาชาติ ออกเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2546 ที่ใช้เป็นแนวทางคือ ประมวลแนวทางเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาของรายงานของรัฐภาคีที่เสนอต่อสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ปี 2546 (Compilation of guidelines on the form and content of report to be submitted by states parties to the international human rights treaties 2003) ซึ่งเป็นเอกสารที่ออกโดยคณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (Committee on the Elimination of Discrimination against Women) เพื่อใช้สำหรับรายงานนี้ออกหลัง 31 ธันวาคม 2545 แทนแนวทางฉบับเก่า ซึ่งจัดได้ว่าเป็นเอกสารแนวทางสำหรับการทำรายงานโดยตรงของอนุสัญญา CEDAW ซึ่งกำหนดกรอบแนวทางของการจัดทำรายงานเกี่ยวกับมาตรการที่รับปฏิบัติเพื่อให้ข้อบัญญัติของอนุสัญญาเกิดผลก้าวหน้าโดยมี

- ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะต้องพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ตามข้อบัญญัติของอนุสัญญาข้อสงวนหรือข้อยกเว้น อุปสรรคปัญหา ข้อมูลสถิติ และเอกสารหลัก

- รายงานส่วนแรกที่ให้ข้อมูลพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ ระบบกฎหมาย ระบบบริหาร เนื้อหาตามข้อต่าง ๆ ของส่วนที่ 1-4 ของอนุสัญญา โดยรายงานจะต้องอธิบายให้เห็นว่ามีการปฏิบัติตาม อนุสัญญาตามกฎหมายภายในอย่างไรมีการประกันสิทธิไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยเฉพาะข้อ 2 ที่ เกี่ยวข้องประเด็นที่ประณามการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบในเรื่องต่าง ๆ องค์กรภายในที่รับผิดชอบต่อ อนุสัญญา ข้อจำกัดของอนุสัญญา สถานะขององค์กรเอกชนด้านสตรี รวมถึงภาคผนวกที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ที่จำเป็นและเพียงพอ

- รายงานเพิ่มเติมเป็นระยะที่เสนอความก้าวหน้าของช่วงระยะเวลาหนึ่ง ด้วยเนื้อหาตาม ข้อต่าง ๆ หากข้อใดไม่มีความก้าวหน้าก็ให้แจ้งไว้ด้วย และระบุความเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เป็นผลจาก อนุสัญญานี้ ทั้งด้านการเมือง กฎหมาย และมาตรการทางการบริหาร โดยมีรายละเอียดเป็นภาคผนวกไว้ด้วย

- พิธีสารเลือกรับ ซึ่งหากลงนามเป็นรัฐภาคี ก็ให้รายงานขั้นตอนการปฏิบัติและ รายละเอียดมาตรการต่าง ๆ

- มาตรการเพื่อปฏิบัติตามผลการประชุมสัมมนาขององค์การสหประชาชาติ การประชุม ระดับโลกและการประชุมทบทวนต่าง ๆ ต้องมีการรายงานด้วย เช่น รายงานตามปฏิญญากรุงปักกิ่ง การ ประชุมสตรีปี 2000ฯ ตลอดจนการประชุมอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเรื่องของสตรีด้วย

- การพิจารณารายงานของคณะกรรมการ จะดำเนินการในทางสร้างสรรค์ด้วยคำถามต่าง ๆ และคาดหวังคณะผู้แทนต้องมีความรู้ความสามารถที่จะอธิบายสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ได้ เมื่อเสร็จ สิ้นการพิจารณารายงานของรัฐภาคี คณะกรรมการจะมีรายงานและสรุปข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อรัฐ ผู้รายงานออกเผยแพร่ซึ่งต้องการให้รัฐภาคนำไปเผยแพร่และดำเนินการด้วย

- รูปแบบของรายงาน กำหนดให้ใช้ภาษาราชการ 1 ใน 6 ของภาษาที่ใช้ในสหประชาชาติ เสนอเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ รายงานส่วนแรกมีความยาวไม่เกิน 100 หน้า รายงานเพิ่มเติมไม่เกิน 70 หน้า มีหมายเลขลำดับย่อหน้า กระดาษ A 4 ความห่างระหว่างบรรทัด 1 ช่วง พิมพ์หน้าเดียว

เอกสารแนวทางนี้ ได้ทราบว่า ต่อมาจะมีการแจ้งระงับใช้เพื่อรอเอกสารแนวทางชุดใหม่ ที่จะออกขึ้น ใช้แทนในเร็ววัน

การจัดทำรายงานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC)

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กโดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 โดยได้ตั้งข้อสงวนในข้อ 7 ข้อ 22 และข้อ 29 (ซึ่งข้อนี้ถูกถอนในปี 2540) และอนุสัญญามีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 ทั้งนี้ตามมาตรา 44 แห่งอนุสัญญา รัฐบาลไทยมีพันธระผูกพันที่จะต้องเสนอรายงานความก้าวหน้าการสนองตอบต่ออนุสัญญาและการใช้สิทธิตามอนุสัญญาต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติภายในกำหนด 2 ปีแรกที่อนุสัญญามีผลบังคับใช้ และหลังจากนั้นจะต้องทำรายงานเสนอทุก ๆ 5 ปี

รายงานฉบับแรก มีกำหนดส่ง 25 เมษายน 2537 ส่งรายงานจริง 23 สิงหาคม 2539

รายงานฉบับที่ 2 มีกำหนดส่ง 25 เมษายน 2542 ส่งรายงานจริง 21 พฤษภาคม 2547

รายงานฉบับที่ 3 มีกำหนดส่ง 25 เมษายน 2547 ขณะนี้ยังมีได้จัดทำและคาดว่ารายงานฉบับนี้น่าจะเป็นฉบับรวม 2+3 หรือ 3+4

1) การจัดทำรายงานฉบับแรก ดำเนินการในช่วงปี 2536-2539 องค์การรับผิดชอบคือ คณะอนุกรรมการเรื่อง “สิทธิเด็ก” ของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในฐานะฝ่ายเลขานุการในการจัดทำรายงานของประเทศไทย

คณะอนุกรรมการเรื่อง สิทธิเด็กได้รับการแต่งตั้งขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม 2532 โดยมีหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กแก่เด็กและประชาชนทั่วไป ตลอดจนเสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง คณะอนุกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐและเอกชนรวมทั้งสิ้น 24 คน โดย 10 คนแรก เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกฝ่ายตุลาการ พิพากษาและนักวิชาการทางด้านกฎหมายทั้งจากฝ่ายตุลาการและจากมหาวิทยาลัย ข้าราชการประจำที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กในระดับบริหารและระดับปฏิบัติ ตลอดจนผู้แทนจากองค์กรภาคเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศที่ทำงานเกี่ยวกับเด็ก ส่วนคณะอนุกรรมการอีก 14 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากสาขาวิชาชีพต่าง ๆ อาทิ นักกฎหมาย แพทย์ นักการเมือง ผู้แทนฝ่ายศาสนา นักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ใช้แรงงาน และนักการเมือง โดยคณะอนุกรรมการมีสถานะเป็นสถาบันระดับชาติ มีหน้าที่ส่งเสริมและติดตามการดำเนินงานเรื่องสิทธิเด็ก โดยตรง และเนื่องจากเป็นสถาบันที่มีผู้แทนจากหลากหลายสาขา คณะอนุกรรมการ จึงสามารถสะท้อนภาพทุกส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีความสัมพันธ์โดยตรงกับองค์กรเอกชนเป็นการเปิด โอกาสให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีบทบาทเท่าเทียมกันในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

แนวทางและกระบวนการในการจัดทำรายงานฉบับแรก เนื่องจากยังไม่มีแนวทาง/ข้อเสนอแนะเพื่อการจัดทำรายงานในช่วงเวลานั้น คณะอนุกรรมการ โดยความร่วมมือจากองค์กรกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ จึงได้เริ่มดำเนินการทำรายงานในปี 2536 โดยได้มีการประชุมคณะอนุกรรมการ จำนวน 3 ครั้ง เพื่อกำหนดขั้นตอนและ เค้าโครงของการจัดทำรายงาน โดยได้มีการกำหนดเค้าโครงรายงานจำนวน

33 ฉบับ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุม 19 หัวข้อ โดยเนื้อหาของหลายหัวข้อมีปรากฏในรายงานมากกว่า 1 ฉบับ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นรายงานที่จัดทำโดยทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ต่อมาคณะกรรมการได้จัดประชุมผู้ที่รับผิดชอบในการเขียนรายงานทั้ง 33 ฉบับ เพื่อสร้างความร่วมมือและชักจูงความเข้าใจในภารกิจที่ได้รับมอบหมายในการจัดทำรายงาน ซึ่งปรากฏว่าได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี ทั้งนี้ได้มีการนำเสนอร่างรายงานเบื้องต้นจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทั้งที่เป็นเอกสารและเป็นการนำเสนอด้วยวาจารวม 30 ฉบับ โดยจำนวนสองในห้าของรายงานทั้งหมดเป็นรายงานจากองค์กรเอกชน ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้สอดคล้องกับองค์ประกอบของคณะกรรมการ ขั้นตอนในการจัดทำรายงานและเนื้อหาของรายงานอันแสดงให้เห็นได้ว่า ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในทุกขั้นตอนของการจัดทำรายงาน

- การเสนอรายงานต่อสาธารณชน ในเดือนธันวาคม 2536 คณะกรรมการ โดยการสนับสนุนขององค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติได้จัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชนเป็นเวลา 2 วัน โดยเชิญผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและสื่อมวลชนเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังรายงานเบื้องต้น ตลอดจนให้ข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข โดยในการประชุมครั้งนั้นได้มีบุคคลจากทุกวงการ รวมทั้งสื่อมวลชนและเด็กเข้าร่วมประชุมประมาณ 200 คน และยังได้มีการเดินทางไปจัดประชุมในภูมิภาคทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ซึ่งที่ประชุมได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อสังเกตสำหรับ นำไปปรับปรุงรายงานหลายประการ โดยมีข้อคิดเห็นที่สำคัญคือข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวกับเด็กของประเทศไทยยังขาดข้อมูลที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์ และจัดระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ที่ประชุมมีความเห็นพ้องต้องกันว่าถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องเร่งดำเนินการยกเลิกข้อสงวนตามอนุสัญญา ทั้ง 3 ข้อ โดยเร็ว

มาตรการต่อมา ได้แก่ การเผยแพร่สาระสำคัญและวัตถุประสงค์ของรายงาน เพื่อสร้างความตระหนักของสาธารณชนด้วยการจัดสัมมนาให้แก่องค์กร และผู้ทำงานเกี่ยวกับเด็กทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนสื่อมวลชนทุกสาขาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์รายงาน ต่อไป

รายงานฉบับแรกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เสนอต่อคณะกรรมการสิทธิเด็ก เมื่อเดือนสิงหาคม 2539 ระหว่างรอการถูกเรียกไปชี้แจงด้วยวาจาประกอบการรายงาน ได้มีคำถามเพิ่มเติมมาอีก 37 คำถาม โดยส่วนใหญ่เป็นคำถามเกี่ยวกับผลกระทบของสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2540 ที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของเด็ก

รายงานฉบับแรกได้รับแจ้งเชิญให้ไปชี้แจงรายงานด้วยวาจาต่อคณะกรรมการ ในเดือนตุลาคม 2541 ซึ่งจากการชี้แจงคณะกรรมการได้แสดงความผิดหวังต่อโครงสร้างของรายงานไทยที่มีได้เป็นไปตามแนวทางของคณะกรรมการ (ออกใช้ 20 พฤศจิกายน 2539 รายงานส่ง 23 สิงหาคม 2539) และยังคงล่าช้า และในด้านเนื้อหาคณะกรรมการยังมีปัญหา 26 ประเด็นที่ต้องให้ชี้แจงเพิ่มเติมเป็นเอกสารสรุปข้อสังเกต (concluding observations) ที่ประเทศไทยต้องทำคำชี้แจงและดำเนินการตอบสนอง

2) การจัดทำรายงานฉบับที่ 2 ดำเนินการในช่วงปี 2542-2543

องค์กรรับผิดชอบคณะกรรมการเรื่องสิทธิเด็ก ชุดเดิมที่มีการปรับปรุงเพิ่มเติม

กระบวนการจัดทำ ใช้หลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีทั้งเด็ก เยาวชน ผู้ทำงานด้านเด็ก เยาวชน และผู้ทรงคุณวุฒิสาขาต่าง ๆ จากทั้งภาครัฐและเอกชน จัดเป็นคณะทำงานย่อย 8 กลุ่ม ดำเนินการหาข้อมูลและร่างรายงานที่ตอบประเด็นตาม 8 หัวข้อ โดยแต่ละกลุ่มมีเด็กและเยาวชนอยู่ในคณะทำงาน 2-3 คน

แนวทางที่ใช้ในการจัดทำรายงาน ประกอบด้วย

- แนวทางในการจัดทำเนื้อหาและรูปแบบของรายงาน (periodic report) ตามข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (General guidelines regarding the form and contents of periodic reports to be submitted by states parties under article 44, paragraph 1 (b) of the Convention) ซึ่งออกเผยแพร่เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2539 ประกอบด้วย 8 หัวข้อ 166 คำถาม

เนื้อหาที่ต้องเสนอเกี่ยวกับ

- 1 มาตรการทั่วไป

- 2 ความหมายของ “เด็ก”

- 3 หลักการทั่วไปว่าด้วย : การไม่เลือกปฏิบัติ ประโยชน์สูงสุดของเด็ก สิทธิการมีชีวิตอยู่รอด การพัฒนา และการเคารพความคิดเห็นของเด็ก

- 4 สิทธิพลเมืองและเสรีภาพในเรื่อง : ชื่อ สัญชาติ เอกสิทธิ์ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ความคิด มโนธรรม ศาสนา การสมาคม/ชุมนุมอย่างสงบ ความเป็นส่วนตัว การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การไม่ถูกทรมาน กระทำ ลงโทษ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม คำซ้ำ

- 5 สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและการเลี้ยงดูในรูปแบบอื่น : การแนะนำ ผู้ปกครองและความรับผิดชอบ การแยกเด็กจากพ่อแม่ การคืนกลับสู่ครอบครัว การโยกย้ายและไม่ส่งกลับโดยมิชอบ การชดเชยค่าเลี้ยงดู เด็กที่ถูกพรากจากสภาพครอบครัว การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม การทบทวนหาสถานที่ดูแลเด็ก การกระทำมิชอบต่อเด็ก ทอดทิ้งเด็ก การฟื้นฟูและส่งกลับสู่สังคม

- 6 สุขภาพและสวัสดิการพื้นฐาน เด็กพิการ สุขภาพและการบริการ การประกันสังคม บริการดูแลเด็กและสิ่งอำนวยความสะดวก มาตรฐานในการดำรงชีวิต

- 7 การศึกษา เวลาว่างและกิจกรรมทางวัฒนธรรม การศึกษา การฝึกอาชีพ การแนะแนว จุดมุ่งหมายของการศึกษา นันทนาการ และวัฒนธรรม

- 8 มาตรการปกป้องพิเศษ เด็กในสภาวะฉุกเฉิน เด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เด็กที่ถูกแสวงประโยชน์กับการฟื้นฟูและคืนกลับสู่สังคม เด็กชนกลุ่มน้อย/ชนพื้นเมือง

- สรุปข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ (concluding observations) ของคณะกรรมการสิทธิเด็กจำนวน 26 ข้อ จากการเสนอรายงานฉบับที่ 1 ซึ่งมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับการตั้งข้อสงวน กฎหมาย และการบังคับใช้ การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น กลไกการเก็บข้อมูล กลไกการร้องเรียนจากเด็ก การจัดสรรงบประมาณ

การตระหนักรู้เกี่ยวกับอนุสัญญา อายุขั้นต่ำของการรับผิดชอบทางอาญาของเด็ก มาตรการเกี่ยวกับการจัดการเลือกปฏิบัติ ประโยชน์สูงสุด สิทธิในการมีชีวิตอยู่รอดและพัฒนา การเคารพความเห็นของเด็ก ทศนคติในวัฒนธรรมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการแสดงความคิดเห็นของเด็ก การให้การศึกษาและการปกป้องเด็กในภาวะยากลำบาก/ด้อยโอกาส การจดทะเบียนเกิดของเด็ก การลงโทษทางกาย ภายในโรงเรียนและครอบครัว การทอดทิ้งเด็ก ความรุนแรงต่อเด็ก โภชนาการและการเลี้ยงดูด้วยนมมารดา สุขภาพเด็กวัยรุ่น การฟื้นฟูคนพิการ กฎหมายคุ้มครองเด็กอพยพ การเข้าสู่แรงงานของเด็ก เด็กที่เป็นเหยื่อการละเมิดทางเพศ ความสอดคล้องของกระบวนการยุติธรรมกับอนุสัญญา และการจัดพิมพ์และเผยแพร่อนุสัญญา

เมื่อทำรายงานเสร็จ ได้มีการจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชนเป็นเวลา 2 วัน โดยเชิญผู้ทำงานด้านเด็ก และเด็ก/เยาวชนจากทุกจังหวัดทั่วประเทศ และสื่อมวลชนมาร่วมประชุมประมาณ 200 คน เป็นการจัดทำรายงานที่พยายามดำเนินการอย่างกว้างขวางด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั่วประเทศ

รายงานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับที่ 2 นี้คาดว่าจะต้องเดินทางไปชี้แจงในช่วงต้นปี 2549

รายงานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับที่ 2 ของประเทศไทยมีความพิเศษคือ มีรายงานอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับเด็กที่ดำเนินการโดยคณะเด็กเอง ด้วยการออกแบบสอบถามและการวาดภาพจากเด็ก ๆ ทั่วประเทศเสนอควบคู่กับรายงานของประเทศ โดยรายงานฉบับเด็ก ประกอบด้วยเนื้อหา 17 หัวข้อ พร้อมภาพประกอบสีสวยงามที่วาดโดยเด็กเองประมาณ 20 ภาพ ซึ่งคัดเลือกมาจาก 400 ภาพ ทั่วประเทศ เนื้อหาทั้ง 17 ข้อ เป็นเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับความเป็นมาของการจัดทำรายงานฉบับนี้ ได้แก่เรื่อง

ในหลวงกับสิทธิเด็ก สรุปข้อมูลจากแบบสอบถามด้านการศึกษา โรงเรียนในฝัน โรงเรียนของหนู ครูของหนู ยาเสพติด สิ่งไม่ดีที่หนูเห็น เด็กพิการ สิ่งดี ๆ ที่ต้องช่วยกันทำ ขอความเท่าเทียมให้หนูบ้าง เด็กชาวเขา : เสียก้องจากหุบเขา โสภณิเด็ก : ทำไมหนูต้องเป็นเหยื่อ เด็กเร่ร่อน : หนูอยากมีบ้าน ความรู้เรื่องสิทธิเด็ก บทความเรื่อง หนูไม่รู้

การจัดทำรายงานของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR)

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยการภาคยานุวัติ เมื่อ 29 ตุลาคม 2539 และมีผลใช้บังคับ เมื่อ 30 มกราคม 2540 โดยมีถ้อยแถลงตีความ (interpretative declaration) 4 ข้อ การจัดทำรายงานเป็นการดำเนินการตามพันธะผูกพันของข้อ 40 ที่จะต้องเสนอรายงานว่าด้วยมาตรการต่าง ๆ ซึ่งรัฐนั้น ๆ ได้รับไว้ในอนาคตที่จะทำให้สิทธิที่ได้รับรองไว้ในกติกานี้เป็นผลจริงและมีความก้าวหน้า

รายงานฉบับแรกของกติการะหว่างประเทศฯ นี้มีกำหนดส่ง 28 มกราคม 2541 (ภายใน 1 ปี นับจากกติกามีผลใช้บังคับ) และส่งรายงานไป เมื่อ 27 มิถุนายน 2547

การจัดทำรายงานของกติกาลับนี้ ดำเนินการโดยสำนักงานอัยการสูงสุด แต่ไม่ปรากฏ ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กรผู้จัดทำรายงาน กระบวนการ วิธีการ แนวทางที่ใช้ดำเนินการ มีแต่ รายงานที่ครอบคลุมประเด็นเนื้อหาของกติกาลับนี้ 27 ข้อ ตามข้อบทที่ 1 - 27 ในลักษณะเป็นการชี้แจงการ ปฏิบัติให้เกิดสิทธิตามกติกาลับนี้ของประเทศไทย ตั้งแต่ เหตุผลในการจัดทำโดยแสดงถึงความ การ ดำเนินการให้เกิดสิทธิทั้ง 27 ข้อ ของกติกา ในเรื่อง การกำหนดเจตจำนงของตนเอง การประกันสิทธิ ภายในเขตอำนาจโดยปราศจากการแบ่งแยกความเท่าเทียมของชาย/หญิง การประกาศใช้ภาวะฉุกเฉิน ภายในประเทศ การตีความของกติกา สิทธิที่จะมีชีวิตและการยกเลิกโทษประหาร การถูกทรมานลงโทษที่ โหดร้าย การเป็นทาส สิทธิเสรีภาพความปลอดภัยในร่างกาย การปฏิบัติด้วยมนุษยธรรม การไม่ สามารถจำคุกลูกหนีที่ไม่ ชำระหนี้ สิทธิเสรีภาพในการการเลือกถิ่นที่อยู่ การไล่คนต่างด้าวออกจากรัฐ ความเสมอภาคทางกฎหมาย การรับผิดทางอาญา การมีสถานะบุคคลตามกฎหมาย สิทธิความเป็นส่วนตัว สิทธิเสรีภาพทางความคิด มโนธรรมและศาสนา ความคิดเห็นที่ปราศจากการแทรกแซง การห้ามการ โฆษณาชวนเชื่อทางการ ทำสงคราม การชุมนุมโดยสงบ การรวมตัวเป็นสมาคมหรือสหภาพแรงงาน สิทธิของครอบครัวที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ การสมรส การคุ้มครองเด็กและการจด ทะเบียน และการได้สัญชาติของเด็ก (ข้อ 24) ความเสมอภาคในสิทธิและโอกาส การคุ้มครองที่เท่าเทียมกัน ทางกฎหมาย สิทธิของชนกลุ่มน้อย

รายงานของกติกาลับนี้ ได้มีการชี้แจงด้วยวาจาไปแล้ว เมื่อเดือนกรกฎาคม 2548

จากการศึกษาการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนทั้ง 3 ฉบับข้างต้น ได้พบ ประสพการณ์ที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งในเรื่องกระบวนการ วิธีการจัดทำรายงาน แนวทางที่ใช้ช่วยในการ จัดทำรายงาน ตลอดจนรูปแบบและเนื้อหาที่นำเสนอในรายงาน ซึ่งจะได้ประมวลสรุปบทเรียนนำเสนอใน บทต่อไป

บทที่ 4

แนวทาง คู่มือการจัดทำรายงานตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี

การศึกษาในบทที่ 3 เกี่ยวกับการจัดทำรายงานประเทศของไทย ตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน พบว่า ในการจัดทำรายงานในระยะต้น รายงานฉบับแรกของสนธิสัญญา 3 ฉบับ ที่ได้เสนอไปแล้วคือ รายงานของ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) และ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ยังไม่ปรากฏว่ามีคู่มือหรือแนวทางข้อแนะนำเกี่ยวกับ วิธีการ รูปแบบ หรือประเด็นข้อคำถามที่ชัดเจนจากองค์การสหประชาชาติ หรือคณะกรรมการผู้รับผิดชอบของกติกา/อนุสัญญาฉบับนั้น ๆ การจัดทำรายงานจึงเป็นไปอย่างหลากหลายตามแนวทางและวิธีการที่หน่วยงานผู้จัดทำจะเห็นสมควรเท่าที่จะสามารถดำเนินการได้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่ส่งผลต่อกำหนดเวลาและคุณภาพของรายงาน ซึ่งนอกจากจะไม่สามารถจัดทำรายงานได้ทันตามกำหนดเวลาอันเป็นเงื่อนไขของพันธกรณีนั้นๆ แล้ว รายงานยังไม่เป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการต้องการทำให้เนื้อหาของรายงานยังไม่สามารถครอบคลุมประเด็นปัญหา และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คณะกรรมการต้องการทราบด้วย ดังปรากฏในบันทึกสรุปผลการประชุมของคณะกรรมการด้านสิทธิเด็กของสหประชาชาติ สมัยที่ 19 (CRC/C/SR 491) 5 ตุลาคม 1998

ดังนั้น ในบทนี้จึงมีข้อมูลที่จะนำเสนอเป็น 2 หัวข้อหลักที่สำคัญคือ

1. กระบวนการจัดทำรายงานของประเทศไทย ซึ่งประมวลจากประสบการณ์และแนวทางที่ปฏิบัติจริง
2. แนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และแนวทางการจัดทำเอกสารหลัก และเอกสาร โคอตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่องขององค์การสหประชาชาติ

1. กระบวนการจัดทำรายงานของประเทศไทย

กระบวนการจัดทำรายงานประเทศของไทยประมวลจากประสบการณ์ และแนวทางที่ปฏิบัติจริงอาจจัดได้เป็น 3 ขั้นตอนหลัก และมีขั้นตอนพิเศษเพิ่มเติมที่น่าจะได้ทราบเพื่อประโยชน์ของคณะผู้จัดทำรายงานสำหรับสนธิสัญญาฉบับอื่น ๆ ต่อไปซึ่งได้แก่

- 1) การเตรียมการจัดทำรายงาน
- 2) การจัดทำรายงาน
- 3) การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสาธารณชนเพื่อปรับปรุงรายงาน และการนำเสนอขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอองค์การสหประชาชาติ และ
- 4) การเตรียมการนำเสนอรายงานและตอบข้อซักถามด้วยวาจาต่อคณะกรรมการผู้รับผิดชอบสนธิสัญญา

ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีข้อมูลสำคัญที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ประมวลได้ ดังนี้

1) ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำรายงาน

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการก่อนการจัดทำร่างรายงาน ซึ่งต้องมีการเตรียมการในการจัดองค์กรรับผิดชอบ การจัดหาผู้ร่าง/เขียนรายงาน การศึกษาแนวทางการจัดทำรายงาน การจัดหาผู้งานจากองค์กรสหประชาชาติเพื่อช่วยให้คำแนะนำที่ถูกต้อง

องค์กรรับผิดชอบดำเนินงานตามสนธิสัญญา

โดยทั่วไปก่อนลงนามเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาเรื่องหนึ่งเรื่องใด รัฐบาลได้มอบหมายหน่วยงาน/องค์กรภาครัฐเป็นผู้รับผิดชอบในลักษณะเจ้าของเรื่อง ศึกษาข้อมูลและกระบวนการที่เกี่ยวข้องจนสามารถลงนามเข้าเป็นภาคีโดยลุล่วง ซึ่งหน่วยงานนี้จะเป็นผู้รับผิดชอบ กระตุ้นติดตามการดำเนินงานให้พันธกรณีและข้อตกลงตามสนธิสัญญานั้น ๆ ได้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ การจัดทำรายงานตามเงื่อนไขของสนธิสัญญาจึงเป็นภารกิจของหน่วยงาน/องค์กรนั้นคือต้องเป็นองค์กรผู้รับผิดชอบการจัดทำรายงานโดยตรง ซึ่งการดำเนินการลักษณะนี้เป็นแนวปฏิบัติที่ใช้กันสืบเนื่องมา

องค์กรรับผิดชอบจัดทำรายงาน

อย่างไรก็ตาม กระบวนการจัดทำรายงานเป็นกระบวนการที่ต้องการความร่วมมือและการประสานงานจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากผลการดำเนินการตามสนธิสัญญานั้นๆ โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิมนุษยชน เป็นการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วนในสังคม ข้อมูลการปฏิบัติและผลงานด้านสิทธิมนุษยชนมีอยู่ทั่วไปทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะองค์กรเอกชน (ngo) ต่าง ๆ หน่วยงานเจ้าของเรื่องไม่สามารถจะประมวลได้โดยลำพังหน่วยเดียว การจัดทำรายงานจึงควรดำเนินการในลักษณะเป็นความร่วมมือของทุกฝ่ายโดยรวมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมมือกันจัดทำรายงานของประเทศ องค์กรรับผิดชอบจัดทำรายงานจึงควรจะเป็นองค์กรในรูป คณะกรรมการหรือคณะทำงาน ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า คณะกรรมการจัดทำรายงาน ที่มีสมาชิกจากภาคส่วนขององค์กรและกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องที่มีข้อมูลความรู้ประสบการณ์มาเป็นผู้เขียนรายงาน และองค์กรนี้ควรแต่งตั้งโดยผู้บริหารระดับสูงขององค์กรหรือระดับชาติ

แนวทางการทำงานของคณะกรรมการจัดทำรายงาน

คณะกรรมการจัดทำรายงาน ต้องได้การสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนจากหน่วยงานเจ้าของเรื่องในทั้งในด้านเนื้อหาสาระของสนธิสัญญา เงื่อนไขในการจัดทำรายงาน วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และคู่มือ/แนวทางการจัดทำรายงานขององค์กรสหประชาชาติและแนวทางของคณะกรรมการสนธิสัญญานั้น ๆ (ถ้ามี) โดยเฉพาะเอกสารแนวร่วมฯ ซึ่งถือเป็นคู่มืออย่างเป็นทางการขององค์กรสหประชาชาติที่ต้องใช้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อการจัดทำรายงานให้ดำเนินไปตามขั้นตอนด้วยความสะดวกรวดเร็ว ได้เนื้อหากระชับครบถ้วน โดยบรรลุเป้าหมายและเสร็จสิ้นทันตามเวลาที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขของสนธิสัญญา

การจัดทำรายงาน

สนธิสัญญาในรูปกติกา/อนุสัญญาบางฉบับมีการระบุถึง ทบวงการชำนาญพิเศษ และองค์กรอื่นๆ ของสหประชาชาติที่ต้องเข้ามีส่วนร่วมในด้านการช่วยเหลือทางเทคนิคให้กับรัฐภาคีของกติกา/อนุสัญญานั้น ๆ ซึ่งรัฐภาคีสามารถขอคำแนะนำปรึกษาในการจัดทำรายงานได้ จึงควรมีการขอความร่วมมือขององค์กรนั้น ๆ ในลักษณะเป็นคู่งานในการจัดทำรายงาน ซึ่งจะช่วยให้การจัดทำรายงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว และราบรื่นยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างการจัดทำรายงานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งมีองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (unicef) เป็นคู่งานให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ทั้งด้านวิชาการและงบประมาณบางส่วน อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีฯ มีองค์การกองทุนการพัฒนาเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ (unifem) เป็นคู่งาน เป็นต้น สำหรับองค์กรของสหประชาชาติที่จะช่วยเหลือทางวิชาการด้านสิทธิมนุษยชนคือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) ซึ่งน่าจะได้อบรมหมายขององค์กรระดับรองที่มีสาขาในภูมิภาคหรือระดับประเทศ ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประเด็นของสนธิสัญญานั้น ๆ เป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำแก่รัฐภาคีอีกชั้นหนึ่ง

2) ขั้นตอนการจัดทำรายงาน เขียน/ร่าง

ขั้นตอนนี้เป็นการ ปฏิบัติการเขียนรายงาน ซึ่งต้องมีการบริหารจัดการในการจัดแบ่งงาน การวางแผนโครงการ การจัดหาข้อมูลสถิติ ข้อสารสนเทศ และข้อมูลวิชาการ การกำหนดตัวผู้เขียน ระยะเวลาร่าง/เขียน การติดตามรวบรวมผลงานเพื่อประมวลผลงานจัดทำเป็นร่างรายงาน โดยขั้นตอนนี้ควรต้องใช้วิธีการประชุมในระหว่างคณะกรรมการจัดทำรายงานเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยเหลือผู้เขียน และติดตามความก้าวหน้าของงาน จนรวบรวมผลงานประมวลเป็นร่างรายงาน และผ่านการบรรณาธิกรณผลิตเป็นต้นฉบับแรก

การบริหารการจัดทำรายงาน

ในการลงมือจัดทำร่างรายงาน ควรมีการวางแผนที่กำหนดภารกิจและการแบ่งงานภายในองค์กร/คณะกรรมการจัดทำรายงาน ระหว่างฝ่ายบริหารจัดการหรือฝ่ายเลขานุการกับฝ่ายวิชาการ ซึ่งโดยทั่วไป ฝ่ายแรกจะเป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกแก่ฝ่ายหลัง ซึ่งจะเป็นผู้เขียนรายงานด้วยข้อมูลและเนื้อหาสาระ ตามความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในแต่ละด้าน ตามประเด็นของสนธิสัญญาและความสนใจของคณะกรรมการตามสนธิสัญญานั้น

การกำหนดเค้าโครงเรื่อง

คณะกรรมการจัดทำรายงาน ควรกำหนดเค้าโครงเรื่องและเนื้อหาหลักของรายงานตามแนวทางที่องค์กรสหประชาชาติและคณะกรรมการตามสนธิสัญญาได้กำหนดขึ้นไว้ให้แล้ว (เอกสารแนวทางร่วม 1 มิถุนายน 2548) โดยมีเนื้อหาของเอกสารหลักและเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่องที่เป็นข้อมูลของรัฐภาคีนั้น ๆ โดยตรง และระบุปัญหาข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติตามพันธกรณีของกติกา/อนุสัญญาอย่างชัดเจนตรงไปตรงมา หากมีแนวทางแก้ไขที่ได้ดำเนินการไปแล้วก็ควรนำเสนอให้ทราบด้วย ซึ่งจะช่วยให้ได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์จากคณะกรรมการตามสนธิสัญญา

การจัดหาข้อมูล สถิติ และข้อสารสนเทศ

การจัดหาข้อมูล สถิติ และข้อมูลวิชาการต่าง ๆ นอกเหนือจากความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของฝ่ายวิชาการผู้เขียนรายงานโดยตรง ควรดำเนินการโดยฝ่ายเลขานุการ โดยใช้ระบบสารสนเทศจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่ควรมีการจัดเตรียมให้ใช้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อการอำนวยความสะดวก และประสานรวบรวมจากหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงงานศึกษาวิจัยต่าง ๆ

การกำหนดระยะเวลาทำงานและการติดตามงาน

การกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนให้กับผู้เขียนรายงานทุกคน/กลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การจัดทำรายงานดำเนินไปได้ตรงตามขั้นตอนและกำหนดเวลาตามเงื่อนไขของสนธิสัญญา โดยฝ่ายเลขานุการต้องติดตาม ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและติดตามงานตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อรวบรวมร่าง/ข้อเขียนต่าง ๆ ประมวลเป็นร่างรายงาน ในบางกรณี การติดตามงานอาจดำเนินการโดยการจัดประชุมคณะกรรมการจัดทำรายงานเป็นระยะหรือเป็นครั้งคราวเพื่อรับทราบข้อมูลและความก้าวหน้าระหว่างกัน ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะระหว่างกันเพื่อช่วยให้รายงานเป็นไปตามแนวทาง เป้าหมาย และมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

การบรรณาธิกรณ

การบรรณาธิกรณ ควรเป็นข้อตกลงร่วมกันของคณะจัดทำรายงานว่าจะมอบหมายบุคคลภายนอก หรือบุคคลในคณะ จะเป็นบุคคลเดียวหรือเป็นคณะบรรณาธิกรณก็ได้ตามความเหมาะสมหรือข้อตกลงของคณะ

การผลิตต้นฉบับ

การผลิตต้นฉบับหรือร่างรายงานที่เสร็จสิ้นแล้ว เป็นหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการที่จะผลิตขึ้นให้ตรงตามความต้องการและแนวทางขององค์การสหประชาชาติ ขณะเดียวกันควรผลิตร่างเอกสารจำนวนหนึ่งสำหรับใช้ในการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชนด้วย

3) ขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสาธารณชนและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนนี้เป็นการสร้างความสมบูรณ์ของรายงานด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายพร้อมกับการแสดงความโปร่งใสของกระบวนการจัดทำและเนื้อหาของรายงาน ซึ่งสามารถดำเนินการได้อย่างหลากหลายรูปแบบ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางและครบถ้วนจากทุกภาคส่วนและทุกกลุ่มในสังคม และความคิดเห็นต่าง ๆ ต้องได้รับการรับฟัง ประมวลรวบรวมนำไปใช้ปรับปรุงเพิ่มเติมในรายงาน

วัตถุประสงค์/ความมุ่งหมาย

การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสาธารณชนเป็นขั้นตอนตามกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่จะได้รับทราบและแสดงความคิดเห็นต่อรายงาน พร้อมทั้งเป็นการแสดงความโปร่งใสของรายงานซึ่งต้องเขียนขึ้นตามข้อมูลความจริง ด้วยความตรงไปตรงมาที่สามารถเปิดใจให้พหุภาคย์ได้อย่างเสรีจากสาธารณชน

รูปแบบการรับฟังความคิดเห็น

รูปแบบการรับฟังความคิดเห็นสามารถจัดได้หลากหลาย เช่น การส่งรายงานให้อ่านและขอรับข้อวิพากษ์และเสนอแนะจากผู้อ่าน การจัดประชุม สัมมนา การแถลงข่าว รวมทั้งการเสนอรายงานผ่านสื่อทุกรูปแบบไปยังสาธารณชนเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็น การดำเนินการสามารถทำได้ทั้งในลักษณะการตั้งรับและการรุก โดยจัดประชุมใหญ่ ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือการเดินทางลงสู่พื้นที่และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในลักษณะเป็นกลุ่มย่อย ๆ ในแต่ละพื้นที่ตามสภาพภูมิศาสตร์

เว็บไซต์ต่าง ๆ (website)

นอกจากนี้มีข้อมูลซึ่งคณะกรรมการตามสนธิสัญญาใช้มากในการสลับรับฟังสถานการณ์ของแต่ละประเทศ และหยิบยกมาเป็นคำถามต่อคณะผู้แทนที่เดินทางไปชี้แจงด้วยวาจา คือ เว็บไซต์ต่าง ๆ ซึ่งมีข้อมูลทั้งที่เป็นข้อเท็จจริง ความคิดเห็นทั้งสอดคล้องและเป็นปฏิปักษ์ ซึ่งคณะผู้จัดทำรายงานต้องตรวจสอบศึกษาและหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อจัดทำคำชี้แจงเตรียมไว้ตอบต่อคณะกรรมการเมื่อถูกสอบถามเสมือนเป็นการซักซ้อมการชี้แจงด้วยวาจาต่อคณะกรรมการ รายชื่อเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องได้รวบรวมไว้เป็นภาคผนวกที่ 6

กลุ่มเป้าหมาย

การรับฟังความคิดเห็นทุกรูปแบบ ต้องเปิดโอกาสสำหรับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งภาครัฐและเอกชนและประชาชน ทุกระดับ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทุกกลุ่มทั้งประชาชนทั่วไปและประชากรกลุ่มพิเศษที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรงของสนธิสัญญานั้น ๆ เช่น อนุสัญญาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก หรือ สิทธิสตรี ควรได้รับฟังความคิดเห็นจากเด็ก หรือกลุ่มสตรีโดยตรง ทั้งนี้ควรครอบคลุมทั้งกลุ่มบุคคลและกลุ่มองค์กร ตลอดจนเครือข่ายและประชาคมต่าง ๆ อย่างครบถ้วน

การประมวลข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุงรายงาน

การประมวลข้อวิพากษ์ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากสาธารณชน จำเป็นต้องรวบรวมให้ครบถ้วนทุกประเด็นทั้งด้านวิชาการและด้านการบริหารจัดการ ทั้งจากกลุ่มและจากปัจเจกบุคคล จากทุกพื้นที่ ทุกสาขาอาชีพ และทุกเครือข่าย ตลอดจนจากสื่อทุกสาขา ฯลฯ ข้อคิดเห็น ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะจากสาธารณชนทุกประเด็นมีคุณค่าเพราะจะเป็นช่องทางให้ได้รับแนวคิด เจตคติ และมุมมองที่รอบด้าน ช่วยให้สามารถปรับปรุงรายงานได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการตอบข้อซักถามของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบสนธิสัญญา เสมือนเป็นการซักซ้อมการตอบข้อชี้แจงด้วยวาจาไว้ล่วงหน้า

การปรับปรุงรายงานเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดทำรายงาน ที่จะทำให้รายงานสำเร็จอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งด้านกระบวนการและด้านเนื้อหาของรายงาน ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสาธารณชนที่ประมวลอย่างครบถ้วน ที่ใช้แก้ไขหรือเพิ่มเติมเข้าในรายงานอย่างเหมาะสม ตรงตามหัวข้อและเนื้อหาจะช่วยทำให้รายงานมีคุณค่าอย่างสูง

การรับรองรายงานในระดับชาติเพื่อนำเสนอต่อองค์การสหประชาชาติ

รายงานที่ผ่านกระบวนการจัดทำทั้ง 3 ขั้นตอนครบถ้วนแล้วจะต้องนำเสนอต้นสังกัดของหน่วยงานเจ้าของเรื่อง เพื่อให้ความเห็นชอบและนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ รับรองและอนุมัติให้เป็นรายงานประเทศตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนนั้น ๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี ซึ่งต่อจากนั้นจะเป็นการนำส่งผ่านกระทรวงการต่างประเทศ ดำเนินการตามกระบวนการเสนอรายงานต่อสหประชาชาติตามข้อกำหนดของสนธิสัญญาแต่ละฉบับต่อไป

4) ขั้นตอนพิเศษ การเตรียมการนำเสนอรายงานและตอบข้อซักถามด้วยวาจาต่อคณะกรรมการผู้รับผิดชอบสนธิสัญญา

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนพิเศษที่นำเสนอเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ของประเทศไทยและคณะผู้ชี้แจง ในการชี้แจงด้วยวาจาประกอบรายงานเอกสารที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการผู้รับผิดชอบสนธิสัญญานั้นไปแล้ว เพราะหากมีการเตรียมการที่ดี การชี้แจงจะสามารถกระทำได้อย่างมั่นคง ผู้ชี้แจงแต่ละคนสามารถตอบคำถามของคณะกรรมการได้อย่างชัดเจน ได้ใจความ มีเนื้อหาสาระทั้งทางวิชาการและข้อมูลความจริง มีคำตอบที่ตรงประเด็นและตรงไปตรงมาเพื่อแสดงความโปร่งใสของการจัดทำรายงาน และการปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชนของประเทศ อันเป็นการแสดงศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของชาติต่อประชาคมโลก เพราะการซักถามและคำตอบชี้แจงต่าง ๆ จะออกเผยแพร่ในเว็บไซต์ขององค์การสหประชาชาติทางอินเทอร์เน็ตไปทั่วโลก โดยระบุทั้งชื่อกรรมการผู้ซักถามและชื่อผู้แทนประเทศผู้ตอบคำถามนั้น ๆ ด้วย

วัตถุประสงค์/ความมุ่งหมาย

เพื่อเตรียมความพร้อมของคณะผู้ชี้แจงให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมั่นใจ พร้อมด้วยเนื้อหาข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะใช้ตอบคำถามได้อย่างถูกต้องชัดเจน เชื่อถือได้ และมีศักดิ์ศรี

องค์คณะผู้ชี้แจง

องค์ประกอบ - องค์คณะผู้ชี้แจงหรือคณะผู้แทนไทยในการชี้แจงตอบข้อซักถามด้วยวาจาต่อคณะกรรมการผู้รับผิดชอบสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ควรมีองค์ประกอบที่มาจากผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนทั้งภารกิจตามหลักการพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจโดยตรงในเรื่องสิทธิมนุษยชนตามประเด็น/หัวข้อของสนธิสัญญาฉบับนั้นๆ ในองค์ประกอบของคณะผู้ชี้แจงบางคณะอาจมี กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงตามสนธิสัญญานั้น ๆ รวมอยู่ด้วยได้ เช่น ในคณะผู้แทนไทยที่ไปตอบข้อซักถามของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (CRC) มีผู้แทนเด็กทั้งหญิงชายรวมอยู่ด้วย คณะผู้แทนไทยที่ไปชี้แจงต่ออนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (CEDAW) อาจมีผู้แทนกลุ่มสตรีที่มาจากพื้นฐานชุมชนเมืองหรือชนบท หรือคณะผู้ชี้แจงต่ออนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติด้านเชื้อชาติ (ICERD) อาจมีผู้แทนจากชนเผ่า หรือกลุ่มชาติพันธุ์รวมอยู่ในองค์ประกอบคณะผู้แทนไทยด้วย เป็นต้น

จำนวนผู้แทน ไม่มีการกำหนดตายตัว แต่ควรมีจำนวนผู้แทนที่ครอบคลุมทุกสาขางานที่
ต้องชี้แจง มีจำนวนเท่าที่จำเป็น และมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีคณะทูตถาวรของประเทศไทยประจำสหประชาชาติ ซึ่งมีสำนักงานประจำ
อยู่ ณ สถานทีชี้แจง โดยมีเอกอัครราชทูตถาวรประจำสหประชาชาติ ซึ่งจะเข้าร่วมในคณะผู้แทนไทย/ผู้
ชี้แจงด้วย คณะทูตถาวรจะให้ความช่วยเหลือด้านความสะดวกต่าง ๆ เช่น ยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสาร
สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ตลอดจนมีบุคลากรที่มีศักยภาพในการช่วยชี้แจง ทำหน้าที่ล่าม ช่วยดูแลกลุ่ม
พิเศษที่อยู่ในคณะผู้แทน ตลอดจนเข้าร่วมรับฟังและจัดทำสรุปผลการประชุมขั้นต้นในมุมมองของประเท
ศไทย แจกกลับมาให้รัฐบาล และหน่วยงานเจ้าของเรื่องได้ทราบด้วย

ภารกิจ - องค์ประกอบภายในของคณะผู้แทนไทยควรประกอบด้วยผู้รับผิดชอบ ดังนี้

- หัวหน้าคณะ ทำหน้าที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะผู้แทนให้เป็นไปด้วยความ
เรียบร้อย จัดแบ่งหน้าที่ในการตอบคำถามของคณะผู้แทนแต่ละคน เป็นผู้กล่าวคำกล่าวนำของคำชี้แจงที่ให้
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป แนะนำผู้ร่วมคณะก่อนการเข้าสู่การถาม-ตอบในการชี้แจง โดยทั่วไปถ้ามีหัวหน้าคณะ
ที่เป็นข้าราชการหรือผู้ทรงคุณวุฒิระดับสูง ในระดับรัฐมนตรีหรือเทียบเท่า จะสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับ
คณะกรรมการผู้ซักถามมาก เพราะเป็นการให้เกิดคิดต่อคณะกรรมการและจะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับ
คณะผู้แทน อันจะส่งผลให้เกิดบรรยากาศในการซักถามและชี้แจงที่เป็นมิตร ให้เกียรติซึ่งกันและกัน อันจะ
ช่วยให้การชี้แจงเป็นไปด้วยความราบรื่นเรียบร้อย

- คณะผู้แทน ทำหน้าที่ช่วยหัวหน้าคณะในการตอบคำถามของคณะกรรมการในประเด็นที่เป็น
ภารกิจโดยตรงในการปฏิบัติงานหรือประเด็นที่เป็นความรู้ ความชำนาญ/ประสบการณ์ คณะผู้แทนควรเป็น
ผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งครอบคลุมผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทำงาน/ผู้มีประสบการณ์ ใน
หัวข้อ/ประเด็นของสนธิสัญญาฉบับนั้น ในปัจจุบันมีองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่รับผิดชอบงานสิทธิ
มนุษยชนโดยตรงคือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งน่าสนใจว่าจะมีบทบาทในเรื่องนี้อย่างไร
ด้วย

- ผู้แทนจากกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสนธิสัญญา จะทำหน้าที่ตอบคำถามในรายละเอียด
เฉพาะเรื่องที่ได้รับผลกระทบนั้นๆ โดยตรง ซึ่งหากมีควรเป็นผู้แทนที่มีความรู้และประสบการณ์ตรงที่
เกี่ยวข้องกับประเด็นของสนธิสัญญาและต้องสามารถตอบคำถามได้โดยเสรีและเป็นตัวของตัวเอง

- เลขานุการคณะ ควรมาจากหน่วยงานเจ้าของเรื่องหรือต้นสังกัด มีหน้าที่นัดหมาย จัดประชุม
คณะผู้แทนเพื่อชี้แจงภารกิจรับผิดชอบ ดูแลเตรียมการทุกเรื่อง ได้แก่ จัดเตรียมข้อมูลและเอกสาร ติดต่อ
ประสานงานและอำนวยความสะดวกทั่วไป รวมถึงการเดินทางของคณะผู้แทนทุกคน จำนวนเลขานุการ
อาจมีมากกว่า 1 คน เพื่อแบ่งหน้าที่ดูแลด้านวิชาการและด้านบริหารจัดการ

คุณสมบัติ - คณะผู้ชี้แจงทุกคนควรมีความรู้ความชำนาญและมีประสบการณ์อย่างลึกซึ้ง กว้างขวาง
ในเรื่องที่ต้องรับผิดชอบตอบคำถาม ส่วนใหญ่จึงเป็นผู้บริหารระดับผู้อำนวยการสำนัก/กองหรือรองอธิบดี
ขึ้นไป นอกจากนี้คณะผู้แทนทุกคนรวมถึงฝ่ายเลขานุการ ยกเว้นผู้แทนจากกลุ่มพิเศษผู้ได้รับผลกระทบ
โดยตรงของสนธิสัญญา จำเป็นต้องมีความสามารถด้านภาษา (อังกฤษหรือภาษาอื่นที่ใช้ในองค์การ

สหประชาชาติ คือ อราบิก จีน ฝรั่งเศส รัสเซีย สเปน) เพื่อสามารถสื่อสารกับคณะกรรมการและตอบคำถาม โดยเฉพาะส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถอธิบายข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนด้วยความมั่นใจในการเจรจาได้ตอบ

การมอบหมายภารกิจ - คณะผู้ชี้แจงในฐานะผู้แทนไทยซึ่งได้รับการทาบทามจากหน่วยงานเจ้าของเรื่องและตอบรับแล้ว ต้องได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐบาลไทยโดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีหรือแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี เพราะเป็นการปฏิบัติงานในฐานะผู้แทนประเทศ

การซักซ้อมความเข้าใจและเตรียมประเด็นคำถาม/คำตอบ

การซักซ้อมความเข้าใจ - ต้องกระทำโดยรวดเร็วและอาจจำเป็นต้องกระทำอย่างไม่เป็นทางการไปก่อนในระหว่างรอคำสั่งแต่งตั้ง หัวหน้าคณะผู้แทนหรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานเจ้าของเรื่องจำเป็นต้องนัดประชุมคณะผู้แทนทั้งคณะเพื่อทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นมาของเรื่อง เหตุผลความจำเป็นของภารกิจ สำคัญของสนธิสัญญาที่ต้องเสนอรายงาน เนื้อหาของรายงาน บทบาทหน้าที่ของผู้แทนหน่วยงานผู้ร่วมคณะผู้ชี้แจงแต่ละคนที่จะต้องปฏิบัติในภารกิจครั้งนี้ การประชุมอาจจำเป็นต้องมีมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อเตรียมข้อมูลและซักซ้อมความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการนัดหมายเตรียมตัวต่าง ๆ ให้พร้อม

ประเด็นคำถาม - สนธิสัญญาที่มีแนวทางกำหนดเนื้อหาในรูปแบบไว้แล้ว จะช่วยให้คณะผู้ชี้แจงเตรียมตัวได้ง่ายขึ้นโดยการศึกษาประเด็นคำถามของคณะกรรมการตามแนวทางและจัดหาข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมในทางลึก

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการจะให้ความสนใจต่อสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศผู้ชี้แจงซึ่งอาจเป็นเหตุการณ์จากภัยธรรมชาติ ระบบเศรษฐกิจหรือสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศนั้น ๆ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการละเมิดสิทธิ การคุ้มครองสิทธิ หรือสวัสดิภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐาน ตลอดจนขวัญกำลังใจของประชาชนและเจ้าหน้าที่ คณะผู้ชี้แจงควรเตรียมข้อมูลรายละเอียดในเรื่องสถานการณ์ปัจจุบันไว้เพื่อการตอบคำถามด้วยข้อมูลที่เพียงพอ ชัดเจน เป็นความจริง ซึ่งหากมีความผิดพลาดที่เกิดจากการบริหารจัดการกับสถานการณ์นั้น ๆ ก็ควรชี้แจงอย่างตรงไปตรงมาพร้อมแสดงแนวทางแก้ไขที่ฝ่ายรัฐได้ดำเนินการเพื่อให้สถานการณ์ดีขึ้น

คำถามหลักโดยทั่วไปของคณะกรรมการ ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้ เช่น

- กระบวนการจัดทำรายงาน ซึ่งคณะกรรมการให้ความสำคัญเท่ากับตัวรายงาน
- สาเหตุของความล่าช้า (ในกรณีส่งรายงานล่าช้า)
- ข้อสงวนที่มีต่อรายงานและแผนงานในการถอนข้อสงวนเหล่านั้น
- ปัญหาที่เป็นผลกระทบจากข้อสงวน เช่น ปัญหาการสมรส และความสัมพันธ์ในครอบครัว
- ปัญหาสถานะของบุคคล ปัญหาผู้ลี้ภัย ปัญหาสถานการณ์ชายแดน ผู้อพยพ แรงงานอพยพ ฯลฯ
- การให้ความสนใจต่อการคุ้มครองสิทธิด้วยโครงการกิจกรรมที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนต่อเรื่องนี้

ส่วนคำถามอื่น ๆ อาจเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลในรายงาน ในประเด็นที่เป็นความ
รับผิดชอบหรือความสนใจของกรรมการแต่ละคน เช่น

- การกระจายอำนาจและบทบาทขององค์กรส่วนท้องถิ่นต่อเรื่องสิทธิมนุษยชน
- ระบบข้อมูลและตัวชี้วัด
- การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศ
- ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะ ngo ในการทำงานเรื่องสิทธิมนุษยชน
- สถานการณ์การคุ้มครองกลุ่มพิเศษต่าง ๆ
- ปัญหาเสาพิศ
- ปัญหาการค้ามนุษย์

การจัดเตรียมข้อมูลและเอกสาร - เป็นภารกิจของฝ่ายเลขานุการที่จะต้องจัดเตรียมข้อมูลและ
เอกสารอย่างครบถ้วน

ข้อมูลที่ควรจัดเตรียม ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนที่สำหรับใช้
โดยคณะผู้ชี้แจงเอง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับ

- งบประมาณที่จัดสรรให้แก่การดำเนินงานที่ในอัตราส่วนเทียบกับงบประมาณของประเทศ
- ระบบการเมืองการปกครอง รัฐธรรมนูญกฎหมาย นโยบายเด่น ๆ ของชาติ
- การกระจายอำนาจและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- แผนงานด้านสิทธิมนุษยชน
- แผนงานด้านการปรับกฎหมายและสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อรองรับสิทธิมนุษยชน
- องค์กรรับผิดชอบโดยตรงในเรื่องสิทธิมนุษยชน
- กลุ่มเป้าหมายเพื่อการคุ้มครองตามสนธิสัญญาต่าง ๆ
- บริการและสวัสดิการของรัฐที่มีต่อสิทธิพื้นฐานและคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น ข้อมูลด้าน
สาธารณสุข การศึกษา กระบวนการยุติธรรม แรงงาน สวัสดิภาพ/สวัสดิการ นันทนาการ
- บทบาท/ผลกระทบของสื่อต่อประชาชนและต่อสิทธิต่าง ๆ
- สถานการณ์วิกฤตหรือสถานการณ์ฉุกเฉิน และการแก้ปัญหา
- แผน แนวทางแก้ปัญหาของกลุ่มผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือด้วยโอกาสต่าง ๆ
- การเตรียมการและแนวทาง ขั้นตอนในการถอนข้อสงวน
- แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาสังคมต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน/สังคม

เอกสารที่ควรจัดเตรียม ควรประกอบด้วยเอกสารเพื่อ 3 วัตถุประสงค์คือ เอกสารเพื่อการชี้แจง เอกสารเพื่อ
การเผยแพร่และเอกสารเพื่อการสาธิต

- เอกสารเพื่อการชี้แจง เป็นเอกสารที่จัดเตรียมเพื่อการใช้งานและอ้างอิงของคณะผู้ชี้แจง เช่น
รัฐธรรมนูญ กฎหมายหลักทั้งกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ
สนธิสัญญานั้น ๆ กฎหมายใหม่ที่ออกบังคับใช้เพื่อสนองตอบต่อการคุ้มครองสิทธิด้านนั้น (ถ้ามี)
แผนงาน โครงการ/กิจกรรม เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ ปัญหา หรือวิกฤตการณ์ของ

ประเทศในช่วงเวลานั้น ๆ ฯลฯ

- เอกสารเพื่อการเผยแพร่ ที่สามารถจัดนำไปแจกประกอบในที่ประชุมได้ ซึ่งต้องเป็นเอกสารภาษาอังกฤษ เช่น โครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ตลอดจนแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาสตรี ครอบครัว เด็กและเยาวชน แผนยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาสถานะบุคคล ฯลฯ และ เอกสารเกี่ยวกับการแนะนำประเทศ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว
- เอกสารเพื่อการสาธิต ซึ่งอาจมีจำนวนไม่มากแต่ใช้นำเสนอให้คณะกรรมการได้เข้าใจและเห็นภาพการส่งเสริมและเผยแพร่งานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ เช่น เอกสารสนธิสัญญาที่จัดทำในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งหนังสือการ์ตูนหรือเอกสารเป็นภาษาถิ่นหรืออักษรเบรลล์ สำหรับคนตาบอด รวมทั้งแถบเสียง ซีดีรอม ฯลฯ

การเตรียมการสื่อสาร/ประสานงานระหว่างคณะผู้ชี้แจง ณ ที่ทำการสหประชาชาติกับคณะเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ณ ประเทศไทย เป็นความจำเป็นอีกประการหนึ่งที่ต้องเตรียมระบบการสื่อสารที่รวดเร็วฉับไวในการส่งข้อมูลจำเป็นเร่งด่วนที่คณะผู้ชี้แจงต้องใช้ตอบคำถามในทันที ช่องทางสื่อสารสามารถใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าต่าง ๆ ได้ เช่น โทรศัพท์ โทรสาร จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยทั้งนี้ต้องมีการมอบหมายคณะผู้รับผิดชอบที่พร้อมรับการสื่อสารและจัดหาข้อมูลอยู่ ณ สำนักงานที่ตั้งในประเทศไทยด้วย

การเตรียมการที่ดีเพื่อการตอบข้อซักถาม จะช่วยลดปัญหาความขัดข้องต่างๆ ของคณะผู้ชี้แจงและเป็นปัจจัยส่งเสริมสมาธิและความมั่นใจในการชี้แจง ได้อย่างดียิ่ง

คำถามเพิ่มเติมต่อรายงาน และสรุปข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตามสนธิสัญญา

มีภารกิจสำคัญในการจัดทำรายงานที่รัฐภาคีจะละเอียดมีได้อีก 2 ประการ คือ

- คำถามเพิ่มเติมต่อรายงานจากคณะกรรมการ ซึ่งจะส่งมายังรัฐผู้รายงาน หลังจากคณะกรรมการตามสนธิสัญญาได้อ่านเอกสารรายงานแล้ว คำถามเหล่านี้หากส่งรายงานล่าช้าและมีเหตุการณ์/สถานการณ์สำคัญเกิดขึ้นในประเทศในระหว่างนั้น เช่น ภาวะวิกฤต วิกฤตเศรษฐกิจ คลื่นยักษ์สึนามิ ฯลฯ อาจมีจำนวนคำถามมากและมีความสำคัญมากที่ต้องตอบอย่างละเอียดชัดเจน เป็นรายงานฉบับย่อยเพิ่มเติมดังตัวอย่าง คำถามต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งมีคำถามก่อนการชี้แจง 37 ข้อ ซึ่งต้องจัดทำคำตอบไปให้ในการชี้แจงด้วยวาจา นอกจากนี้มีคำถามในระหว่างการชี้แจง 29 ข้อ ซึ่งต้องกลับมาจัดทำคำตอบส่งไปให้อย่างเร่งด่วน

- สรุปข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ข้อกังวล ของคณะกรรมการซึ่งได้เสนอให้รัฐผู้รายงานนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้เกิดมาตรการกลไกเพื่อปรับปรุงสถานการณ์เรื่องนั้น ๆ เช่น อนุสัญญาสิทธิเด็ก มีสรุป 26 ข้อ ซึ่งประเทศไทยต้องนำมาผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าในเรื่อง การถอนข้อสงวน จัดกลไกรับ การร้องเรียนจากเด็ก การแก้ไขการลงโทษทางกาย (การเฆี่ยนตี) เป็นต้น สรุปข้อสังเกตทั้งหมดนี้ จะต้อง

เสนอความก้าวหน้าไว้ในรายงานฉบับต่อไปในส่วนแรกเพื่อให้คณะกรรมการได้รับทราบก่อนเสนอรายงานในเรื่องความก้าวหน้าเรื่องอื่น ๆ

ข้อควรปฏิบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ข้อมูลที่ได้เสนอไว้ในรายงานฉบับแรกหรือฉบับต่อมาแล้ว ไม่ต้องนำมาเสนอซ้ำอีกในรายงานฉบับต่อไป ยกเว้นมีความเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้าอย่างสำคัญยิ่งในเรื่องนั้น ๆ

2. แนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชน และแนวทางการจัดทำเอกสารหลักและเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง

ปัญหาที่ประเทศไทยต้องประสบในระยะต้นของการจัดทำรายงานประเทศ เป็นปัญหาที่รัฐภาคีแทบทุกประเทศต้องประสบเหมือนกัน รายงานของแต่ละประเทศต่างก็มีรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการจัดทำที่ผิดแปลกแตกต่างกันอย่างหลากหลาย สร้างความยุ่งยากให้กับคณะกรรมการแต่ละคณะ ในการทำความเข้าใจ และการติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละประเทศตามพันธกรณีนั้น ๆ คณะกรรมการของแต่ละสนธิสัญญาต่างก็ตระหนักในปัญหานี้ จึงได้เร่งรีบหาทางแก้ไขในเบื้องต้น โดยได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการต่าง ๆ ในรูปานาคณะกรรมการ (inter committee meeting) และการประชุมประธานของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มหลังนี้มีการประชุมกันบ่อยครั้งกว่า ต่อมาบางคณะกรรมการได้จัดทำแนวแนะหรือประเด็นข้อคำถามขึ้นเป็นแนวทางเพื่อช่วยให้รายงานดำเนินเข้าสู่เป้าหมาย ตอบปัญหาที่คณะกรรมการต้องการทราบได้ชัดเจน เป็นรูปธรรมขึ้น ดังตัวอย่างคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติได้จัดทำเอกสาร แนวทางในการจัดทำเนื้อหาและรูปแบบของรายงานตามข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (General Guidelines Regarding the Forms and Contents of Periodic Reports to be submitted by States Parties under article 44 Paragraph 1 (b) , of the Convention) ขึ้นเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี โดยเอกสารนี้คณะกรรมการได้เห็นชอบและรับรองในการประชุมครั้งที่ 343 เมื่อ 11 ตุลาคม 2539 และออกเผยแพร่เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2539 ซึ่งเป็นระยะเวลาภายหลังที่ประเทศไทยได้ส่งรายงานฉบับแรกไปแล้วเมื่อเดือนสิงหาคมปีเดียวกัน อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ได้จัดทำเอกสาร การประเมินสถานภาพสตรี 2543 (Assessing the Status of Women 2000) ขึ้นเป็นกรอบแนวทาง สำหรับการศึกษา ว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ไม่ปรากฏคู่มือในลักษณะนี้สำหรับเป็นแนวทางให้จัดทำรายงาน

จากผลของการประชุมครั้งที่ 4 ของนานาคณะกรรมการ (inter committee meeting) และการประชุมครั้งที่ 17 ของประธานคณะกรรมการผู้รับผิดชอบของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนชุดต่าง ๆ (20-22 และ 23-24 มิถุนายน 2548 ตามลำดับ) ได้มีการออกเอกสาร แนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และแนวทางการจัดทำเอกสารหลักและเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง (Harmonized guidelines on reporting under the international human rights treaties,

including guidelines on a common core document and treaty specific Targeted documents) ขึ้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2548 เพื่อใช้เป็นคู่มือกำหนดแนวทางการจัดทำรายงานของประเทศต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีเป้าหมาย มีทิศทาง และประมวลเนื้อหาสาระได้ครบถ้วนสมบูรณ์ขึ้นกว่าเดิม สอดตามความต้องการของทั้งองค์การสหประชาชาติและรัฐภาคีทั้งปวง

เอกสารนี้ได้จัดทำขึ้นโดยฝ่ายเลขานุการการประชุม เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2548 ตามผลของการประชุมครั้งที่ 3 ของนานาคณะกรรมกร (inter committee meeting) และการประชุมครั้งที่ 16 ของประธานองค์การตามสนธิสัญญา และได้มีการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะขององค์การตามสนธิสัญญา รัฐภาคีและองค์กรต่าง ๆ ของสหประชาชาติที่รวมถึงองค์กรกองทุนและโครงการต่าง ๆ ตลอดจนองค์กรภาคเอกชน เพื่อนำเสนอต่อการประชุมครั้งที่ 4 ของนานาคณะกรรมกรและการประชุมครั้งที่ 17 ของประธานองค์การตามสนธิสัญญา เมื่อวันที่ 20-22 มิถุนายน และ 23-24 มิถุนายน 2548

แนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และแนวทางการจัดทำเอกสารหลักและเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง ในขั้นนี้ได้นำเสนอแนวทางเสนอแนะว่าด้วยกระบวนการจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อองค์กรกำกับติดตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

แนวทางเสนอแนะฯ ประกอบด้วยเนื้อหาหลัก 3 ส่วน คือ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการเตรียมการสำหรับกระบวนการจัดทำรายงาน
2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบของรายงาน
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของรายงาน ซึ่งประกอบด้วยเอกสารหลักและเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา

รวมทั้งมีภาคผนวกซึ่งช่วยให้ข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมสำหรับเนื้อหาบางส่วน ซึ่งจำเป็นต้องขยายความเข้าใจ ได้แก่ ภาระหน้าที่ในการจัดทำรายงาน อนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนทั้งฉบับหลักและฉบับที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คำชี้วัดด้านสิทธิมนุษยชนรายงานการประชุมสัมมนาระดับโลกและเป้าหมายการพัฒนาสำหรับสหัสวรรษซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง สิทธิมนุษยชน

สาระสำคัญของเอกสารแนวทางเสนอแนะมีหัวข้อหลักคือ

ความมุ่งหมายของแนวทาง

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการเตรียมการสำหรับกระบวนการจัดทำรายงาน

ความมุ่งหมายของการรายงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการร่างรายงาน

ระยะเวลาในการเสนอรายงาน

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบของรายงาน
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของรายงาน

ส่วนแรกของรายงาน เอกสารหลัก (common core document)

3.1 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสถิติของรัฐบาลที่เสนอรายงาน

- ก. ประชากร เศรษฐกิจ สังคมและลักษณะทางวัฒนธรรม
- ข. รัฐธรรมนูญ ระบบการเมืองและโครงสร้างทางกฎหมาย

3.2 กรอบแนวทางพื้นฐานเพื่อการคุ้มครองและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

- ค. การยอมรับ แนวทางระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน
- ง. กรอบกฎหมายพื้นฐานภายในเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ระดับชาติ
- จ. กรอบแนวทางภายในเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ
- ฉ. บทบาทของกระบวนการจัดทำรายงานในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ระดับชาติ
- ช. ข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน

3.3 การปฏิบัติตามข้อบัญญัติของหลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐานตามหลักการร่วมของ

- สนธิสัญญาต่าง ๆ
- ข. หลักการไม่เลือกปฏิบัติและความเสมอภาค

ส่วนที่สองของรายงาน เอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา (treaty-specific documents)

ความมุ่งหมายของแนวทาง คือเพื่อ

แนะนำแนวทางแก่รัฐบาลในการจัดทำรายงานให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามข้อกำหนดของสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน 7 ฉบับ ตามรายชื่อที่ได้เสนอในบทที่ 2 โดย

รัฐบาลที่รับจะเสนอรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสนธิสัญญาเหล่านี้ด้วยมาตรการกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม การบริหารและมาตรการอื่น ๆ ที่ใช้อยู่เพื่อให้เกิดความสำเร็จและความก้าวหน้าในภาพรวม พร้อมทั้งอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องประสบ

รายงานที่จัดทำตามแนวทางนี้ จะช่วยให้องค์กรตามสนธิสัญญาและรัฐบาลได้เข้าใจสภาพความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามสนธิสัญญาเหล่านั้นในภาพรวมตามแนวทางของแต่ละสนธิสัญญา

แนวทางนี้จะช่วยให้รายงานหลักถึงความซ้ำซ้อนของข้อมูลโดยไม่จำเป็น ได้รายละเอียดข้อมูลอย่างครอบคลุมเพียงพอที่จะช่วยให้ไม่ต้องมีการขอข้อมูลเพิ่มเติม คณะกรรมการสามารถพิจารณา รายงาน ได้อย่างสะดวกราบรื่น บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันระหว่างรัฐ

อย่างไรก็ตามคณะกรรมการอาจขอข้อมูลเพิ่มเติมจากรัฐชาติ หากเห็นว่าเหมาะสมถึงแม้รัฐชาติ จะทำตามแนวทางนี้แล้วก็ตาม

แนวทางได้ให้ข้อเสนอแนะที่จะช่วยให้รัฐชาติได้มีรูปแบบและเนื้อหาของรายงานที่ครบถ้วนสมบูรณ์ด้วยแนวทาง 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 และ 2 เป็นข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการและรูปแบบของการจัดทำรายงาน ซึ่งสามารถใช้เป็นหลักในการจัดทำรายงานได้โดยทั่วไป

ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอสำหรับการจัดทำเอกสารหลักและเอกสาร โดยตรงของแต่ละสนธิสัญญา

1. ข้อเสนอเพื่อการเตรียมการสำหรับกระบวนการจัดทำรายงาน

ความมุ่งหมายของรายงาน คือ

มุ่งวางกรอบแนวทางที่ชัดเจนให้รัฐภาคีสามารถบรรลุข้อผูกพันในการจัดทำรายงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ และแสดงถึงการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนตามข้อผูกพันของหลักสิทธิมนุษยชน โดยปฏิบัติตามพันธกิจของสนธิสัญญาด้วยเจตนารมณ์ที่จะสืบสานพันธกิจนั้นด้วยมาตรการต่างๆ ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ เป็นโอกาสให้รัฐภาคีได้ประเมินการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนในระดับชาติภายในเขตอำนาจ ไปพร้อมกับการทำหน้าที่ตามข้อผูกพันระหว่างประเทศ อันจะเป็นโอกาสให้ได้ดำเนินการต่อรัฐของตนในเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยการทบทวนมาตรการ กฎหมาย และนโยบาย กระตุ้นการปฏิบัติและติดตามความก้าวหน้า ค้นหาปัญหาข้อขัดแย้ง ประเมินความต้องการและเป้าหมายในอนาคต วางแผน พัฒนานโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบสาธารณะและการดำเนินการต่อข้อผูกพันต่อประชาคม เพื่อความก้าวหน้าของการใช้สิทธิตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง และในระดับนานาชาติยังมีผลให้เกิดโอกาสการเจรจาเชิงสร้างสรรค์ระหว่างรัฐภาคีกับคณะกรรมการด้วยข้อผูกพันตามพันธกรณีที่มุ่งช่วยเหลือสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยทั่วไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการร่างรายงาน

แนวทางนี้จะประกอบด้วยข้อเสนอแนะต่อการเตรียมการจัดทำรายงานของรัฐต่าง ๆ เกือบทั้งหมด โดยเฉพาะกว่าร้อยละ 75 เป็นภาคีสนธิสัญญาต่าง ๆ 4 ฉบับเป็นอย่างน้อย โดยองค์กรตามสนธิสัญญาเป็นผู้เสนอแนะให้รัฐภาคีจัดทำรายงานของประเทศ โดยองค์กรหรือสถาบันที่จัดตั้งขึ้นด้วยคณะทำงานร่วมจากกระทรวงทบวง กรม ต่าง ๆ โดยตั้งขึ้นอย่างถาวรเป็นทางการ และเสริมด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะสร้างระบบที่มีประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยสามารถขอความช่วยเหลือได้จากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (OHCHR) และหน่วยความก้าวหน้าของสตรี (DAW) องค์กรจัดทำรายงานที่แต่งตั้งขึ้นเป็นทางการถาวรจะช่วยทำรายงานสำหรับพันธกรณีอื่น ๆ ได้ด้วย

กำหนดเวลาในการเสนอรายงาน

การเสนอรายงานมีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนทั้งฉบับแรกและฉบับต่อ ๆ ไป ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ละสนธิสัญญาการจัดทำเอกสารหลัก (common core document) ซึ่งจะใช้เป็นส่วนแรกของสนธิสัญญาทุกฉบับจึงควรมีการประสานงานที่ตีหารัฐภาคีได้เสนอรายงานตามสนธิสัญญาฉบับต่าง ๆ อย่างสอดคล้องกัน เอกสารหลักจะใช้ได้คืบกับรายงานตามสนธิสัญญาต่าง ๆ ได้หลายฉบับ แต่ถ้าหากเสนอรายงานโดยตรงของสนธิสัญญาต่างๆ ในระยะเวลาที่ห่างกันมากก็จำเป็นต้องปรับเอกสารหลักให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของช่วงเวลาที่เสนอรายงานนั้น ๆ ด้วย

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบของรายงาน

ความยาว

เอกสารหลัก (common core document)	ไม่เกิน 60 หน้า
เอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา (Treaty-specific document)	60-80 หน้า
เอกสาร โดยตรงเพิ่มเติม (subsequent treaty-specific document)	40 หน้า

ขนาดกระดาษ	A4
ระยะห่างระหว่างบรรทัด	1.5
ตัวอักษรขนาด	12
ตัวพิมพ์	Times New Roman

เอกสารผนวก ควรแยกเป็นชุดต่างหาก (อาจมีเกี่ยวกับระบบการปกครองด้านนิติบัญญัติตุลาการ การบริหาร) และอื่น ๆ

คำอธิบายของอักษรย่อ/คำย่อต่าง ๆ ที่ใช้ในรายงาน ต้องมีโดยละเอียดครบถ้วน

ภาษาที่ใช้จัดทำรายงานต้องเสนอด้วยเอกสารภาษาใดภาษาหนึ่ง ของภาษาราชการที่ใช้ในองค์การสหประชาชาติ (อราบิก จีน อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย สเปน) ด้วยภาษาที่ถูกต้องผ่านการตรวจแก้ไขแล้ว อย่างดี และ

เอกสารเสนอต่อองค์การสหประชาชาติ ให้จัดทำเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นแผ่นดิสเก็ต ซีดีรอม หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมกับเอกสารพิมพ์ 1 ชุด และต้องทำให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิฉะนั้น อาจถูกส่งกลับมาให้แก้ไขปรับปรุงใหม่

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของรายงาน

รายงานประกอบด้วยเอกสาร 2 ส่วน คือ

- 1) เอกสารหลัก (Common Core Document)
- 2) เอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง (Treaty-Specific Targeted Document)

ส่วนแรก เอกสารหลัก มีเค้าโครงหัวข้อตามแนวทางเสนอแนะฯ ดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสถิติของรัฐภาคีผู้เสนอรายงาน
 - ก. ประชากร เศรษฐกิจ สังคมและลักษณะทางวัฒนธรรม
 - ข. รัฐธรรมนูญ ระบบการเมืองและโครงสร้างทางกฎหมาย
- 2) กรอบแนวทางพื้นฐานเพื่อการคุ้มครองและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
 - ค. การยอมรับ แนวทางระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน
 - ง. กรอบกฎหมายพื้นฐานภายในเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ระดับชาติ
 - จ. กรอบแนวทางภายในเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ
 - ฉ. บทบาทของกระบวนการจัดทำรายงานในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ระดับชาติ
 - ช. ข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน
- 3) การปฏิบัติตามข้อบัญญัติของหลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐานตามหลักการร่วมของสนธิสัญญาต่าง ๆ
 - ซ. หลักการไม่เลือกปฏิบัติและความเสมอภาค

ส่วนที่สองของรายงาน เอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา (Treaty-Specific Documents)

ส่วนที่ 2 เอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง

จะมีคำถามตามแนวทางของคณะกรรมการตามสนธิสัญญาโดยตรง ที่ให้ตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติ/ความก้าวหน้าตามข้อบัญญัติเป็นรายข้อบทความที่เป็นสาระบัญญัติของสนธิสัญญานั้น ๆ

โดยมีรายละเอียดคำอธิบายข้อเสนอแนะฯ ดังนี้

บททั่วไป อธิบายถึง

ส่วนประกอบของเอกสารรายงานประเศมิ 2 ส่วน บูรณาการเข้าด้วยกัน ได้แก่ เอกสารหลักและเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา

เอกสารหลัก จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่รัฐผู้รายงานเป็นภาคี ในขณะที่ เอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา จะมีข้อมูลละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้น ๆ หรือข้อมูลที่ต้องการหยิบยกเข้าสู่ความสนใจของคณะกรรมการกำกับติดตามการปฏิบัติตามสนธิสัญญา รวมทั้งประเด็นน่าสนใจที่คณะกรรมการหยิบยกให้ การเสนอเอกสารอาจเสนอแยกกันระหว่างเอกสารหลักกับเอกสาร โดยตรง แต่ทั้งนี้ไม่ควรทิ้งช่วงห่างกันมากจนข้อมูลในเอกสารหลักล้าสมัย

กระบวนการเสนอรายงานคือ รัฐภาคี เสนอเอกสารหลักและเอกสาร โดยตรงต่อ เลขานุการสหประชาชาติ ซึ่งจะส่งต่อไปยังคณะกรรมการตามสนธิสัญญาและองค์การตามสนธิสัญญา พิจารณาตามขั้นตอนและกระบวนการของแต่ละคณะ รายงานจะเสนอถึงขอบข่ายความกว้างขวางของ ความสอดคล้องของกฎหมายและการปฏิบัติที่สอดคล้องกับสนธิสัญญาด้วยข้อมูลที่ช่วยให้เข้าใจการปฏิบัติตามสนธิสัญญาของรัฐภาคีนั้น โดยมีรายละเอียดทั้งทางพฤตินัยและนิตินัยของการปฏิบัติ นั้น ทั้งนี้ไม่ควรยึดติดอยู่กับรายชื่อกฎหมายหรือคำอธิบายคำกฎหมาย โดยเฉพาะ แต่ควรจะต้องแสดงให้เห็นถึงผลปฏิบัติตามกฎหมายนั้นตามความเป็นจริงที่ส่งผลกระทบต่อสภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ เอกสารหลักที่จัดทำเป็นครั้งแรกสามารถอ้างอิงข้อมูลจากรายงานอื่นที่เคยเสนอไปแล้วหากข้อมูลยังทันสมัย

ส่วนแรก เอกสารหลัก

เอกสารหลัก ควรจัดหัวข้อเรียงลำดับ ก ข ค ง...ให้สอดคล้องกับแนวทางฯ ข้อมูลควร ได้แก่ 3.1 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสถิติของรัฐภาคีผู้เสนอรายงาน ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจบริบทพื้นฐานด้านการเมือง กฎหมาย สังคม และเศรษฐกิจของรัฐนั้น โดยประเมินภาพทั่วไปของข้อมูล ให้องค์กรตามสนธิสัญญาเข้าใจและประเมินได้ด้วย ข้อมูลสถิติที่น่าเสนอควรเป็นข้อมูลที่มีการจำแนกกลุ่ม อายุ เพศ กลุ่มประชากร และนำเสนอในรูปตารางเปรียบเทียบประกอบในภาคผนวกพร้อมระบุแหล่งข้อมูลและหากทำได้ควรจำแนกให้ละเอียดถึงความเกี่ยวข้องกับกลุ่มประชากรอื่น ๆ ข้อมูลตัวชี้วัดตามภาคผนวก 4 ของเอกสารแนวทางนี้อาจละเอียดและมีจำนวนมากเกินไปจนบางรัฐไม่อาจจัดหาได้ครบทุกตัว ก็ขอให้ชี้แจงปัญหาไว้ด้วย

ก. โครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ สังคม และลักษณะทางวัฒนธรรม

ควรมีประวัติศาสตร์โดยย่อของประเทศนำเสนอให้องค์กรตามสนธิสัญญาได้เข้าใจภูมิหลังและพื้นฐานของรัฐที่มีผลต่อการปฏิบัติตามสนธิสัญญา และควรมีข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากรตามชาติพันธุ์หลัก โครงสร้างและจำนวนประชากร วิถีชีวิตของประชากรในภูมิภาคต่าง ๆ และเศรษฐกิจพื้นฐาน ข้อมูลด้านอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมและอาชญา กรรมที่เกิดจากสาเหตุด้านเชื้อชาติและความเกลียดชังต่อกันต่างเชื้อชาติ

ข. รัฐธรรมนูญ ระบบการเมือง และโครงสร้างทางกฎหมาย

ควรมีคำอธิบายเกี่ยวกับ โครงสร้างของรัฐธรรมนูญ ระบบการเมือง กฎหมาย รัฐบาล ระบบเลือกตั้ง และการจัดองค์กรทางการบริหารนิติบัญญัติและตุลาการ

3.2 กรอบแนวทางพื้นฐานเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ค. การยอมรับแนวทางระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

ควรจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับสนธิสัญญาหลัก รวมถึงพิธีสารเลือกรับด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐผู้เสนอรายงานในรูปแบบภูมิหรือตารางเปรียบเทียบในเรื่อง

- การให้สัตยาบัน หากยังไม่รับสนธิสัญญาได้ให้ระบุความคาดหวังที่จะรับ
- ข้อสงวนและข้อแถลง โดยระบุขอบเขตของประเด็นที่สงวนไว้ เหตุผลที่ยังคงไว้ผลกระทบต่อกฎหมายและนโยบายของชาติ ผลต่อข้อผูกพันตามสนธิสัญญาดับอื่น และกำหนดเวลาที่คาดว่าจะถอนข้อสงวนเหล่านั้น

- ข้อรอนสิทธิ ข้อหวงห้าม และข้อจำกัดที่จะต้องทำตามกฎหมายหรือประเพณีของรัฐ โดยอธิบายขอบเขตและสถานะความจำเป็นที่อ้างมี รวมถึงกำหนดเวลาที่คาดว่าจะถอน รวมทั้งข้อคัดค้านจากรัฐภาคีอื่นต่อข้อเหล่านี้ของรัฐผู้เสนอรายงาน

นอกจากนี้ อาจเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับหรือการเข้าเป็นภาคีของมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัสนธิสัญญาหลัก ได้แก่ การให้สัตยาบันต่อ

- สนธิสัญญาของสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนและที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ (ภาคผนวก 2 B)
- อนุสัญญาด้านแรงงาน (ภาคผนวก 2 C)
- อนุสัญญากรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายเอกชนระหว่างประเทศ (ภาคผนวก 2 D)
- อนุสัญญากรุงเจนีวาและสนธิสัญญาด้านมนุษยธรรมอื่น ๆ (ภาคผนวก 2 E)
- อนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาค

ง. กรอบกฎหมายพื้นฐานภายในเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ

ควรระบุถึงบริบทด้านกฎหมายภายในที่ก่อให้เกิดความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ โดย

- กระบวนการยุติธรรม การบริหาร องค์กรที่มีเขตอำนาจหน้าที่มีผลต่อเรื่องสิทธิมนุษยชนและเขตอำนาจ
- การเยียวยาต่อผู้ร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิ
- สิทธิตามตราสารด้านสิทธิมนุษยชนที่อ้างไว้ใน รัฐธรรมนูญ กฎหมายสิทธิ และกฎหมายพื้นฐานอื่น ๆ และมีข้อบัญญัติรอนสิทธินี้หรือไม่
- การบรรจุสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนในระบบกฎหมายแห่งชาติอย่างไร

- ข้อบัญญัติของตราสารด้านสิทธิมนุษยชน สามารถใช้หรือเคยใช้เป็นแรงผลักดัน หรือใช้บังคับในกระบวนการยุติธรรม หรือกระบวนการบริหาร หรือบรรจลงในกฎหมาย กฎระเบียบในประเทศเพื่อใช้บังคับหรือไม่
- สถาบันหรือกลไกแห่งชาติที่มีอยู่เพื่อรับผิดชอบดูแลการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน และกลไกที่ดูแลกลุ่มต่าง ๆ ที่ต้องการดูแลพิเศษ เช่น สตรี เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ชนกลุ่มน้อย คนพื้นเมือง ผู้อพยพ ผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ คนงานอพยพ คนต่างด้าว คนไร้รัฐหรือกลุ่มอื่น ๆ รวมถึงภารกิจความรับผิดชอบ ทรัพยากรบุคคลและการเงินที่จัดสรรให้สถาบัน/กลไกนั้น
- การยอมรับต่ออำนาจของศาลสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาคและผลของการพัฒนาคดีและคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา

จ. กรอบแนวทางภายใน เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ

ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และบทบาทของประชาสังคม ในเรื่อง

- สภาและสมัชชาแห่งชาติและภูมิภาค บทบาทและกิจกรรมในระดับชาติ ระดับภูมิภาค ท้องถิ่น จังหวัด เทศบาล ฯลฯ ในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนทั่วไปและตามสนธิสัญญาเฉพาะ
- สถาบันแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชนระดับชาติที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ภารกิจ ทรัพยากรและกิจกรรม และความเป็นอิสระตามหลักการกรุงปารีส
- การพิมพ์เผยแพร่ตราสารด้านสิทธิมนุษยชน ความกว้างขวางในการแปล การตีพิมพ์ และเผยแพร่ และความหลากหลายในภาษาที่ใช้ทั้งภาษาแห่งชาติ ภาษาถิ่น ภาษาชนกลุ่มน้อย ชนพื้นเมือง เอกสารฉบับง่าย
- การส่งเสริมการตระหนักรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในกลุ่มข้าราชการของรัฐ มาตรการการจัดการศึกษาฝึกอบรมสำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่รวมถึง ครู เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ตำรวจ ศาลการตรวจคนเข้าเมือง ผู้พิพากษา อัยการ นักกฎหมาย ทหาร เจ้าหน้าที่ชายแดน เจ้าหน้าที่เรือนจำ แพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและนักสังคมสงเคราะห์
- การส่งเสริมความตระหนักรู้ผ่านรายการด้านการศึกษาและข่าวสารของทางราชการในระบบการศึกษาในโรงเรียน ระดับชาติ หลักสูตร รายการการศึกษาผู้ใหญ่ และการรณรงค์ของรัฐด้วยภาษาในประเทศทุกระดับ/กลุ่ม
- การส่งเสริมความตระหนักรู้ผ่านสื่อมวลชน บทบาทของสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ในการเผยแพร่หลักการสิทธิมนุษยชนในภาษาในประเทศต่าง ๆ
- บทบาทของประชาสังคมและองค์กรเอกชน สถานะขององค์กรเหล่านี้และการสนับสนุนจากรัฐบาล
- การจัดสรรงบประมาณและแนวโน้ม ถ้ามีข้อมูลควรเสนอให้ทราบเป็นอัตราส่วนรายละเอียดของงบประมาณแห่งชาติที่จัดให้เรื่องสิทธิมนุษยชนจำแนกเพศด้วยถ้าทำได้
- ความร่วมมือและความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาที่รัฐได้รับหรือที่จัดให้รัฐอื่น

นอกจากนี้ ควรนำเสนอปัญหาข้อขัดข้องทั่วไปที่ส่งผลกระทบต่อหรือกีดขวางการปฏิบัติตามมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนในระดับชาติด้วย

ฉ. บทบาทของกระบวนการจัดทำรายงานในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนระดับชาติ

รัฐควรอธิบายกระบวนการในการจัดเตรียมรายงาน โดยให้ข้อมูลในเรื่อง

- การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่

- หน่วยงานภาครัฐ

- สถาบันแห่งชาติ ด้านสิทธิมนุษยชนในการติดตามกระตุ้มการจัดทำรายงานและการดำเนินการตามสรุปข้อสังเกต/ข้อคิดเห็นขององค์กรตามสนธิสัญญา และองค์กรเอกชนและกลุ่มแกนหลักของประชาสังคมที่มีอย่างอิสระต่อรายงานในกระบวนการเสนอรายงานภายในระดับชาติ ในการอภิปรายสาธารณะ ตลอดจนข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะที่มีต่อองค์กรตามสนธิสัญญา

- กลุ่มผู้ได้รับผลตามสนธิสัญญา เช่น สตรี เด็ก และกลุ่มอื่น ๆ

- ขั้นตอนที่ดำเนินการเพื่อทำการเผยแพร่รายงานและการแปลที่สามารถส่งผลอย่างกว้างขวางทั่วถึงต่อกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

- เหตุการณ์ กิจกรรม เช่น การประชุม สัมมนา อภิปราย การออกอากาศเผยแพร่เกี่ยวกับรายงานในรูปแบบต่าง ๆ

การติดตามดำเนินการตามข้อสังเกต/ความเห็นสรุปขององค์กรกำกับติดตามผลสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

ควรระบุมาตรการและกระบวนการทั้งที่ดำเนินการอยู่ และจะดำเนินการเพื่อป้องกันการเผยแพร่การติดตามดำเนินการตามสรุปข้อสังเกต/ข้อคิดเห็นขององค์กรตามสนธิสัญญาที่มีต่อรายงาน ซึ่งรวมถึงความเห็นจากรัฐสภาและที่ผ่านสื่อต่าง ๆ โดยจัดข้อมูลเรื่องนี้ไว้ในเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา (ส่วนที่ 2 ของรายงาน)

ช. ข้อมูลอื่นๆ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน

ควรพิจารณาข้อมูลเกี่ยวข้องที่ควรนำมาใส่ไว้ในเอกสารหลัก ได้แก่ การติดตามผลการสัมมนาระหว่างประเทศ เพื่อนำผลการดำเนินงานตามผลการประชุมสัมมนาเหล่านี้ที่มีผลต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศมาใส่ไว้ในรายงาน (ภาคผนวก 3)

และหากมีการประชุมสัมมนาใดที่ต้องมีการรายงาน อาจนำมาอ้างในรายงานนี้ได้โดยเฉพาะรายงานตามเป้าหมายการพัฒนาของสหประชาชาติ ซึ่งเป็นที่สนใจของคณะกรรมการหลายชุด (ภาคผนวก 5)

3.3 การดำเนินการในทางปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสิทธิมนุษยชนพื้นฐานตามหลักการร่วมของสนธิสัญญาต่าง ๆ

เนื้อหาตามประเด็นนี้ควรเน้นที่มาตรการที่ดำเนินการโดยรัฐ เพื่อป้องกันการปฏิบัติตามสิทธิที่เป็นสิทธิร่วมสนธิสัญญาทุกฉบับหรือหลาย ๆ ฉบับ โดยจัดกลุ่มตามประเด็นหลักที่ต้องการเน้น เช่น

- การไม่เลือกปฏิบัติและความเสมอภาค
- การเยียวยา
- กระบวนการวิธีการประกันสิทธิ
- การมีส่วนร่วมในชีวิตสังคม
- ชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงของบุคคล
- การสมรส และครอบครัว
- กิจการ เศรษฐกิจ และสังคม
- การศึกษา

โดยควรเลือกข้อมูลที่จะใส่ลงในเอกสารหลักหรือเอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา โดยมีให้ซ้ำซ้อนกัน หากมาตรฐานของสนธิสัญญาบางฉบับแตกต่างจากมาตรฐานหลัก ควรเน้นที่ประเด็นความก้าวหน้าหรือ ความคุ้มครองที่มีผลมากที่สุด ในเอกสารหลัก ข้อมูลสถิติตัวชี้วัดควรใส่ไว้ในภาคผนวก

ข. หลักการไม่เลือกปฏิบัติและความเสมอภาค

ข้อมูลกลุ่มนี้เป็นหลักการตามข้อ 1 และ 2 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเน้นไว้ เป็นข้อบัญญัติรวมของ ICCPR (2 (1), 3) ICESCR (2 (2), 3) ICERD (2-7) CEDAW (2, 9-16) CRC (2) CMW (7, 18, 25, 27) และ CAT (อารัมภบท) ซึ่งควรนำเสนอในประเด็นการตรวจสอบ ประเด็นการ ดำเนินการเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบทั้งด้าน การเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคมต่อทุกกลุ่ม ชน พร้อมไปกับการนำเสนอประเด็นการส่งเสริมความเสมอภาค ที่รัฐภาคีได้ดำเนินการด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งโดยกฎระเบียบและโดยเนื้อหาการปฏิบัติต่อกลุ่มเหล่านั้น โดยชี้ให้เห็นสถานการณ์ในประเทศที่เกิดกับ กลุ่มบุคคลที่ต้องประสบสถานการณ์ถูกเลือกปฏิบัติ ซึ่งเป็นกลุ่มพิเศษต่าง ๆ ที่กล่าวไว้แล้วและรวมไป จนถึง กลุ่มที่แตกต่างทางศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ผู้ติดเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ สมาชิกพรรคหรือองค์กรทางการเมือง ผู้อพยพ ผู้ลี้ภัย ผู้แสวงหาที่พำนัก ฯลฯ

นอกจากนี้ รายงานควรชี้ให้เห็นถึงหลักการนี้ได้สอดใส่ไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายต่าง ๆ ในประเทศ ยังมีประเด็นการเลือกปฏิบัติที่ตกค้างในกฎหมายได้หรือไม่ และมีผลต่อกลุ่มพิเศษกลุ่มใด การ ดำเนินการที่ประกันการป้องกันและต่อต้านการเลือกปฏิบัติมีขั้นตอนอย่างไร ทั้งโดยกฎหมายและการ ปฏิบัติ โดยหากต้องจัดให้มีการเลือกปฏิบัตินั้นเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย ควรมีการแสดงขั้นตอนของ การออกแบบจัดทำกฎหมายนั้นๆ หากไม่มีกฎหมายเฉพาะก็ควรให้ข้อมูลตามกฎหมายอาญาที่มีใช้อยู่ในการ พิจารณาพิพากษาของศาล

ควรระบุถึงอุปสรรคปัญหาที่ขัดขวางการปฏิบัติในเรื่องการไม่เลือกปฏิบัติอันอาจเกิดจาก ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นอันตรายหรือมีผลภัยหากมีกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดไม่ได้รับสิทธินี้ จะต้องอธิบาย เหตุผลและเกณฑ์การตัดสินใจที่ต้องมีการเลือกปฏิบัติ นั้น ๆ และเป็นขั้นตอนที่จัดให้หมดไปในอนาคต โดยเฉพาะสถานการณ์การใช้สิทธิในด้านความเสมอภาคของกลุ่มพิเศษต่าง ๆ รวมถึงอุปสรรคขัดขวางการ ใช้สิทธิของกลุ่มคนเหล่านี้ต้องถูกเปิดเผยอย่างชัดเจน ทั้งในลักษณะของการกระทำและความถี่ของการเกิด

กรณี และต้องเสนอถึงมาตรการและการให้การศึกษา รณรงค์ต่อต้านเพื่อขจัดอคติและเจตคติทางลบต่อ
กลุ่มคนเหล่านี้และผลของมาตรการเหล่านี้

ความเสมอภาคในกฎหมายและการคุ้มครองที่เท่าเทียมกันตามกฎหมาย

ข้อมูลกลุ่มนี้เป็นหลักการตามข้อ 7 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และเน้นไว้เป็น
ข้อบัญญัติร่วมของ ICCPR (4 (1), 26) ICERD (5 (ก)) CEDAW (15) CMW (18 (1)) โดยมีประเด็นที่
เกี่ยวข้องอยู่ใน CRC (9 (2)) และ CAT (12, 13)

รายงานควรนำเสนอในประเด็นการตรวจสอบการปฏิบัติ และมาตรการ โดยตรงที่ดำเนินการ
การเมืองประกันสิทธิความเสมอภาคในเรื่องนี้สำหรับทุกคนภายในเขตอำนาจ และมาตรการประกันสิทธิ
ความคุ้มครองที่เท่าเทียมกันสำหรับกลุ่มพิเศษต่าง ๆ ดังกล่าว

มาตรการพิเศษเพื่อเร่งรัดความก้าวหน้าสู่ความเสมอภาค

สนธิสัญญาบางฉบับอนุญาตให้มีมาตรการพิเศษชั่วคราวที่ใช้เพื่อเร่งรัดความก้าวหน้าสู่ความ
เสมอภาค โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่จำเป็น โดยมีกำหนดไว้ใน ICCPR (27) ICESCR (2 (3)) ICERD
(1 (4), 2 (2)) CEDAW (4, 14) CRC (22, 23) ซึ่งคณะกรรมการทุกชุดให้ความสนใจรายงานจึงควรอธิบาย
ด้วยว่า มาตรการพิเศษของสนธิสัญญาใดที่รัฐปฏิบัติและมีผลกระทบอย่างไร หากเป็นมาตรการชั่วคราว
ควรระบุระยะเวลาที่กำหนดใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และการยกเลิกใช้มาตรการเหล่านั้น

ส่วนที่ 2 เอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา

เอกสารโดยตรงนี้ ควรใส่ข้อมูลทั้งหมดของการปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้น ๆ ของรัฐภาคี ทั้งที่
เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหรือโดยหลักการต่อคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกำกับติดตามการปฏิบัติตามสนธิสัญญา
นั้น ส่วนที่ 2 ของรายงานนี้ช่วยให้คณะกรรมการมุ่งความสนใจไปที่ประเด็นเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ
ตามอนุสัญญาโดยเอกสารควรมีข้อมูล ดังนี้

- ข้อมูลที่องค์กรตามสนธิสัญญาร้องขอตามแนวทางของเอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา ซึ่ง
ตอบข้อซักถามเฉพาะของสนธิสัญญา ซึ่งไม่รวมอยู่ในเอกสารหลัก
- ข้อมูลเพิ่มเติมที่องค์กรตามสนธิสัญญาร้องขอเพื่อเพิ่มเติมข้อมูลของเอกสารหลัก โดยเป็น
ข้อมูลเฉพาะเจาะจงมากขึ้น
- ข้อมูลของขั้นตอนการดำเนินการตามประเด็นสรุปข้อสังเกต/ข้อคิดเห็นขององค์กรตาม
สนธิสัญญาที่มีต่อรายงานฉบับก่อน

คณะกรรมการแต่ละคณะอาจกำหนดแนวทางโดยตรงของสนธิสัญญาขึ้นใช้เพื่อการเตรียมการ
สำหรับรายงานส่วนที่ 2 โดยสอดคล้องกับแนวทางร่วมนี้ (มีรายละเอียดในภาคผนวก)

จากข้อมูล 2 หัวข้อหลักเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำรายงานของประเทศไทย ซึ่งสรุป
ประสบการณ์ได้เป็น 3 ขั้นตอนหลักพร้อมขั้นตอนพิเศษและ แนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของ

สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และแนวทางการจัดทำเอกสารหลักและเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะ ซึ่งมี แนวทางเสนอแนะว่าด้วยกระบวนการจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อองค์กรกำกับติดตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ที่นำเสนอในบทนี้ เมื่อนำมาผสานเข้าด้วยกัน ด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอนของประเทศไทย และเนื้อหาตามแนวทางขององค์การสหประชาชาติ จะช่วยให้กระบวนการจัดทำรายงานตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี สามารถดำเนินการได้อย่างมีแนวทางเป้าหมายชัดเจน ด้วยขั้นตอนที่ครบถ้วน ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการจัดทำรายงาน สามารถดำเนินไปได้อย่างสะดวกราบรื่น และสำเร็จลุล่วงได้อย่างรวดเร็วทันกำหนดเวลาตามเงื่อนไขของสนธิสัญญานั้น ๆ ด้วยเนื้อหาที่ครบถ้วน และกระบวนการที่สมบูรณ์แบบตรงตามความต้องการของคณะกรรมการผู้พิจารณารายงานได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ดี แนวทางการจัดทำเอกสารที่ได้นำเสนอนี้ เป็นแนวทางที่จัดทำขึ้นเพื่อการจัดทำรายงานเฉพาะของภาครัฐโดยตรงเท่านั้น มิได้ครอบคลุมถึงการจัดทำรายงานขององค์กรเอกชน (ngo) ซึ่งเป็นรายงานคู่ขนานกับรายงานของภาครัฐ โดยเข้าใจว่า องค์การสหประชาชาติหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติหรือองค์กรอื่นใดของสหประชาชาติ ได้ติดต่อร้องขอรายงานจากองค์กรภาคเอกชนโดยตรงไปยังองค์กรหรือกลุ่มองค์กรภาคเอกชน โดยอาจมีหรือไม่มีแนวทางการจัดทำรายงานกำหนดให้ เพื่อให้การจัดทำรายงานขององค์กรภาคเอกชนเป็นไปอย่างเสรี สามารถให้ข้อมูลรายละเอียดในทางลึกเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ภาครัฐไม่อาจเสนอให้ได้ เป็นการตรวจสอบกับรายงานของภาครัฐอีกทางหนึ่ง ดังนั้น การจัดทำรายงานของภาครัฐจึงต้องทราบและตระหนักในเรื่องนี้ เพื่อการจัดทำรายงานที่โปร่งใสชัดเจน โดยไม่ปกปิดปัญหาอุปสรรคหรือข้ออ่อนด้อยต่าง ๆ ในรายงาน เพราะเป็นความจริงที่ไม่มีมนุษยชนกลุ่มใดหรือประเทศใดที่สามารถดำเนินการทุกเรื่องได้สมบูรณ์ทุกประการ ข้อบกพร่องต่าง ๆ มิใช่เรื่องเสียหายหากได้ถูกเปิดเผยและได้มีความพยายามแก้ไขอย่างดีที่สุด ดังนั้นการจัดทำรายงานตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยจึงควรคำนึงถึงประเด็นนี้ให้มากด้วย

นอกจากนี้ยังจะมีการปฏิรูประบบงานขององค์การสหประชาชาติในอนาคตอันใกล้ แนวทางเสนอแนะที่ออกประกาศใช้ตามนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงอีกได้ ฉะนั้น รูปแบบแนวทางที่ได้เสนอดัง ๆ ทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่า เป็นแนวทางที่พึงใช้ในช่วงเวลานี้และในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้อีกในอนาคต ซึ่งต้องติดตามข้อมูลกันอีกต่อไปทุกกระยะ

บทที่ 5 สรุปและเสนอแนะ

สรุป

การเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาระหว่างประเทศซึ่งเป็นพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน รวม 5 ฉบับ โดยเริ่มต้นเข้าผูกพันกับพันธกรณีด้านนี้อย่างเป็นทางการในปี 2528 เมื่อลงนามในภาคยานุวัติสารของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) และติดตามด้วยอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ในปี 2533 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ในปี 2540 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) ในปี 2542 และล่าสุดคืออนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (ICERD) ในปี 2546

แม้ระยะเวลาที่เข้าเป็นภาคีนับตั้งแต่สนธิสัญญาฉบับแรกตราจนปัจจุบันผ่านมาแล้วกว่า 10 ปี แต่พันธกรณีของสนธิสัญญาที่ยังเป็นภารกิจที่หนักและยากลำบาก ของหน่วยงานราชการไทยผู้รับผิดชอบต่อสนธิสัญญาฉบับนั้น ๆ ทั้งโดยความยากของเนื้อหาหรือพันธกรณีเองและโดยความกังวลของหน่วยงานผู้รับผิดชอบก็คือการจัดทำรายงานของสนธิสัญญานั้น ๆ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการตามสนธิสัญญา ตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาทุกฉบับที่ประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคี

ปัญหาความยุ่งยากในการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญา

สาเหตุของความยุ่งยากและเป็นกั่วงวลต่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญานั้นน่าจะมาจากเหตุผลต่าง ๆ เช่น

- เนื้อหาสาระของสนธิสัญญา บางฉบับมีขอบเขตกว้างขวางมาก ครอบคลุมสภาพพื้นฐานของประเทศทุกด้าน เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งหาหน่วยงานหนึ่งเดียวที่จะดูแล ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านไม่ได้ แม้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งดูแลพื้นฐานของประเทศได้อย่างกว้างขวางก็ยังไม่สามารถครอบคลุมด้านวัฒนธรรมได้ ขณะเดียวกันเนื้อหาสาระของสนธิสัญญาบางฉบับก็ค่อนข้างจะอยู่ในมิติที่จำกัด จน ทศนคติ/เจตคติของสังคมไทยติดตามได้ยาก เช่น อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ซึ่งพื้นฐานของสังคมไทยค่อนข้างเป็นสังคมที่กลมกลืนจนมิได้จำแนก กีดกัน จำกัดหรือเลือกด้วยพื้นฐานของเชื้อชาติ สีผิว เชื้อสาย ชาติกำเนิด ฯลฯ ทั้ง 2 สนธิสัญญานี้ จึงค่อนข้างหาหน่วยงานเจ้าของเรื่องโดยตรงได้ลำบาก

- ขาดแนวทาง กรอบการทำรายงาน หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการ วิธีการ รูปแบบ ตลอดจนประเด็น เนื้อหา สาระสำคัญหรือข้อมูลที่ต้องการทราบจากรายงานในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทำให้ประเทศ

และหน่วยงานที่จัดทำรายงานต้องดำเนินการโดยความเข้าใจและคาดคะเนด้วยตนเอง รายงานที่น่าเสนอจึงมีทั้งตรงและไม่ตรงตามประเด็นและความคาดหวังของคณะกรรมการตามสนธิสัญญา

- ภาษาที่ควรใช้ในรายงานคือ ภาษาราชการ 1 ใน 6 ขององค์การสหประชาชาติ (อราบิก จีน อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสเปน) มิใช่ภาษาที่ประเทศไทยและคนไทยมีความชำนาญ ยิ่งกว่านั้นภาษาในสนธิสัญญาค่าง ๆ ยังต้องใช้ศัพท์เทคนิคทางกฎหมายเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นการยากกว่าการใช้ภาษาทั่วไปทั้งในแง่การทำความเข้าใจกับสนธิสัญญาและการเขียนอธิบายข้อมูลต่อสนธิสัญญา
- แนวคิด หลักการเรื่องสิทธิมนุษยชน ยังคงค่อนข้างเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมเอเชียและสังคมไทย การรับรู้ รับทราบและเจตคติในเรื่องนี้ยังไม่ลงตัวคึกคักในค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมไทย จึงทำให้หลาย ๆ เรื่องของหลักการด้านสิทธิมนุษยชนยังไม่เป็นที่เข้าใจหรืออยู่ในจิตสำนึกพื้นฐานที่จะสามารถช่วยให้การทำรายงานเป็นไปได้อย่างสะดวกราบรื่น

ด้วยเหตุผลหลัก ๆ ดังกล่าว จึงมีผลให้รายงานของประเทศไทยที่ต้องจัดทำตามสนธิสัญญาทั้ง 5 ฉบับ ไม่สามารถเสร็จทันเวลา เนื้อหาของรายงานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามความต้องการของคณะกรรมการฯ และกระบวนการจัดทำรายงานก็ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของสนธิสัญญานั้น ๆ ซึ่งต้องการให้มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในประเทศให้มากที่สุด

เพื่อเจตคติที่ดีต่อการจัดทำรายงาน ประเทศที่จัดทำรายงาน หน่วยงานและคณะกรรมการจัดทำรายงานควรมีความเข้าใจว่าหลักการของเรื่องสิทธิมนุษยชน มิได้เป็นเพียงกระแสโลกที่เร่ร่อนมาจากองค์การสหประชาชาติให้ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นรัฐภาคีต้องเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ เท่านั้น แต่เรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องของมนุษย์ทุกคนบนโลก เป็นประโยชน์ของคนทุกหมู่เหล่า ส่งผลต่อทุกคนโดยตรง เพราะเป็นเรื่องสิทธิของความเป็นมนุษย์ ที่มนุษย์ทุกคนมีคิดคำนวณมนุษยภาพ สภาพความเป็นมนุษย์หรือคุณค่าของความเป็นคนนี้ไม่มีสิ่งใดลบล้างออกไปจากตัวมนุษย์ได้ และโดยสำนึกพื้นฐาน ทุกคนต้องการคุณค่า สักดิ์ศรี และความเสมอภาค หลักการสิทธิมนุษยชนจึงเป็นที่ยอมรับและเรียกร้องต้องการจากทุกคน การเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่ทุกคนเห็นชอบและพอใจ รัฐที่มีสังคมที่มีส่วนร่วมของประชาชนเข้มแข็ง ยอมรับหลักการของสิทธิมนุษยชนมาปฏิบัติได้โดยไม่ยุ่งยาก โดยเฉพาะประเทศไทย จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความก้าวหน้าในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในระดับแนวหน้าของเอเชีย มีรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ที่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพที่กว้างขวางก้าวหน้า การเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนจึงไม่เป็นความยุ่งยากในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดสิทธิต่าง ๆ ตามที่รับไว้ตามข้อกำหนดของสนธิสัญญา และโดยพื้นฐานเช่นนี้ การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติเพื่อให้เกิดสิทธิตามข้อกำหนดของสนธิสัญญาเหล่านั้นจึงสามารถดำเนินการในเนื้อหาได้ด้วยข้อมูลความจริงที่ใช้ปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับหลักการของสนธิสัญญา ด้วยมุมมองเช่นนี้ น่าจะช่วยให้ความกังวลต่อการจัดทำรายงานในด้านเนื้อหาลดความรุนแรงลงได้ระดับหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงานที่ประมวลได้จากสนธิสัญญาทุกฉบับคือ รับประทาน ตรวจสอบ และติดตามความก้าวหน้าของสถานการณ์สิทธิมนุษยชน หรือสิทธิที่มนุษย์ทุกคนต้องได้รับความคุ้มครองจากรัฐในรัฐที่เข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาโดยผ่านการประเมินการปฏิบัติของรัฐที่ทำให้เกิดความคุ้มครองแก่ประชาชนทุกคนในเขตอำนาจของรัฐนั้น ซึ่งจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนทุกคน ซึ่งรัฐนั้นๆ จำเป็นต้องประเมินผลการปฏิบัติของประเทศเองอยู่แล้วโดยมีต้องให้อำนาจอื่นมาบังคับ ด้วยเจตคตินี้ก็น่าจะช่วยให้ความรู้สึกยุ่งยากต่อการจัดทำรายงานลดลงได้อีกระดับหนึ่ง

การจัดทำรายงานของประเทศไทย

ในฐานะรัฐภาคีของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน 5 ฉบับ ประเทศไทยได้จัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการตามสนธิสัญญาแล้ว 3 ฉบับ คือ

- 1) รายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) 5 ฉบับ
- 2) รายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) 2 ฉบับ และ
- 3) รายงานตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) 1 ฉบับ

โดยการทำรายงานฉบับแรกของแต่ละสนธิสัญญาเป็นไปอย่างยากลำบากเพราะไม่สามารถหาแนวทางหรือข้อเสนอที่จะนำมาใช้ช่วยให้กระบวนการจัดทำ ดำเนินการไปตามความมุ่งหมายขององค์การสหประชาชาติหรือคณะกรรมการตามสนธิสัญญา อย่างไรก็ตามแม้จะไร้เป้าหมายและแนวทางจากองค์กรผู้กำกับติดตามการปฏิบัติงาน แต่ประเทศไทยก็ได้จัดทำรายงานสำเร็จลงด้วยเป้าหมาย ด้วยแนวทางที่คาดหมายโดยจัดกระบวนการทำรายงานที่จัดได้ 3 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำรายงาน มีการจัดองค์กรจัดทำรายงาน คู่มือ และกำหนดภารกิจ
- ขั้นตอนการจัดทำรายงาน มีการกำหนดเค้าโครงเรื่อง การเขียน/ร่างรายงาน การจัดหาข้อมูล และการบรรณาธิกรณ
- ขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสาธารณชน เพื่อปรับปรุงรายงาน มีการจัดทำในรูปแบบการประชุมสัมมนา ส่งเอกสารขอความคิดเห็น ฯลฯ

และยังมีขั้นตอนพิเศษเพิ่มเติมในการเตรียมการนำเสนอรายงานและตอบข้อซักถามด้วยวาจาต่อคณะกรรมการตามสนธิสัญญา

อย่างไรก็ตาม รายงานจากกระทรวงการต่างประเทศได้แจ้งความเห็นของคณะกรรมการให้ทราบว่ารายงานของประเทศไทยก็ได้เป็นไปตามโครงสร้างแนวทางที่คณะกรรมการกำหนด (ขึ้นภายหลังจากประเทศไทยส่งรายงานไปแล้ว) และถ้าซ้ำ ทั้งยังเห็นว่าสถานการณ์ด้านสิทธิในประเทศยังคงมีปัญหาหลายประการ รวมทั้งยังมีข้อสงวนที่ยังคงไว้เหลืออยู่อีก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดทำรายงานโดยไม่มีแนวทางจากฝ่ายที่ต้องการรายงาน ย่อมไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่น่าพึงพอใจได้ของทั้ง 2 ฝ่าย

ความก้าวหน้าในการจัดทำแนวทางการจัดทำรายงาน

จากการศึกษาเรื่องนี้พบความก้าวหน้าในเรื่องการจัดทำแนวทางข้อเสนอแนะและการวางแนวทางการจัดทำรายงาน ที่ปรากฏเป็นรูปธรรม เกิดขึ้นกับสนธิสัญญา 2 ใน 3 ฉบับ ที่ประเทศไทยได้จัดทำรายงานเสนอไปแล้วคือ

1) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) คณะกรรมการสิทธิเด็กได้จัดทำเอกสาร แนวทางการจัดทำเนื้อหาและรูปแบบของรายงานตามข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ขึ้น (General Guidelines Regarding the Forms and Contents of Periodic Reports to be submitted by States Parties under Article 44, Paragraph 1 (b) of the Convention) ออกเผยแพร่เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2539 (หลังจากประเทศไทยส่งรายงานฉบับแรกไปแล้ว) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี ซึ่งประเทศไทยได้ใช้ประโยชน์อย่างดียิ่งในการจัดทำรายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับที่ 2

2) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) มีการออกเอกสารแนวทางมาใช้อยู่เป็นระยะคือ เอกสาร ประเมินสถานการณ์ของสตรี แนวทางเพื่อจัดทำรายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ปี 2543 (Assessing The Status of Women A Guide to Reporting Under the Convention on The Elimination of All Forms of Discrimination Against Women) และประมวลแนวทางเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาของรายงานของรัฐภาคีที่เสนอต่อสนธิสัญญา ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ปี 2546 (Compilation of guidelines on the form and content of reports to be submitted by states parties to the international human rights treaties 2003) แต่ก็มีมีการปรับเปลี่ยนยกเลิกเอกสารอยู่เป็นระยะเช่นกันเพื่อการใช้เอกสารใหม่

3) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ไม่พบว่ามีแนวทางเฉพาะของสนธิสัญญาออกใช้เป็นข้อเสนอแนะ

ความก้าวหน้าที่สำคัญคือ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2548 องค์การสหประชาชาติโดยที่ประชุม นานาคณะกรรมการและประธานกรรมการตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนชุดต่าง ๆ ได้ออกเอกสารแนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญา ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และแนวทางการจัดทำเอกสารหลักและเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง ขึ้น (Harmonized guidelines on reporting under the international human rights treaties, including guidelines on a common core document and Treaty-specific targeted document) กำหนด แนวทางเสนอแนะว่าด้วยกระบวนการจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อองค์กร กำกับ ติดตามสนธิสัญญา ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน (Proposed common guidelines on reporting to the international human rights treaty monitoring bodies) เพื่อใช้แนะนำแนวทางแก่รัฐภาคี ในการจัดทำรายงานให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามข้อกำหนดของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน 7 ฉบับ ที่ถูกจัดเป็นสนธิสัญญาหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสนธิสัญญา ความก้าวหน้าของการปฏิบัติเหล่านั้น และปัญหาความยากลำบากในการปฏิบัติในภาพรวม โดยเอกสารนี้มุ่งลดความซ้ำซ้อนและช่องว่างของข้อมูล มีการเสนอข้อมูลที่ครอบคลุมและเพียงพอในมาตรฐานที่จะช่วยให้เกิดแนวทางที่

สอดคล้องกันในระหว่างคณะกรรมการชุดต่างๆ ตามสนธิสัญญา ด้วยพื้นฐานเดียวกันของข้อมูลในรายงานของรัฐบาลทั้งหลาย

แนวทางที่คณะกรรมการกำหนดขึ้นใช้นี้มีสาระสำคัญ 3 เรื่อง คือ

- 1) ข้อเสนอแนะเพื่อการเตรียมการสำหรับกระบวนการจัดทำรายงาน
- 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบของรายงาน
- 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของรายงาน ซึ่งประกอบด้วย

ส่วนแรก เกี่ยวกับเนื้อหาของเอกสารหลัก (Common Core Document) และ

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา (Treaty-Specific Documents)

ซึ่งรายละเอียดของเอกสารนี้มีข้อมูลมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี ทั้งในเรื่องหลักการทั่วไปและแนวทางโดยตรงตามเอกสารจึงเป็นที่คาดหวังได้ว่า การจัดทำรายงานตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนฉบับต่างๆ ต่อไปในอนาคตของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย จะมีกระบวนการ รูปแบบ และแนวทางที่ชัดเจน ช่วยให้การจัดทำรายงานสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและตรงตามเจตนารมณ์ของคณะกรรมการตามสนธิสัญญาและองค์การสหประชาชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้ เป็นข้อเสนอแนะต่อการจัดทำรายงาน และข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานขององค์กรรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ตามข้อค้นพบ ซึ่งจัดได้เป็น 2 เรื่องหลักดังนี้

1. ข้อเสนอต่อการจัดทำรายงานสำหรับกระบวนการและรูปแบบเนื้อหาในการจัดทำรายงานของประเทศไทย

กระบวนการ และรูปแบบเนื้อหาของรายงานของประเทศไทย ควรใช้รูปแบบผสมผสานระหว่างกระบวนการจัดทำรายงานของประเทศไทยใน 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการเตรียมการ 2) ขั้นตอนการเขียน/ร่างรายงาน 3) ขั้นตอนการนำเสนอรายงานต่อสาธารณชนเพื่อรับฟังความคิดเห็นและ 4) ขั้นตอนการเตรียมการเพื่อการชี้แจงรายงาน ผนวกกับรูปแบบและเนื้อหาของรายงานที่ครบถ้วน ตามแนวทางขององค์การสหประชาชาติ จะช่วยให้รายงานของประเทศไทยเป็นรายงานที่สมบูรณ์ได้ ดังได้นำเสนอเป็นรายละเอียดไว้ในบทที่ 4 หัวข้อ 4) ขั้นตอนพิเศษและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาของรายงาน

2. ข้อเสนอต่อองค์กร/รัฐบาล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
องค์การสหประชาชาติ

เนื่องจากองค์การสหประชาชาติเป็นหน่วยหลักที่รับผิดชอบการส่งเสริมและกำกับติดตามผลของการปฏิบัติต่างๆ ในด้านสิทธิมนุษยชน และเป็นแหล่งกำเนิดของสนธิสัญญาและองค์กร/คณะกรรมการตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ จึงควรจะได้ดูแลการจัดทำรายงานอย่างจริงจังโดยไม่ปล่อยให้รัฐบาลต่างๆ ต้องทำงานอย่างโดดเดี่ยว ทั้งในเรื่องการปฏิบัติตามสิทธิและการรายงานความก้าวหน้าของผลการปฏิบัติตามสิทธิ ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้คือ

1. แนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาระหว่างประเทศๆ ที่กำหนดขึ้น โดยเอกสาร 1 มิถุนายน 2548 นี้ เป็นแนวทางที่ชัดเจนมากที่สุดที่เคยมีการออกแนวทางเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้รัฐบาล

ได้ปฏิบัติในการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน จึงจัดได้ว่าเป็นเอกสารที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อทั้งรัฐภาคีและหน่วยงานภาครัฐที่ต้องจัดทำรายงานเสนอ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารหลัก (Common Core Document) และเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา (Treaty-Specific Document) ซึ่งจะช่วยลดภาระของงาน จากการดำเนินงานเรื่องเดียวกันหลาย ๆ ครั้ง ของหลาย ๆ หน่วยงาน ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานระหว่างหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องต้องกัน อย่างไรก็ตามก็ถือเอกสารนี้ก็ยังมีความยากลำบากสำหรับความเข้าใจของรัฐภาคีหลายประการ เช่น

- ข้อความหลายตอนมีการใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ เช่น ในการอธิบายถึงการให้ภาษาของรายงาน และการบรรณาธิกรณ

- มีความซ้ำซ้อนของข้อความอยู่หลายตอนที่ในข้อมูลของเอกสารหลัก เช่น การระบุถึงกลุ่มต่าง ๆ ที่ต้องการความคุ้มครองพิเศษ และการอธิบายถึงการรายงานการปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะในเรื่องการไม่เลือกปฏิบัติและความเสมอภาค

- ข้อมูล ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา (Treaty-Specific Document) ยังมีน้อยมาก แม้จะคาดว่าแต่ละองค์กรตามสนธิสัญญาจะจัดทำแนวทางของตนขึ้นใช้เอง เอกสารนี้ก็ควรจะให้แนวทางพื้นฐานได้มากกว่านี้

ดังนั้น หากเอกสารมีการปรับปรุงการใช้ภาษาที่ง่าย ตรงไปตรงมา มีเนื้อหาที่ชัดเจน กระชับและเพิ่มข้อมูล/ข้อเสนอแนะสำหรับเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาก็จะเป็นประโยชน์ต่อรัฐภาคีต่าง ๆ ได้อย่างเอนกอนันต์ และทั้งนี้หากองค์กรสหประชาชาติมีการปฏิรูปองค์กร มีการปรับภารกิจและหน่วยงานรับผิดชอบต่าง ๆ ใหม่ แนวทางเสนอแนะนี้อาจมีการปรับเปลี่ยนได้อีก รัฐภาคีทั้งหลายจึงต้องเตรียมตัวปรับแนวทางใหม่อีกได้ถ้าองค์กรใหม่ที่รับผิดชอบเปลี่ยนแปลงแนวทางเสนอแนะดังนี้ ปรากฏมีการเปลี่ยนแปลงแนวทางชี้แจงของสนธิสัญญาต่าง ๆ มาเป็นระยะ เช่น CEDAW เป็นต้น

2. โดยที่เอกสารแนวทางฉบับนี้คาดหวัง การจัดทำแนวทาง ข้อเสนอแนะสำหรับเอกสารโดยตรงของแต่ละสนธิสัญญา จากองค์กรผู้รับผิดชอบกำกับติดตามงานของสนธิสัญญานั้น ๆ จึงควรเร่งรัดให้องค์กรเหล่านั้นได้จัดทำเอกสาร แนวทางของ เอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง ออกใช้โดยเร็ว เพื่อรัฐภาคีทั้งหลายจะสามารถจัดทำรายงานได้สนองเจตนารมณ์ของสนธิสัญญาอย่างครบถ้วน

3. ยังมีสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนอีกหลายฉบับที่ควรเร่งผลักดันให้รัฐต่าง ๆ เข้าเป็นภาคี โดยข้อมูลในเอกสารแนวทางฯ ระบุว่าประมาณร้อยละ 75 ของรัฐภาคีของสหประชาชาติเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่าง ๆ อย่างน้อย 4 ฉบับ ดังนั้น ในเบื้องต้นควรผลักดันให้มากกว่าร้อยละ 75 ของรัฐภาคีสหประชาชาติเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาไม่น้อยกว่า 4 ฉบับ และเพิ่มจำนวนรัฐภาคีของอนุสัญญาหลัก 7 ฉบับให้กว้างขวางขึ้น ขณะเดียวกันก็ควรเร่งรัดผลักดันรัฐที่ยังมิได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาหลักสำคัญบางฉบับที่รัฐทั้งหลายเข้าเป็นภาคีเกือบครบทุกประเทศแล้ว (เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก) ให้เข้าเป็นภาคีให้ครบถ้วน เพื่อมาตรฐานเดียวกัน อันเป็นการปฏิบัติตามหลักการพื้นฐาน ในเรื่องของการไม่เลือกปฏิบัติและความเสมอภาค

4. สนธิสัญญาที่มีผลต่อการคุ้มครองประชากรจำนวนมากหรือเพื่อคุ้มครองกลุ่มพิเศษกลุ่มใหญ่ ๆ นอกเหนือจากสนธิสัญญาด้านเด็กและสตรีควรได้รับการพิจารณาจัดลำดับเข้าเป็นสนธิสัญญาหลักและเร่งรัดให้มีการลงนามเข้าเป็นรัฐภาคีด้วย เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีของผู้อื่น (Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others 1949) ซึ่งออกประกาศใช้ตั้งแต่ปี 2492 และอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Convention against Transnational Organized Crime 2000) ซึ่งออกในปี 2543

5. การชักชวนให้รัฐภาคีจัดทำรายงานด้วยความรับผิดชอบและเต็มใจนั้น องค์กรสหประชาชาติควรใช้ทำที่ในทางสร้างสรรค์ เน้นการชี้ให้รัฐภาคีตระหนักถึงประโยชน์ที่รัฐและประชาชนจะได้รับเองโดยตรงจากการจัดทำรายงานในประเด็นของการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศที่ จะช่วยให้ได้พบจุดอ่อนและข้อบกพร่องที่จะปรับปรุง เพื่อให้เกิดสิทธิและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชากร และเกิดศักดิ์ศรีเกียรติภูมิของประเทศในประชาคมโลก และนอกจากนี้บรรดาภาคในการชี้แจงประกอบเอกสารรายงาน ซึ่งต้องทำโดยการเผชิญหน้าและตอบคำถามด้วยวาจา ควรเป็นบรรยากาศที่เป็นมิตร มีการรับฟังด้วยความเข้าใจและมีการสนทนาโต้ตอบในทางสร้างสรรค์

รัฐบาลไทย

การจัดทำรายงานตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน 5 ฉบับที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี เป็นภารกิจที่ต้องกระทำตามข้อผูกพันของสนธิสัญญาที่รัฐบาลไทยได้ลงนามเข้าเป็นภาคีไว้ ซึ่งมีข้อกำหนดของสนธิสัญญาในทำนองเดียวกันว่า รัฐภาคีรับที่จะเสนอรายงานว่าด้วยมาตรการต่าง ๆ ซึ่งรัฐนั้น ๆ ได้รับเอาไว้ในอันที่จะทำให้สิทธิที่ได้รับรองไว้ในกติกา/อนุสัญญาบังเกิดผลและความก้าวหน้าของการใช้สิทธิเหล่านั้น ทั้งนี้โดยมีระยะเวลาของการเสนอรายงานตามที่แต่ละสนธิสัญญากำหนด

ประเทศไทยมีโครงสร้างการรับผิดชอบต่องานด้านสิทธิมนุษยชนเป็น 2 ระดับ โดยมีองค์กร 2 หน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรหนึ่ง ทำหน้าที่ระดับชาติในการกำหนดนโยบายประสานงานส่งเสริมการปฏิบัติและตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนตลอดจนสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ ในขณะที่อีกองค์กรหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานปฏิบัติการในการคุ้มครองประชาชนผู้เสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิ พัฒนาระบบ มาตรการและกลไกช่วยเหลือ คุ้มครองผู้ถูกละเมิดและระงับข้อพิพาทในสังคม ได้แก่

1) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ (ม. 199-200) อยู่ในโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ มีอำนาจหน้าที่

- ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศและระหว่าง

ประเทศ

- ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลย การกระทำอันละเมิดสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณีระหว่างประเทศและเสนอมาตรการแก้ไข

- เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตลอดจนเสนอความเห็นในกรณีประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา ด้านสิทธิมนุษยชน

- ส่งเสริมการศึกษาวิจัย เผยแพร่ความรู้
- ส่งเสริมความร่วมมือประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน
- จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ

เสนอรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและสาธารณชน

- ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

2) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เป็นองค์การตามโครงสร้างของฝ่ายบริหาร มีภารกิจเกี่ยวกับ

- การดูแลคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนพึงได้รับตามกฎหมาย
- การจัดวางระบบ พัฒนากลไก มาตรการเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

เสรีภาพของประชาชน

- ส่งเสริม ประสานงาน และสร้างความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้กับ

ประชาชน

- ดำเนินการให้พยาน ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญาได้รับความคุ้มครอง ช่วยเหลือ เยียวยา รวมทั้งค่าชดเชยในเบื้องต้น เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองและดูแลจากรัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

ดังนั้นข้อเสนอที่มีต่อรัฐบาลจึงได้แก่

7. รัฐบาลควรจัดระบบและวางรากฐานการดำเนินงานเรื่องการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องกระทำของรัฐ ให้ชัดเจนและมั่นคงถาวรเสียตั้งแต่ในระบอบต้นเพื่อความราบรื่น คล่องตัวในการดำเนินการนี้ต่อไปในระยะยาวตามพันธกิจการจัดทำรายงานทุก 4-5 ปีตามข้อกำหนดของแต่ละสนธิสัญญา โดยกำหนดคอบหมายภารกิจต่อองค์กรรับผิดชอบต่อการดำเนินการเรื่องสิทธิมนุษยชนให้ชัดเจนว่าภารกิจใดจะมอบหมายองค์กรใด

ซึ่งพิจารณาจากภารกิจของทั้ง 2 หน่วยงานแล้ว ภารกิจในระดับปฏิบัติการ เช่น การจัดทำรายงานนี้ น่าจะมอบหมายให้เป็นความรับผิดชอบของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในขณะที่ภารกิจการกระตุ้น กำกับติดตามและให้คำแนะนำต่อการจัดทำรายงานให้ครบถ้วนและทันตามกำหนดเวลา ควรจะเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

8. ด้วยข้อเสนอแนะนี้ รัฐบาลควรตั้ง คณะกรรมการจัดทำเอกสารหลักตามสนธิสัญญา ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนขึ้น เพื่อทำหน้าที่จัดทำเอกสารหลักของประเทศ บรรจุไว้เป็นส่วนแรก

ของรายงานตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน โดยคณะกรรมการชุดนี้จะเป็นคณะกรรมการถาวรระดับชาติที่มีการประชุมดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยปรับเอกสารให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบันทุกปี หรืออาจเร็วกว่านั้น ในกรณีที่มีเหตุการณ์หรือวิกฤตการณ์สำคัญต่าง ๆ เกิดขึ้น

9. รัฐบาลควรจะได้พิจารณาเตรียมการสำหรับการถูกรังรัดให้เข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนฉบับอื่น ๆ จากสหประชาชาติซึ่งยังเหลือสนธิสัญญาหลักอีก 2 ฉบับ ซึ่งน่าจะถูกรังรัดมาในเร็ววันคือ

- อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติอื่นหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

(Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment - CAT) และ

- อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานอพยพและสมาชิกครอบครัว (International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families - CMW)

ซึ่งอาจจะพิจารณาออบหมายกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพรับผิดชอบ CAT และกระทรวงแรงงาน รับผิดชอบ CMW เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีสนธิสัญญาอื่นๆ ซึ่งอาจติดตามมาอีกเช่นเดียวกันจึงควรขอให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้เสนอความเห็นตามอำนาจหน้าที่

10. ควรเร่งรัดการดำเนินขั้นตอนเพื่อการถอนและถอนข้อสงวนและถ้อยแถลงต่าง ๆ ที่ยังคงอยู่ในสนธิสัญญา 5 ฉบับ ซึ่งได้แก่

- ข้อสงวนต่ออนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) ข้อ 16 และ 29 เกี่ยวกับการสมรสและความสัมพันธ์ทางครอบครัว และ การตีความ และการระงับข้อพิพาท

- ข้อสงวนต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ข้อ 7 และ 22 เกี่ยวกับสิทธิในการจดทะเบียนเกิดโดยมีชื่อและได้สัญชาติของเด็ก และสถานการณ์ของเด็กผู้ลี้ภัย

- ถ้อยแถลงตีความต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) 4 ประเด็นตามข้อ 2, 6, 9 และ 20 เกี่ยวกับเรื่องสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง การห้ามประหารชีวิตผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี การนำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่การพิจารณาคดีโดยพลัน และการห้ามโฆษณาชวนเชื่อเพื่อทำสงคราม

- ถ้อยแถลงตีความต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) I ประเด็นตามข้อ 1 เกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง

- ถ้อยแถลงตีความต่ออนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (ICERD) ทั่วไป I ประเด็นกับ 2 ข้อคือ ข้อ 4 และ 22 เกี่ยวกับพันธกรณีที่เกิดขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย ความจำเป็นที่ต้องออกกฎหมายทางบวกต่อการจัดหรือกระตุ้นการเลือกปฏิบัติและการเสนอกรณีพิพาทต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

กรมคุ้มครองสิทธิสิทธิและเสรีภาพ

11. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ด้วยภารกิจตามกฎหมายของกฎกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ต้องทำหน้าที่เป็นกลไกปฏิบัติโดยตรงของประเทศไทยในการปฏิบัติพันธกิจหลักตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 เรื่องคือ นอกเหนือจากการประกันให้เกิดสิทธิตามสนธิสัญญา ซึ่งส่วนใหญ่ได้บรรจุอยู่ในรัฐธรรมนูญแล้ว ภารกิจตามกฎหมายของกรมนี้คือต้องปฏิบัติพันธกิจหลักที่รับมาจากสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนอีก 3 เรื่องหลัก คือ

- 1) การดำเนินการให้เกิดสิทธิและคุ้มครองสิทธิ
- 2) การเผยแพร่สิทธิ และหลักการของสนธิสัญญาต่อสาธารณชน
- 3) การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานที่จัดให้มีขึ้นเพื่อให้สิทธิอื่นๆ บังเกิดผลตามสนธิสัญญาที่รับผิดชอบ ซึ่งขณะนี้มี 2 ฉบับคือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (ICERD)

และด้วยความตระหนักในภารกิจและสถานะการเป็นกลไกของรัฐในเรื่องนี้ จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่องการวางแผนการจัดทำรายงานประเทศตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนขึ้นในครั้งนี้อย่างไรก็ตาม ภารกิจและบทบาทของกรมยังมีอีกมากมาย ซึ่งเป็นภารกิจที่ท้าทายและสร้างสรรค์ จึงควรเร่งรัดให้ผลงานได้ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจน ประจักษ์แก่สาธารณชนโดยเร็ว

12. ในส่วนที่เกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและการจัดทำรายงาน ในขั้นต้นควรเป็นกลไกในการปฏิบัติภารกิจของรัฐบาลที่รับมาตามสนธิสัญญาคือ

12.1 การเร่งรัดจัดทำเอกสารหลัก (common core document) ซึ่งกรมต้องเร่งดำเนินการร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุดและกระทรวงการต่างประเทศ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน (ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0504/7793 ลงวันที่ 16 มิถุนายน 2548) โดยรับผิดชอบดำเนินการจัดตั้งองค์กร/คณะกรรมการจัดทำรายงานประเทศ หรือคณะกรรมการจัดทำเอกสารหลักตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ด้วยโครงสร้างและสถานะที่สอดคล้องกับแนวทงเสนอแนะฯ ขององค์การสหประชาชาติโดยกรมปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ

12.2 การเร่งรัดการถอนข้อสงวนและถ้อยแถลงตีความที่ยังคงอยู่ในสนธิสัญญาทั้ง 5 ฉบับที่ประเทศไทยเป็นภาคี ซึ่งโดยหน้าที่การเป็นกลไกปฏิบัติโดยตรงของประเทศไทย กรมต้องรับภารกิจนี้มาดำเนินการในนามของรัฐบาล โดยปรึกษาขอคำแนะนำจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะหน่วยงานนโยบายที่มีหน้าที่เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาในการจะเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และประสานงานกับทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบคือสนธิสัญญาแต่ละฉบับวางชั้นตอนและดำเนินกระบวนการให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีกำหนดเวลาที่ชัดเจน

13. นอกจากนี้ในฐานะกลไกปฏิบัติของรัฐที่ต้องดำเนินพันธกิจตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนแทนรัฐบาล กรมส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพต้องเป็นองค์กรกลาง ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบต่อสนธิสัญญาทุกฉบับ โดยทำการสำรวจสถานการณ์เข้าเป็นภาคีต่อพิธีสาร หรือสนธิสัญญาฉบับรองๆ อื่น ๆ ที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีไว้มากกว่าสนธิสัญญา 5 ฉบับ ที่ได้นำเสนอในเอกสารนี้ รวมทั้งประสานงานกับองค์กรภาคเอกชนต่างๆ ที่ดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อสนับสนุน ร่วมมือ และติดตามภารกิจ การส่งเสริมให้เกิดสิทธิ การเผยแพร่แนวคิดและการจัดทำรายงานตามสนธิสัญญานั้น ๆ ประสานงานเสริมสร้างเจตคติและความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนและสนธิสัญญาที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐบาลกลุ่ม เช่น หน่วยงานที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมาย หน่วยที่ดูแลการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้กระทำความผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิบางเรื่องใหม่และละเอียดอ่อนที่ต้องปรับพื้นฐานเจตคติของสังคมและวัฒนธรรมอีกมาก เช่น ความเสมอภาคทางเพศ สิทธิเด็ก สิทธิของชนเผ่า ชนพื้นเมือง และคนไทยอพยพบางกลุ่มที่ไม่มีสถานะบุคคล เป็นต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

14. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้วยอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในฐานะองค์กรนโยบายระดับชาติที่มีหน้าที่ส่งเสริม ตรวจสอบ กำกับติดตามและประเมินการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งระดับชาติและระหว่างประเทศ และต้องให้ความเห็นต่อรัฐบาลและรัฐสภาในการเข้าผูกพันต่อพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน เป็นองค์กรที่ถูกกล่าวถึงไว้ในเอกสารแนวทางเสนอแนะว่าด้วยกระบวนการจัดทำรายงานฯ ขององค์การสหประชาชาติ ด้วยความประสงค์เพื่อทราบข้อมูลขององค์กรนี้ ในฐานะองค์กรระดับชาติเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมการเคารพสิทธิ คุ้มครองสิทธิ และการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะระบุดึงความรับผิดชอบโดยตรงต่อเรื่องของสิทธิที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ เชื้อชาติ และสิทธิเด็ก ข้อมูลเกี่ยวกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย องค์กรประกอบ งบประมาณ กิจกรรม และสถานภาพขององค์กร ซึ่งเป็นองค์กรอิสระว่าเป็นไปตามหลักการกรุงปารีสหรือไม่ (Paris Principles) - E 1992/22 (A/res/48/134) โดยเฉพาะบทบาทที่เป็นอิสระตามหลักการนี้ต่อกระบวนการจัดทำรายงานของประเทศในการติดตามรายงานของรัฐที่ต้องเสนอต่อองค์กรตามสนธิสัญญา รวมถึงการกำกับติดตามอย่างจริงจัง ต่อการถอนข้อสงวน/ถ้อยแถลงและการปฏิบัติตามสรุปข้อสังเกตและข้อเสนอแนะขององค์กรตามสนธิสัญญา ในระดับชาติ ดังนั้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงควรทบทวนและเร่งรัดบทบาทความที่ระบุในรายงาน และที่สำคัญควรได้เผยแพร่สถานะ/บทบาทอิสระตามหลักการกรุงปารีสให้สาธารณชนได้ทราบด้วย

หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ

15. หน่วยงานภาครัฐที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ซึ่งได้แก่

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 - สำนักงานอัยการสูงสุด
 - ศาลยุติธรรม
 - กระทรวงยุติธรรม
 - กระทรวงศึกษาธิการ
 - กระทรวงแรงงาน
 - กระทรวงมหาดไทย
 - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : เทศบาล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรบริหารส่วนตำบล
- ฯลฯ

ซึ่งในปัจจุบันบางกระทรวงมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงต่อสนธิสัญญาบางฉบับ เช่น

- สำนักงานอัยการสูงสุด รับผิดชอบต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ICESCR)
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) โดยสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) รับผิดชอบต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) รับผิดชอบต่ออนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) ควรมีบทบาทอย่างจริงจังในคณะกรรมการจัดทำเอกสารหลักๆ ของรายงาน และควรได้รับการส่งเสริม กระตุ้น แนะนำ และช่วยเหลือในเรื่องการจัดทำรายงานตามเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาด้วยการประสานงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อย่างใกล้ชิด

กระทรวงและหน่วยงานอื่นๆ ที่ระบุข้างต้นก็ควรจะมีบทบาทอย่างเท่าเทียมกันในคณะกรรมการจัดทำเอกสารหลัก โดยเฉพาะในเรื่องที่เป็นความรับผิดชอบโดยตรง เช่น เรื่องสถานะบุคคล โดยกระทรวงมหาดไทยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การคุ้มครองด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม โดยศาลยุติธรรม และกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านแรงงานโดยกระทรวงแรงงาน ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิอื่น ๆ เช่น การช่วยเหลือคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

ภาคส่วน/องค์กรเอกชน

16. ภาคส่วน/องค์กรเอกชนมี 3 กลุ่มหลักที่ควรให้ความสนใจ คือ

- องค์กรกลางเอกชนระดับชาติซึ่งเป็นศูนย์กลางเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ สภาสตรีแห่งชาติฯ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ สภาผู้ปกครองและครูฯลฯ

- องค์กรเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ ชนเผ่า ฯลฯ เช่น สมาคม/มูลนิธิต่างๆ ที่ทำงานกับเด็กและเยาวชน องค์กรสตรี สมาคม/มูลนิธิที่ทำงานเกี่ยวกับสตรี กลุ่มชมรมต่าง ๆ ที่ทำงานเฉพาะเรื่องในด้านสิทธิมนุษยชนด้านต่าง ๆ

- องค์กรภาคประชาสังคมในชุมชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งมีจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศ

องค์กรภาคเอกชนทั้งองค์กรและภาคประชาสังคม ปฏิบัติงานโดยตรงต่อประชาชนและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการคุ้มครองสิทธิในพื้นที่ระดับรากหญ้า ทำหน้าที่ช่วยแบ่งเบาภารกิจของภาครัฐ และมีประสิทธิภาพตรง สามารถให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่เกิดจากประสบการณ์การปฏิบัติงานจริง โดยตรงต่อกลุ่มเป้าหมาย และด้วยความสัมพันธ์และทัศนคติที่ดีต่อกัน ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นลักษณะพิเศษของประเทศไทย จะช่วยให้รายงานของรัฐมีข้อมูลที่ครอบคลุม ชัดเจน ให้ข้อมูลจริงในเรื่องต่างๆ ด้วยเนื้อหาที่น่าสนใจ และที่สำคัญจะทำให้รายงานของภาครัฐจะไม่แตกต่างจนสวนทางกับรายงานคู่ขนานของภาคเอกชนที่ต้องจัดทำเสนอต่อองค์กรการสหประชาชาติเช่นเดียวกัน

การศึกษาเพื่อจัดทำ คู่มือการจัดทำรายงานประเทศตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี ที่ศึกษาจากบทเรียนที่ได้รับของประเทศไทย และแนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิ มนุษยชนและแนวทางการจัดทำเอกสารหลักและเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่องขององค์การสหประชาชาตินี้จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐที่ต้องรับผิดชอบการจัดทำรายงาน ได้มีแนวทางและกระบวนการจัดทำรายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันกำหนดเวลาต่อไป

ภาคผนวก

- 1 -

ภาคผนวกหลัก

องค์การสหประชาชาติ
กลไกระหว่างประเทศ
ด้านสิทธิมนุษยชน

HR1
distr.
GENERAL
HRI/MC/2005/3
1 มิถุนายน 2548
ต้นฉบับภาษาอังกฤษ

การประชุมนานาคณะกรรมาการครั้งที่ 4 เจนีวา 20-22 มิถุนายน 2548
การประชุมครั้งที่ 17 ของประธานองค์กรตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน เจนีวา 23-24 มิถุนายน 2548
ระเบียบวาระที่ 7

**แนวทางร่วมเพื่อการจัดทำรายงานของสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน
และแนวทางการจัดทำเอกสารหลัก และเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง**

รายงานของฝ่ายเลขานุการ

เอกสารฉบับนี้ นำเสนอภาคปรับปรุงของร่างแนวทางร่วมซึ่งได้รวมเอาการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลายประการ
ใส่ไว้ทั้งการแก้ไขที่เสนอโดยองค์กรตามสนธิสัญญา ภูมิภาค องค์กรต่างๆ ของสหประชาชาติ กองทุน และ
โครงการต่างๆ และองค์กรภาคเอกชน เอกสารนี้จัดเตรียมโดยฝ่ายเลขานุการตามการร้องขอของการประชุม
นานาคณะกรรมาการครั้งที่ 3 และการประชุมครั้งที่ 16 ของประธานองค์กรตามสนธิสัญญา

สารบัญ

	หน้า
แนวทางเสนอแนะว่าด้วยกระบวนการจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อองค์กรกำกับติดตาม สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน	4
ความมุ่งหมายของแนวทาง	4
1. ข้อเสนอแนะเพื่อการเตรียมการสำหรับกระบวนการจัดทำรายงาน	6
ความมุ่งหมายของการรายงาน	6
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการร่างรายงาน	8
กำหนดระยะเวลาในการเสนอรายงาน	9
2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบของรายงาน	9
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของรายงาน	11
ส่วนแรกของรายงาน เอกสารหลัก	13
3.1 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสถิติของรัฐภาคีผู้เสนอรายงาน	13
ก. โครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ สังคม และลักษณะทางวัฒนธรรม	14
ข. โครงสร้างของรัฐธรรมนูญ ระบบการเมือง และกฎหมาย	14
3.2 กรอบแนวทางพื้นฐานเพื่อการคุ้มครองและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	14
ค. การยอมรับมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน	14
ง. กรอบกฎหมายพื้นฐานภายในเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ	17
จ. กรอบแนวทางพื้นฐานภายในเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ	18
ฉ. บทบาทของกระบวนการจัดทำรายงานในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ	20
ช. ข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน	21
3.3 การปฏิบัติตามข้อบัญญัติของหลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐานตามหลักการร่วมของ สนธิสัญญาต่าง ๆ	22
ข. หลักการไม่เลือกปฏิบัติและความเสมอภาค	23
ส่วนที่สองของรายงาน เอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง	25
ภาคผนวก 1 ภาระหน้าที่ขององค์กรตามสนธิสัญญาในการร้องขอรายงานจากรัฐภาคี	27
ภาคผนวก 2 อนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชน	32
ก. อนุสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนและพิธีสาร	32
ข. อนุสัญญาอื่นๆ ของสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง	33

ค. อนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ	33
ง. อนุสัญญาขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ	34
จ. อนุสัญญาของการประชุมเฮกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยคดีบุคคล	34
ฉ. อนุสัญญาเจนีวาและสนธิสัญญาอื่น ๆ ว่าด้วยกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ	35
ภาคผนวก 3 การประชุมสัมมนาในระดับโลก	36
ภาคผนวก 4 ตัวชี้วัดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	37
ภาคผนวก 5 เป้าหมายการพัฒนาของสหประชาชาติ	40

แนวทางเสนอแนะว่าด้วยกระบวนการจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อองค์กรกำกับติดตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

ความมุ่งหมายของแนวทาง

1. แนวทางเสนอแนะนี้มุ่งแนะนำแนวทางแก่รัฐภาคีในการดำเนินพันธกิจการจัดทำรายงานให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตาม
 - 1.1 ข้อ 40 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ซึ่งต้องรายงานต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน(HRC)
 - 1.2 ข้อ 16 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม(ICESCR) ซึ่งต้องรายงานต่อคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางสังคมและวัฒนธรรม(CESCR)
 - 1.3 ข้อ 9 ของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ(ICERD) ซึ่งต้องรายงานต่อคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ(CERD)
 - 1.4 ข้อ 18 ของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบซึ่งต้องรายงานต่อคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ(CEDAW)
 - 1.5 ข้อ 19 ของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติอื่นหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี ซึ่งต้องรายงานต่อคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน(CAT)
 - 1.6 ข้อ 44 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งต้องรายงานต่อคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก(CRC)
 - 1.7 ข้อ 73 ของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานอพยพและสมาชิกครอบครัว ซึ่งต้องรายงานต่อคณะกรรมการว่าด้วยแรงงานอพยพ(CMW)

แนวทางเหล่านี้ไม่ใช้กับรายงานที่จัดทำโดยรัฐทั้งหลายตามข้อ 8 ของพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กว่าด้วยความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ และข้อ 12 ของพิธีสารเลือกรับ

ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กว่าด้วยการค้าเด็ก คำประเวณีเด็ก และสื่อลามกอนาจารเกี่ยวกับเด็ก ถึงแม้ว่ารัฐทั้งหลายประสงค์จะพิจารณาใช้ข้อมูลเหล่านี้เมื่อเตรียมการจัดทำรายงานอื่น ๆ เพื่อเสนอต่อองค์กรตามสนธิสัญญาต่าง ๆ

2. รัฐภาคีทั้งหลายของแต่ละสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนเหล่านี้ รับผิดชอบเสนอรายงานตามข้อบัญญัติ (ตามภาคผนวก 1) ต่อองค์กรตามสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องในเรื่องเกี่ยวกับมาตรการ ซึ่งรวมถึงมาตรการด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม การบริหาร หรือมาตรการอื่นๆ ซึ่งรัฐภาคีรับปฏิบัติ และความก้าวหน้าในการทำให้การคำนึงและการใช้สิทธิที่ยอมรับตามสนธิสัญญาเหล่านี้บังเกิดผล สนธิสัญญาทั้งหลายร้องขอให้รัฐภาคีระบุในรายงานถึงปัจจัยและปัญหาต่าง ๆ ถ้ามีที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตามสนธิสัญญา
3. รายงานที่เสนอตามแนวทางร่วมฉบับนี้ จะช่วยให้องค์กรตามสนธิสัญญาแต่ละคณะและรัฐภาคีได้เห็นภาพรวมของความก้าวหน้า ที่เกิดจากการปฏิบัติตามสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องในบริบทที่กว้างขึ้นของพันธกิจด้านสิทธิมนุษยชนในระดับนานาชาติของรัฐนั้น และวางกรอบแนวทางในรูปแบบเดียวกันที่คณะกรรมการแต่ละคณะจะทำให้สอดคล้องกับองค์กรตามสนธิสัญญาอื่นๆ เท่าที่จะกระทำได้
4. การดำเนินการตามแนวทางนี้จะ
 - ก) หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนที่ไม่จำเป็นในการเสนอข้อมูลที่เสนอแล้วต่อองค์กรตามสนธิสัญญา
 - ข) ลดช่องทางที่รายงานจะถูกพิจารณาว่ามีความครอบคลุมหรือมีรายละเอียดไม่เพียงพอ ที่จะช่วยให้องค์กรตามสนธิสัญญาปฏิบัติทำหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน
 - ค) ลดความจำเป็นที่คณะกรรมการจะต้องร้องขอข้อมูลเพิ่มเติมก่อนพิจารณารายงาน
 - ง) สร้างแนวทางที่สอดคล้องกันในระหว่างคณะกรรมการต่างๆ ในการพิจารณารายงาน และ
 - จ) ช่วยให้คณะกรรมการแต่ละคณะสามารถพิจารณาสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในรัฐภาคีต่างๆ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน
5. รัฐภาคีจะต้องรายงานเฉพาะการปฏิบัติตามข้อบัญญัติของสนธิสัญญาที่ตนเป็นภาคี ซึ่งทั้งนี้หากเห็นว่าเหมาะสม

ตามข้อบัญญัติของแต่ละสนธิสัญญา องค์การตามสนธิสัญญาอาจขอข้อมูลเพิ่มเติมจากรัฐภาคีเพื่อช่วยให้สามารถทำหน้าที่ได้ครบถ้วนในการตรวจสอบการปฏิบัติตามสนธิสัญญาของรัฐภาคี แม้ว่ารายงานที่เสนอจะดำเนินการตามแนวทางนี้แล้วก็ตาม

6. แนวทางได้วางข้อแนะนำให้กับรัฐภาคี ในเรื่องรูปแบบและเนื้อหาของรายงานที่เสนอแนะให้จัดทำ เพื่อช่วยให้บรรลุผลตามพันธกิจในการจัดทำรายงานของรัฐภาคีต้ององค์การตามสนธิสัญญาที่กำกับติดตามการปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้น แนวทางจัดเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 และ 2 ใช้กับรายงานทุกฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อเสนอต่อองค์การตามสนธิสัญญาใดก็ได้ และให้ข้อแนะนำทั่วไปในเรื่องการดำเนินการกระบวนการจัดทำรายงานและรูปแบบที่แนะนำตามลำดับ ส่วนที่ 3 เป็นข้อแนะนำสำหรับรัฐทั้งหลายในเรื่องเนื้อหาของเอกสารหลักที่จะเสนอต่อองค์การตามสนธิสัญญาทุกชุด และเอกสารโดยตรงตามสนธิสัญญาเฉพาะเรื่องที่จะเสนอต่อแต่ละองค์กร

I. ข้อแนะนำเพื่อการเตรียมการสำหรับกระบวนการจัดทำรายงาน

ความมุ่งหมายของการรายงาน

สิทธิมนุษยชนในมิติของภาพรวม

7. ระบบการรายงานที่ปรับปรุงนี้ มุ่งที่จะวางกรอบแนวทางภายในที่ชัดเจน ซึ่งรัฐทั้งหลายสามารถบรรลุพันธกิจ การจัดทำรายงานภายใต้สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ตนเป็นภาคี ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ได้วางแนวทางไว้อย่างชัดเจนและครอบคลุม การเตรียมการนี้ได้รับการสนับสนุนจากเลขาธิการและสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมิติในภาพรวมของสิทธิมนุษยชนที่กำเนิดขึ้นตามกติกาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และยืนยันไว้ในสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนทั้งหลายว่าสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวพันกันจนไม่อาจแบ่งแยกได้ จึงต้องให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียมกันในสิทธิแต่ละด้านที่ยอมรับไว้ เมื่อจัดทำรายงานรัฐภาคีจะต้องคำนึงถึงการปฏิบัติเพื่อให้เกิดสิทธิที่คุ้มครองตามสนธิสัญญานั้นๆ ในบริบทโดยกว้างของการปฏิบัติพันธกิจด้านสิทธิมนุษยชนระดับนานาชาติ

พันธกรณีต่อสนธิสัญญา

8. กระบวนการรายงาน เป็นส่วนหนึ่งในการยืนยันของรัฐบาลที่จะสืบสานพันธกรณีโดยเคารพและประกัน การคำนึงถึงสิทธิที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาที่ตนเข้าเป็นภาคี พันธกรณีนี้จะต้องถูกมองในบริบทรวมของ พันธกรณีของทุกรัฐ คือเพื่อส่งเสริมความเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพตามที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชน ด้วยมาตรการต่างๆ ทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ เพื่อยืนยันการยอมรับในความเป็น สากล การมีผลกระทบและการคำนึงถึงด้วย

การทบทวนการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ

9. รัฐบาลควรต้องมองว่า กระบวนการเตรียมการจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อองค์กรตามสนธิสัญญานั้น ไม่เพียงแต่เป็นการทำหน้าที่ตามพันธกิจระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็น โอกาสที่จะได้ประเมิน สถานะการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในเขตอำนาจของรัฐ เพื่อกำหนดนโยบายและการปฏิบัติในเรื่องนี้ กระบวนการเตรียมการทำรายงานให้โอกาสแก่รัฐบาลที่จะ

- (ก) ดำเนินการทบทวนอย่างจริงจังเกี่ยวกับมาตรการที่รัฐได้ปฏิบัติเพื่อปรับกฎหมายและนโยบายระดับชาติ ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนนั้นที่ตนเป็นภาคีอยู่
- (ข) กระตุ้นและติดตามความก้าวหน้าของการส่งเสริมการใช้สิทธิตามสนธิสัญญาในบริบทของการส่งเสริม สิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง
- (ค) ระบุปัญหาและข้อขัดข้อง ในการปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้น
- (ง) ประเมินความต้องการและเป้าหมายในอนาคต เพื่อการปฏิบัติสนธิสัญญานั้น ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ
- (จ) วางแผนและพัฒนานโยบายที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

10. กระบวนการจัดทำรายงานควรต้องสนับสนุนและเอื้อให้เกิดประโยชน์ระดับชาติ ในเรื่องการมีส่วนร่วม ของประชาชน การตรวจสอบสาธารณะก่อนนโยบายของรัฐบาล และข้อผูกพันเชิงสร้างสรรค์ต่อประชาคมที่ ดำเนินการด้วยเจตนารมณ์เพื่อความร่วมมือและความเคารพต่อกัน ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อความก้าวหน้าของ การใช้สิทธิทุกเรื่องที่คุณคุ้มครองไว้ตามสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง

พื้นฐานเพื่อการสนทนาอย่างสร้างสรรค์ในระดับนานาชาติ

11. ในระดับนานาชาติ กระบวนการรายงานสร้างแนวทางให้เกิดการสนทนาอย่างสร้างสรรค์ระหว่างรัฐภาคีกับองค์กรตามสนธิสัญญานั้น ซึ่งได้จัดทำแนวทางนี้โดยปรารถนาจะเน้นบทบาทในการสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพตามตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยทั่วไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการร่างรายงาน

12. รัฐทั้งหมดเป็นภาคีสถิติสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนอย่างน้อย 1 ฉบับ และกว่าร้อยละ 75 เป็นภาคี 4 ฉบับ หรือมากกว่านั้น ด้วยเหตุนี้ รัฐทั้งหมดจึงมีพันธกิจสำคัญในการจัดทำรายงานให้ถู่วงและจะได้รับประโยชน์ในการรับเอาแนวทางเตรียมการจัดทำรายงานมาใช้ดำเนินการเพื่อการจัดทำรายงานต่อองค์กรตามสนธิสัญญาทั้งหมด

13. องค์กรตามสนธิสัญญาแนะนำให้ รัฐทั้งหลายพิจารณาจัดวางแนวทางการเตรียมการจัดทำรายงาน ในรูปองค์กร/สถาบันที่เหมาะสม โครงสร้างสถาบันที่มีคณะกรรมการร่วมระหว่างกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ และ/หรือมีผู้ประสานงานกลางอยู่ในส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยนี้ จะช่วยสนับสนุนพันธกิจในการจัดทำรายงานของรัฐตามตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนและสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง (เช่น อนุสัญญาต่าง ๆ ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)) และจะช่วยวางกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อประสานการติดตามงานตามสรุปข้อสังเกตขององค์กรตามสนธิสัญญา โครงสร้างนี้ควรยอมรับให้องค์กรระดับรอง ๆ ที่ปฏิบัติงานจริงอยู่ในประเทศได้มีส่วนเข้าร่วม และควรจัดตั้งอย่างถาวร

14. โครงสร้างดังกล่าว เสริมด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ควรพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ของการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังต่อเนื่อง(จากกระทรวง ทบวง กรม และสำนักงานสถิติของรัฐ) ความช่วยเหลือด้านวิชาการ สามารถหาได้จากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights – OHCHR) โดยความร่วมมือประสานงานกับ หน่วยงานความก้าวหน้าของสตรี (Division for the Advancement of Women – DAW) และองค์กรต่างๆ ของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้อง

15. ความถาวรของโครงสร้างองค์กรจัดทำรายงาน จะช่วยสนับสนุนให้รัฐสามารถทำรายงานสำหรับพันธกรณีอื่นๆ ได้ด้วยตัวอย่าง เช่น การติดตามผลการประชุมสัมมนาระหว่างประเทศต่างๆ และ

การประชุมระดับโลก กำกับติดตามการปฏิบัติตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษเป็นต้น ข้อมูลข่าวสารที่เก็บรวบรวมไว้อย่างถูกต้องชัดเจนสำหรับรายงานนี้ จำนวนมากจะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมจัดทำรายงานต่าง ๆ ของรัฐต่อองค์กรตามสนธิสัญญาต่าง ๆ ด้วย

กำหนดระยะเวลา

16. โดยกำหนดระยะเวลาของสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลีรับที่จะเสนอรายงานเกี่ยวกับมาตรการที่ดำเนินการเพื่อให้เกิดผลตามข้อบัญญัติของสนธิสัญญาและความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นตามนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดหลังจากที่สนธิสัญญามีผลใช้บังคับต่อรัฐผู้รายงาน หลังจากนั้นรัฐบาลีจะต้องเสนอรายงานฉบับต่อไปเป็นระยะตามข้อบัญญัติของแต่ละสนธิสัญญา กำหนดระยะเวลานี้แตกต่างกันไปตามสนธิสัญญาแต่ละฉบับ

17. เอกสารหลัก ซึ่งจะเสนอติดตามมาด้วยเอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา จะเป็นส่วนแรกของรายงานฉบับต่างๆที่จะเสนอต่อองค์กรตามสนธิสัญญาทั้งหลาย และ โดยการเข้าเป็นภาคีในวันที่ ที่ต่างกัน ระยะเวลาการส่งรายงานที่ต่างกัน กำหนดเวลาการส่งรายงานต่างๆจะไม่ตรงกัน รัฐทั้งหลายควรจะประสานการเตรียมการทำรายงานโดยปรึกษากับองค์กรตามสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งมองถึงการส่งรายงานทุกฉบับในช่วงเวลาในลักษณะที่สอดคล้องกัน ซึ่งจะช่วยให้ได้รับประโยชน์เต็มที่จากการความเป็นไปได้ในการเสนอข้อมูลที่ต้องการขององค์กรตามสนธิสัญญาต่างๆไปในคราวเดียวกันในเอกสารหลัก

18. รายงานที่เสนอช้ากว่ากำหนด อาจจะไม่สนองความต้องการขององค์กรตามสนธิสัญญาได้เต็มที่เมื่อเสนอเอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา เนื่องจากข้อมูลในเอกสารหลักไม่สอดคล้องทันสถานการณ์ รัฐทั้งหลายจึงควรทบทวนเอกสารหลักเมื่อส่งเอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา และเตรียมปรับข้อมูลให้ทันสมัยเป็นปัจจุบันเมื่อจำเป็น หากพิจารณาว่าไม่จำเป็นต้องปรับข้อมูลจะต้องระบุไว้ในเอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา พร้อมระบุวันที่ของการทบทวนรายงานครั้งหลังสุดด้วย

II. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบของรายงาน

19. ข้อมูลที่รัฐพิจารณาเห็นว่าจะช่วยให้องค์กรตามสนธิสัญญาเข้าใจสถานการณ์ในประเทศ ควรนำเสนอโดยกระชับและเรียบเรียงเป็นระบบ ถึงแม้จะเป็นที่เข้าใจได้ว่าบางรัฐภาคีมีโครงสร้างการจัดการที่ซับซ้อน ซึ่งจำเป็นต้องเสนอไว้ในรายงาน รายงานก็ไม่ควรยาวจนเกินไป หากเป็นไปได้ เอกสารหลักควรมีความยาวไม่เกิน 60-80 หน้ากระดาษ

เอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาฉบับแรกไม่ควรยาวเกิน 60 หน้ากระดาษ และเอกสารโดยตรงฉบับเพิ่มเติมควรจำกัดความยาวเพียง 40 หน้ากระดาษ หน้ากระดาษต้องใช้ตามแบบฟอร์มขนาด A4 ด้วยระยะห่างระหว่างบรรทัดที่ 1.5 และข้อความใช้ตัวอักษรขนาด 12 ของตัวพิมพ์ Times New Roman

20. รัฐทั้งหลายควรเสนอเอกสารผนวกเกี่ยวกับองค์กรหลักด้านนิติบัญญัติ ตุลาการและด้านบริหาร รวมถึงเรื่องอื่นๆที่อ้างถึงไว้ในรายงาน โดยแยกไว้ต่างหากและเท่าที่มีต้องเป็นภาษาราชการของคณะกรรมการ(ของสหประชาชาติ) เอกสารเหล่านี้ไม่ต้องผลิตเพิ่มเพื่อการแจกจ่าย แต่จะต้องมีไว้ให้คณะกรรมการได้ดูเป็นข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อการพิจารณาหรือ หากเอกสารมิได้คัดลอกมาใส่ไว้หรือมิได้อยู่ในภาคผนวกของรายงานตัวรายงานจะต้องมีข้อมูลเพียงพอที่จะช่วยให้เข้าใจได้โดยไม่ต้องอ้างอิงเอกสารนั้น

21. รายงานจะต้องมีคำอธิบายเต็มของอักษรย่อทั้งหมดที่ใช้ในเอกสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออ้างอิงถึงสถาบันแห่งชาติ องค์กร กฎหมาย ฯลฯ ซึ่งไม่น่าจะเป็นที่เข้าใจได้โดยบุคคลภายนอกรัฐภาคีนั้น

22. รายงานจะต้องจัดทำเสนอเป็นภาษาราชการของสหประชาชาติในภาษาใดภาษาหนึ่ง (อราบิก จีน อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสเปน)

23. รายงานต้องมีการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนก่อนนำเสนอต่อเลขาธิการสหประชาชาติเพื่อให้แน่ใจว่าภาษาที่ใช้เป็นที่เข้าใจได้และถูกต้องชัดเจน เพื่อประสิทธิผล รายงานที่เสนอโดยรัฐที่ใช้ภาษาราชการเป็นภาษาใดภาษาหนึ่งที่เป็นภาษาราชการขององค์การสหประชาชาติ ไม่จำเป็นต้องทำการบรรณาธิกรณโดยฝ่ายเลขานุการ รายงานที่เสนอโดยรัฐที่ใช้ภาษาราชการที่มีใช้ภาษาราชการขององค์การสหประชาชาติจะมีการบรรณาธิกรณโดยฝ่ายเลขานุการ อย่างไรก็ตามเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกระบวนการบรรณาธิกรณและการแปล และเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงในความผิดพลาดและการเข้าใจผิด มีข้อเสนอแนะว่า เอกสารฉบับท้ายสุดควรทำการบรรณาธิกรณ โดยบรรณาธิการอาชีพที่มีความสามารถสูงในภาษาที่ใช้เสนอรายงานนั้นก่อนการนำเสนอ

24. รายงานควรนำเสนอเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (เป็นแผ่นดิสเก็ต ซีดีรอม หรือโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์) พร้อมไปกับเอกสารพิมพ์ 1 ชุด

25. รายงานที่ได้รับ หากพบว่าไม่สมบูรณ์อย่างเด่นชัด หรือต้องทำการบรรณาธิกรณอย่างหนักอาจถูกส่งกลับคืนรัฐภาคีเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นก่อนจะรับอย่างเป็นทางการ โดยเลขาธิการ

III. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของรายงาน บททั่วไป

26. รายงานแต่ละฉบับประกอบด้วยเอกสาร 2 ส่วนร่วมกัน ได้แก่เอกสารหลัก ที่มีข้อมูลทันสมัยเป็นปัจจุบัน และเอกสารโดยตรงตามสนธิสัญญาเฉพาะเรื่อง เอกสารหลักจะใช้เสนอต่อองค์กรทุกคณะร่วมกับรายงานเฉพาะเรื่อง โดยตรงตามสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง เอกสารทั้ง 2 ชุดจะรวมบูรณาการกันเข้าเป็นรายงานของรัฐ คณะกรรมการจะไม่พิจารณาว่ารัฐภาคีได้ทำหน้าที่สมบูรณ์ในการเสนอรายงานตามพันธกิจของสนธิสัญญานั้น ๆ แล้ว จนกว่าจะเสนอรายงานครบทั้ง 2 ส่วนด้วยข้อมูลที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน
27. เอกสารหลักควรประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่างๆ แต่ละฉบับที่รัฐผู้รายงานนั้นเป็นภาคีอยู่ และอาจจะเกี่ยวข้องถึงองค์การตามสนธิสัญญาทุกคณะหรือหลายคณะที่กำกับติดตามการปฏิบัติตามสนธิสัญญาเหล่านั้น จุดมุ่งหมายคือเพื่อหลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลซ้ำ ๆ กัน ในรายงานหลายๆฉบับที่จัดทำตามข้อบัญญัติของสนธิสัญญาฉบับต่างๆ และเพื่อให้คณะกรรมการแต่ละคณะได้พิจารณาการปฏิบัติตามสนธิสัญญาของตน ได้ในบริบทที่กว้างขวางในเรื่องการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในรัฐที่ด้องมีคำถาม
28. เอกสาร โดยตรงตามสนธิสัญญาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้น ๆ ซึ่งเป็นความสนใจโดยตรงของคณะกรรมการผู้กำกับติดตามการปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้น หรือเป็นข้อมูลซึ่งต้องการหยิบยกขึ้นมาสู่ความสนใจ โดยเฉพาะของคณะกรรมการ หรืออาจเป็นประเด็นที่น่าสนใจเป็นพิเศษที่คณะกรรมการหยิบยกขึ้นมาเป็นรายกรณี
29. เอกสารแต่ละฉบับอาจเสนอแยกกัน อย่างไรก็ตามรัฐภาคีได้รับการแนะนำให้ดำเนินการกับพันธกิจทั้งหลายในการเสนอรายงานในลักษณะเป็นส่วนของกระบวนการที่จัดไว้อย่างประสานต่อเนื่องและควรพยายามลดความล่าช้าของการส่งรายงานระหว่างเอกสารหลัก กับเอกสารโดยตรง ค่อยคณะกรรมการแต่ละคณะเพื่อประกันว่า เอกสารหลักจะทันสมัยเป็นปัจจุบันที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เมื่อมีการพิจารณาเอกสารโดยตรง องค์การตามสนธิสัญญา อาจร้องขอให้ปรับข้อมูลในเอกสารหลักอีก ถ้าพิจารณาเห็นว่าข้อมูลที่มีอยู่นั้นล้าสมัยไปแล้ว การปรับข้อมูลอาจนำเสนอในรูปเอกสารเพิ่มเติมจากเอกสารหลักที่มีอยู่หรือทำฉบับปรับปรุงใหม่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความมากน้อยของการปรับเปลี่ยนที่จำเป็นต้องใส่เพิ่มเติม

30. กระบวนการรายงานภายใต้ระบบการรายงานนี้ เป็นดังนี้

(ก) รัฐบาลก็นำเสนอเอกสารหลักต่อเลขานุการสหประชาชาติ ซึ่งจะถูกส่งต่อมายังองค์กรตามสนธิสัญญาแต่ละคณะที่มีหน้าที่กำกับติดตามการปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้นๆ ที่รัฐเป็นภาคี

(ข) รัฐบาลก็นำเสนอเอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญาต่อเลขานุการสหประชาชาติซึ่งจะถูกส่งต่อมายังองค์กรตามสนธิสัญญานั้นโดยตรง

(ค) องค์กรตามสนธิสัญญาแต่ละคณะ พิจารณารายงานประเทศของรัฐนั้นซึ่งประกอบด้วยเอกสารหลักและเอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา ตามขั้นตอนกระบวนการของแต่ละคณะ

31. รายงานเปิดโอกาสให้รัฐบาลได้นำเสนอต่อองค์กรตามสนธิสัญญาแต่ละคณะ ให้ทราบถึงขอบข่ายความกว้างขวางที่กฎหมายและการปฏิบัติของรัฐสอดคล้องกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่รัฐนั้นได้ให้สัตยาบัน หรือทำภาคยานุวัติไว้

32. รายงานควรมีข้อมูลเพียงพอที่จะช่วยให้องค์กรตามสนธิสัญญาแต่ละคณะสามารถเข้าใจได้ถึงการปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้นภายในประเทศนั้น

33. รายงานควรให้รายละเอียดของสถานการณ์ทั้งโดยพฤตินัยและโดยนิตินัย ในเรื่องการปฏิบัติตามข้อบัญญัติของสนธิสัญญาที่รัฐนั้นเป็นภาคี รายงานไม่ควรจำกัดอยู่แต่เฉพาะบัญชีรายชื่อหรือคำอธิบายของกลไกทางกฎหมายที่ยอมรับในประเทศในช่วงเวลาที่เพิ่งผ่านมา แต่ควรจะใช้ให้เห็นว่า กลไกทางกฎหมายเหล่านั้นได้สะท้อนความจริงในทางปฏิบัติในสถานการณ์ทั่วไป ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในประเทศ

34. รัฐทั้งหลาย ในการเตรียมการจัดทำเอกสารหลักเป็นครั้งแรก และได้เสนอรายงานบางฉบับไปแล้วต่อองค์กรตามสนธิสัญญาใดๆ อาจอ้างอิงข้อมูลในรายงานเหล่านั้นได้ หากข้อมูลยังคงใช้ได้ในขณะที่จัดทำเอกสารหลัก

ส่วนแรกของรายงาน เอกสารหลัก

35. เพื่อความสะดวก เอกสารหลักควรวางโครงสร้างที่ใช้การจัดเรียงหัวข้อตามลำดับ ตาม ก ข ค ง ให้สอดคล้องกับแนวทาง เอกสารหลักควรมีข้อมูลต่อไปนี้

3.1 ข้อเท็จจริงและข้อมูลสถิติของรัฐผู้รายงาน

36. ในบทนี้ควรนำเสนอข้อเท็จจริงทั่วไปและข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวข้องซึ่งจะช่วยให้คณะกรรมการเข้าใจบริบททางการเมือง กฎหมาย สังคมและเศรษฐกิจ อันจะช่วยให้สามารถเข้าใจถึงการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐนั้น

37. รายงานควรมีการประเมินภาพทั่วไปของข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะช่วยให้องค์กรตามสนธิสัญญาสามารถประเมินการปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่างๆ ของรัฐ โดยนำเสนอและอธิบายความในลักษณะที่สามารถติดตามเข้าใจได้ ข้อมูลด้านสถิติที่เกี่ยวข้อง จำแนกโดย อายุ เพศ และกลุ่มประชากรอื่นๆ ควรมีการสรุปไว้ในรายงานเมื่อจำเป็น

38. โดยที่ตัวชี้วัดด้านสถิติหลายตัว อาจเกี่ยวข้องไปในหลายบทของรายงาน ข้อมูลสถิติเต็มรูปควรนำเสนอรวมเป็นตารางไว้ในภาคผนวกของเอกสารในลักษณะประมวลสถิติข้อมูลโดย ข้อมูลเหล่านั้นควรจำแนกเพศ และอายุ (อย่างน้อยแสดงข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี) ควรมีการเปรียบเทียบโดยช่วงเวลาและระบุแหล่งที่มาของข้อมูล ข้อมูลควรจำแนกต่อไปอีกเท่าที่จะทำได้จนถึงกลุ่มประชากรอื่นๆ ซึ่งรวมถึง เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ชนพื้นเมือง ภาษา หรือกลุ่มศาสนา ผู้พิการ ชนกลุ่มน้อย ผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ และผู้ที่มิใช่พลเมืองของประเทศ (คนไร้สัญชาติ) รวมถึงผู้ลี้ภัย ผู้แสวงหาที่พักพิง คนไร้รัฐ หรือผู้อพยพ

39. บัญชีรายการตัวชี้วัดที่อาจจะเกี่ยวข้องกับการรายงานภายใต้สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ปรากฏอยู่ในภาคผนวก 4 อาจมีหลาย ๆ รัฐที่ไม่อยู่ในสถานะที่จะจัดหาข้อมูลตามตัวชี้วัดได้ทุกตัว รัฐที่ประสบความยากลำบากในการจัดทำสถิติข้อมูลเต็มรูปเกี่ยวกับพันธกิจด้านสิทธิมนุษยชนของคน ควรอธิบายความยากลำบากนี้ไว้ในเอกสารหลัก

ก. โครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ สังคม และลักษณะทางวัฒนธรรม

40. รัฐทั้งหลาย ควรจัดให้มีข้อมูลภูมิหลังเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของประเทศโดยไม่จำเป็นต้องเป็นการเล่าประวัติศาสตร์อย่างละเอียด แต่ควรเสนอเฉพาะประวัติศาสตร์สำคัญหลักๆด้วยเนื้อหาตั้งแต่ชัดเจนเท่าที่จะช่วยให้องค์กรตามสนธิสัญญาได้เข้าใจพื้นฐานความเป็นมาของรัฐที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้นๆ
41. รัฐทั้งหลาย ควรจัดทำข้อมูลที่ชัดเจน เกี่ยวกับลักษณะของชาติพันธุ์หลัก ลักษณะโครงสร้างประชากร และประชากรของประเทศ
42. รัฐทั้งหลาย ควรจัดทำข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของภาคส่วน/กลุ่มต่าง ๆ ของประชากร และสถิติด้านเศรษฐกิจพื้นฐาน
43. รัฐทั้งหลาย ควรจัดทำข้อมูลที่ชัดเจนซึ่งรวมถึงภาพด้านอาชญากรรมและการบริหารกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งข้อมูลที่บ่งชี้ถึงภาพของผู้กระทำผิดและเหยื่ออาชญากรรมและข้อมูลโดยตรงอื่นๆของอาชญากรรมที่เกิดจากสาเหตุด้านเชื้อชาติและความเกลียดชังต่อคนต่างเชื้อชาติ

ข. โครงสร้างของ รัฐธรรมนูญ ระบบการเมืองและกฎหมาย

44. รัฐทั้งหลาย ควรจัดทำคำอธิบายโครงสร้างรัฐธรรมนูญและกรอบแนวทางการเมืองและกฎหมายของรัฐ ที่รวมถึงลักษณะของรัฐบาล ระบบการเลือกตั้ง และการจัดองค์การทางการบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ

3.2 กรอบแนวทางพื้นฐานเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ค. การยอมรับมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

45. รัฐทั้งหลาย ควรจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของสนธิสัญญาระหว่างประเทศหลักด้านสิทธิมนุษยชนฉบับหลักทุกฉบับ ข้อมูลอาจจัดทำในรูปแบบภูมิหรือตารางที่รวมข้อมูลเหล่านี้ไว้ด้วย

(ก) การให้สัตยาบันต่อตราสารหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะ การให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนฉบับหลัก และพิธีสารเลือกรับตามรายชื่อในภาคผนวก 2 ส่วน A โดยระบุถึง สถานะ ถ้า หรือเมื่อรัฐเปิดรับการเข้าสู่ตราสารเหล่านั้นซึ่งยังมีได้เข้าเป็นภาคี หรือลงนามแล้วแต่ยังมีไม่ได้ให้สัตยาบัน

(ข) ข้อเสนอแนะและข้อสังเกต ในกรณีที่รัฐได้มีข้อเสนอสนธิสัญญาใดที่เป็นภาคี เอกสารหลัก ควรจะชี้แจงถึง

- (1) ขอบเขตของข้อเสนอนั้น
- (2) เหตุผลที่พิจารณาว่าข้อเสนอนั้นจำเป็นและยังคงไว้
- (3) ผลกระทบที่ชัดเจนของข้อเสนอนี้ที่มีต่อกฎหมายและนโยบายแห่งชาติ
- (4) โดยข้อเสนอนี้ที่รัฐภาคีตั้งไว้ มีพันธกิจใดที่เกิดขึ้นตามสนธิสัญญาฉบับหนึ่ง ส่งผลต่อพันธกิจตามสิทธิเรื่องเดียวกันในสนธิสัญญาฉบับอื่นๆหรือไม่ และ
- (5) โดยเจตนารมณ์ของการประชุมระดับโลกว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และการประชุมอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันที่สนับสนุนให้รัฐต่าง ๆ พิจารณาทบทวนข้อเสนอดังกล่าวด้วยความเห็นที่จะถอนข้อเสนอนั้น (ดู A/CONF.157/23 ภาค II ย่อหน้า 5 และ 46) แผนการที่จะจำกัดผลกระทบของข้อเสนอดังกล่าว และเป้าหมายท้ายสุดที่จะถอนข้อเสนอนั้น ภายในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

(ค) ข้อรอนสิทธิ ข้อจำกัดสิทธิ และข้อจำกัดสิทธิ ในกรณีที่รัฐทั้งหลายมีข้อจำกัด ข้อจำกัด หรือข้อรอนสิทธิ ความกฎหมายหรือประเพณีต่อข้อบัญญัติของสนธิสัญญาใดที่รัฐเป็นภาคีอยู่ เอกสารหลัก ต้องให้ข้อมูลที่อธิบายถึงขอบข่ายของข้อรอนสิทธิ ข้อจำกัดสิทธิและข้อจำกัดสิทธิ สภาวะที่จำเป็นต้องจัดเข้าเป็นข้อเหล่านั้น และช่วงกำหนดเวลาที่จะถอน

(ง) ข้อคัดค้านของรัฐภาคีอื่น รัฐทั้งหลาย ควรระบุว่า มีรัฐภาคีอื่นใดหรือไม่ที่มีข้อคัดค้านต่อข้อเสนอนี้ ข้อรอนสิทธิ ข้อจำกัดสิทธิ และข้อจำกัดสิทธิคือข้อบัญญัติของสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องนั้นของรัฐผู้รายงาน

46. รัฐทั้งหลาย อาจเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับมาตรฐานระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติตามข้อบัญญัติของสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนฉบับหลักของแต่ละรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐภาคีควรให้ความสนใจต่อแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต่อไปนี้

- (ก) การให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและที่เกี่ยวข้องฉบับอื่นๆของสหประชาชาติ รัฐทั้งหลายอาจระบุว่าเป็นภาคีของอนุสัญญาอื่นๆของสหประชาชาติที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ตามรายชื่อในภาคผนวก 2 ส่วน B
- (ข) การให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาด้านแรงงาน รัฐทั้งหลาย อาจระบุว่าเป็นภาคีของอนุสัญญาด้านแรงงานฉบับใดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรายชื่อในภาคผนวก 2 ส่วน C เมื่อรัฐทั้งหลาย ได้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการนิเทศก์ด้านแรงงานที่เกี่ยวข้องซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อบัญญัติตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นภาคีอยู่ด้วยแล้วอาจอ้างอิง ส่วน/ตอนนั้น ๆ ในรายงานคิดว่าจะให้ข้อมูลซ้ำอีก
- (ค) การให้สัตยาบันต่ออนุสัญญากรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายเอกชนระหว่างประเทศ รัฐทั้งหลาย อาจระบุว่าเป็นภาคีอนุสัญญาของการประชุมกรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยคดีบุคคล ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรายชื่อในภาคผนวก 2 ส่วน D
- (ง) การให้สัตยาบันต่ออนุสัญญากรุงเจนีวาและสนธิสัญญาด้านมนุษยธรรมอื่น ๆ รัฐทั้งหลาย อาจระบุว่าเป็นภาคีของอนุสัญญากรุงเฮกและกรุงเจนีวาที่ว่าด้วยกฎหมายด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศ หรือ สนธิสัญญาทางกฎหมายว่าด้วยมนุษยธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรายชื่อในภาคผนวก 2 ส่วน E
- (จ) การให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาค รัฐทั้งหลายอาจระบุว่าเป็นภาคีของอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาค หากอนุสัญญา (ระดับภูมิภาค) นั้น ๆ ร้องขอให้รายงาน รัฐผู้รายงานอาจประสานเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันเพื่อให้การเสนอรายงานเป็นไปอย่างครบถ้วนตามพันธกิจนั้น

ง. กรอบกฎหมายพื้นฐานภายในเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ

47. รัฐทั้งหลาย ควรชี้ให้เห็นถึงบริบทของกฎหมายโดยตรงภายใน ที่มีผลให้เกิดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรให้ข้อมูลที่ว่าด้วย

- (ก) กระบวนการทางตุลาการ ทางการบริหาร หรือองค์กรอำนาจที่เท่าเทียมกันอื่นใดที่มีเขตอำนาจที่มีผลต่อเรื่องสิทธิมนุษยชนและความกว้างขวางของเขตอำนาจนั้น
- (ข) การเยียวยาที่มีต่อปัจเจกบุคคลผู้เรียกร้องว่าสิทธิของตนถูกละเมิด และระบบการชดเชยและการฟื้นฟูสภาพที่ดำเนินการอยู่สำหรับผู้ถูกระทำ
- (ค) มีสิทธิใดที่อ้างไว้ในตราสารด้านสิทธิมนุษยชนต่างๆ ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายสิทธิ และกฎหมายพื้นฐานอื่นๆ และถ้ามี ข้อบัญญัติใดที่มีไว้เพื่อรอนสิทธิและในสภาพการณ์ใด
- (ง) สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนได้บรรจุเข้าไว้ในระบบกฎหมายแห่งชาติอย่างไร
- (จ) ข้อบัญญัติของตราสารด้านสิทธิมนุษยชนทั้งหลาย สามารถ ได้เคยเป็นแรงผลักดัน หรือใช้บังคับโดยตรง ในศาล โดยตุลาการอื่น หรือโดยองค์กรทางการบริหารอื่นใดหรือไม่ หรือ ได้ถูกบรรจุลงในกฎหมายภายในประเทศ หรือกฎระเบียบทางการบริหารเพื่อการใช้บังคับหรือไม่
- (ฉ) มีสถาบัน หรือกลไกแห่งชาติใดหรือไม่ ที่รับผิดชอบต่อการดูแลภาพรวมของการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชน รวมถึงกลไกเพื่อความก้าวหน้าของสตรี หรือมุ่งเน้น โดยตรงต่อสถานการณ์เรื่องเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ชนกลุ่มน้อย ชนพื้นเมือง ผู้อพยพและผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ คนงานอพยพ คนต่างด้าวและคนไร้สัญชาติ หรือกลุ่มอื่นๆ ภารกิจหน้าที่ของสถาบันเหล่านั้น และทรัพยากรบุคคลและการเงินที่มีให้

(ข) รัฐได้ยอมรับอำนาจของศาลสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาค หรือกลไกอื่นใดหรือไม่ ถ้ายอมรับควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานและความก้าวหน้าของกรณีที่เพิ่งเสร็จสิ้นหรือที่รอการพิจารณา

จ. กรอบแนวทางพื้นฐานภายในเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ

48. รัฐทั้งหลาย ควรชี้ให้เห็นถึงความพยายามที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนทั้งหมดในรัฐ รวมถึงบทบาทของประชาสังคม โดยเฉพาะควรจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับ

(ก) สถานและสมาชิกแห่งชาติและภูมิภาค บทบาทและกิจกรรมของรัฐสภาและองค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ในระดับรองจากระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด หรือต้นนิบาตเทศบาล ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยทั่วไป และโดยเฉพาะตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

(ข) สถาบันแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน มีสถาบันใดหรือไม่ที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ รวมถึงที่มีความรับผิดชอบโดยตรงในเรื่อง ความเสมอภาคทางเพศ ความเกี่ยวพันทางเชื้อชาติ สิทธิเด็ก การกีดกันที่ชัดเจน องค์กรประกอบ ทรัพยากรทางการเงินและกิจกรรมและสถาบัน ดังกล่าวนั้นถูกมองว่าเป็นอิสระหรือไม่ ตาม “หลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันแห่งชาติ” (หลักการกรุงปารีส) E 1992/22 (A/RES/48/134)

(ค) การพิมพ์เผยแพร่ตราสารด้านสิทธิมนุษยชน ความกว้างขวางในการแปล พิมพ์ และเผยแพร่ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศของรัฐภาคีนั้นด้วยภาษาแห่งชาติ ภาษาถิ่น ชนกลุ่มน้อย หรือชนพื้นเมืองมีมากน้อยเพียงใด รวมถึงเอกสารฉบับง่ายที่สามารถเข้าใจได้โดยทั่วไป

(ง) การส่งเสริมความตระหนักรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในกลุ่มข้าราชการของรัฐ ที่มีมาตรการใดที่ดำเนินการเพื่อประกันว่ามีการศึกษาและฝึกอบรมที่เพียงพอในเรื่องสิทธิมนุษยชนพื้นฐานทั่วไป และโดยเฉพาะเกี่ยวกับตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนโดยตรง สำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึง ครู เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ตำรวจ ศาลากร และเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ผู้พิพากษา อัยการ

นักกฎหมาย ข้าราชการฝ่ายทหาร เจ้าหน้าที่ชายแดน เจ้าหน้าที่เรือนจำ แพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และนักสังคมสงเคราะห์

- (จ) การส่งเสริมความตระหนักรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน โดยผ่านรายการการศึกษาและข่าวสารทางราชการ ที่รัฐบาลอุคหนุน มาตรการที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับปฏิญาสากลด้วยการให้การศึกษาและฝึกอบรม ควรให้รายละเอียดเกี่ยวกับการบรรจุ การศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนเข้าในหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนระดับชาติในรายการการศึกษาผู้ใหญ่ และการรณรงค์ด้วยข่าวสารทางราชการที่รัฐบาลอุคหนุน รวมถึงความกว้างขวางของการให้การศึกษาที่มิ อย่งทั่วถึงในภาษาแห่งชาติ ภาษาถิ่น ภาษาชนกลุ่มน้อย หรือภาษาชนพื้นเมือง
- (ฉ) การส่งเสริมการตระหนักรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนผ่านสื่อมวลชน บทบาทของสื่อสารมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ในการเผยแพร่สิทธิมนุษยชนและเผยแพร่ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ และหลักการของคราสารด้านสิทธิมนุษยชน โดยให้ความสนใจต่อการจัดให้มีข้อมูลเหล่านี้ในทุก ภาษาทั้งภาษาแห่งชาติ ภาษาถิ่น ภาษาชนกลุ่มน้อย หรือภาษาชนพื้นเมือง
- (ช) บทบาทของประชาสังคมและองค์กรเอกชน สถานะปัจจุบันของประชาสังคมและองค์กรเอกชน กิจกรรมและโครงการภายในประเทศและความเข้มงวดที่ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของรัฐ ขั้นตอน ที่ดำเนินการโดยรัฐบาลที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาของประชาสังคมด้วยทัศนคติที่จะประกัน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- (ซ) การจัดสรรงบประมาณและแนวโน้ม ถ้าสามารถทำได้การจัดสรรงบประมาณและแนวโน้มในอัตรา ส่วนร้อยละของงบประมาณแห่งชาติ หรือของงบประมาณภูมิภาค หรือของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน ประเทศ(GDP) และจำแนกเพศ ควรจัดสรรให้โดยตรงเพื่อการปฏิบัติตามพันธกิจด้านสิทธิมนุษยชน ของรัฐและตามข้อบัญญัติของสนธิสัญญา และผลของการประเมินผลกระทบของงบประมาณที่ เกี่ยวข้อง

- (ฉ) ความร่วมมือและการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา ขอบข่ายความกว้างขวางที่รัฐได้รับความร่วมมือและการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา หรือการสนับสนุนอื่นใด ซึ่งเกี่ยวข้องถึงการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณ ข้อมูลควรรวมถึงขอบข่ายที่รัฐจัดความร่วมมือและความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาให้แก่รัฐอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องถึงการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในประเทศนั้น
49. รัฐผู้รายงานควรระบุปัจจัยและความยากลำบากของสภาพพื้นฐานทั่วไป ถ้ามี ที่ส่งผลกระทบหรือกีดขวางปฏิบัติตามมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ

ฉ. บทบาทของกระบวนการจัดทำรายงานในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในระดับชาติ

50. รัฐผู้รายงาน ควรอธิบายกระบวนการในการจัดเตรียมรายงาน ซึ่งควรจะรวมถึงข้อมูลในเรื่อง
- (ก) การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐในส่วนกลาง ในระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น และในภาครัฐบาลกลาง และ ระดับจังหวัด ตามความเหมาะสม
- (ข) การมีส่วนร่วมโดยอิสระของสถาบันแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชนที่ดั่งขึ้นตามหลักการกรุงปารีส ในกระบวนการรายงาน ในการกำกับติดตามรายงานของภาครัฐบาลต่อองค์กรตามสนธิสัญญาและในการกำกับติดตามอย่างจริงจังต่อการปฏิบัติตามสรุปข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะขององค์กรตามสนธิสัญญาในระดับชาติ
- (ค) การมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชน และแกนนำต่างๆของภาคประชาสังคมในขั้นตอนใดๆในกระบวนการรายงานในระดับชาติ ที่รวมถึงการ ได้เชิญสาธารณะต่อร่างรายงานของรัฐที่จะนำเสนอต่อองค์กรตามสนธิสัญญา และ/หรือ การตอบสนองในระดับชาติต่อสรุปข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ ขององค์กรตามสนธิสัญญา
- (ง) การมีส่วนร่วมของผู้ได้รับผลกระทบตามข้อบัญญัติของสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึง สตรี เด็ก และกลุ่มต่างๆ เช่นกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มชนพื้นเมือง กลุ่มศาสนา ภาษา หรือกลุ่มวัฒนธรรมและชนกลุ่มน้อย ผู้พิการ สมาชิกพรรคหรือองค์กรทางการเมือง

- ผู้อพยพ และคนงานอพยพ ผู้ลี้ภัย คนพลัดถิ่นภายในประเทศ ผู้แสวงหาที่พักพิง และคนไร้สัญชาติ
- (จ) ขั้นตอนที่ดำเนินการเพื่อการพิมพ์เผยแพร่รายงานต่อทุกคนในรัฐ รวมถึงการแปลและเผยแพร่ด้วยภาษาแห่งชาติ ภาษาดั้งเดิม ภาษาชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมือง และจัดทำในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้โดยเด็กและผู้ทุพพ้องทางการรับรู้
- (ฉ) เหตุการณ์กิจกรรมต่างๆ เช่น การอภิปรายของรัฐสภา และการประชุมของภาคีรัฐ การประชุมปฏิบัติการ การสัมมนา การออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์ และการตีพิมพ์เผยแพร่เพื่ออธิบายรายงานหรือเหตุการณ์กิจกรรมอื่นๆ ในทำนองเดียวกันที่ดำเนินการในระหว่างช่วงการจัดทำรายงาน

การติดตามการดำเนินการตามสรุปข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะขององค์กรกำกับติดตามผลสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

51. รัฐทั้งหลาย ควรระดมมาตรการและกระบวนการที่รับเอาหรือเตรียมไว้ในอนาคต (ถ้ามี) เพื่อประกันการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง ของการติดตามการดำเนินงานที่บังเกิดผลตามข้อสรุปสังเกตหรือข้อเสนอแนะขององค์กรตามสนธิสัญญาหลังจากการพิจารณารายงานของรัฐแล้ว รวมถึงความเห็นจากรัฐสภาและความเห็นผ่านสื่อต่างๆ

52. ข้อมูลโดยตรงเกี่ยวกับขั้นตอนที่ดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากองค์กรตามสนธิสัญญา ควรจัดไว้ในเอกสาร โดยตรงตามสนธิสัญญา ที่นำเสนอต่อองค์กรตามสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง (ดูในส่วนที่ 2 ของรายงาน)

ข. ข้อมูลอื่นๆ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน

53. รัฐทั้งหลาย ควรพิจารณาแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมต่อไปนี้ เพื่อนำมาผนวกไว้ในเอกสารหลัก *การติดตามผล ตามการสัมมนาระหว่างประเทศ*

54. รัฐทั้งหลาย ควรจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลการปฏิบัติตามปฏิญญา ข้อเสนอแนะ พันธกรณี หรือพันธกิจที่รับไว้จากการประชุมระดับโลก และการทบทวนการดำเนินงานตามผลการประชุมเหล่านั้น ในส่วนส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ รายชื่อการประชุมสัมมนาที่ยังคงสภาพดำเนินการปรากฏในภาคผนวก 3

55. ในกรณีที่การประชุมสัมมนาเหล่านั้นรวมถึงกระบวนการจัดทำรายงานไว้ด้วย รัฐทั้งหลายอาจอ้างถึงข้อมูลที่ปรากฏอยู่รายงานเหล่านั้นในรายงานที่เสนอต่อองค์การความสนธิสัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายงานตามเป้าหมายการพัฒนาของสหประชาชาติ ซึ่งอยู่ในความสนใจโดยตรงของคณะกรรมการหลายชุดในประเด็นซึ่งผลกระทบหลายประการตามเป้าหมายเกี่ยวข้องกับหลายข้อบทของสนธิสัญญา(ดูภาคผนวก 5)

3.3 การปฏิบัติตามข้อบัญญัติของหลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน ตามหลักการร่วมของสนธิสัญญาต่างๆ

56. เอกสารส่วนนี้ ควรเน้นมาตรการที่ดำเนินการ โดยรัฐเพื่อประกันการปฏิบัติตามสิทธิที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนฉบับหลักที่เข้าเป็นภาคี ที่เป็นประเด็นร่วมในสนธิสัญญาทุกฉบับหรือหลาย ๆ ฉบับ เพื่อช่วยรัฐทั้งหลายในการเสนอข้อมูลที่เกี่ยวกับข้อบัญญัติตามหลักสิทธิพื้นฐานให้เป็นไปในลักษณะที่ปรากฏประเด็นชัดเจน ข้อบทที่เกี่ยวข้องจึงควรจัดกลุ่มตามประเด็นหลักที่ต้องการเน้น เอกสารหลักควรรวมถึงส่วนที่ว่าด้วย การไม่เลือกปฏิบัติและความเสมอภาค(ซ) และอาจรวมถึงกลุ่มประเด็นเหล่านี้อื่น ได้แก่ (I) การเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ (J) กระบวนการประกันสิทธิ (K) การมีส่วนร่วมในชีวิตเพื่อสาธารณะ (ด้วยข้อมูลที่ไม่ว่าจะปรากฏในส่วน B) (L) ชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงของบุคคล (M) การสมรสและครอบครัว (N) กิจการเศรษฐกิจและสังคม (N) การศึกษา

57. รัฐผู้รายงาน ควรตัดสินใจว่าจะจัดข้อมูลใดลงในเอกสารหลักและข้อมูลใดจะส่งลงไว้จัดลงในเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 27 และ 28 ข้างต้น ในหลักการ เอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาฉบับหนึ่ง ไม่ควรจะใส่ข้อมูลที่จำเป็นต้องเสนอในเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญาอีกฉบับหนึ่ง

58. ในกรณีที่ มาตรฐานเฉพาะที่มีอยู่ในสนธิสัญญาหลาย ๆ ฉบับ แตกต่างออกไปจากข้อบัญญัติของหลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน รัฐผู้รายงานควรเน้นประเด็นรายงานในเอกสารหลักตามมาตรฐานความก้าวหน้าและการคุ้มครองที่มากที่สุด

59. ข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดอื่นๆ เกี่ยวกับสิทธิหลายๆเรื่อง ควรนำเสนอเป็นภาคผนวกของรายงาน

ข. หลักการไม่เลือกปฏิบัติและความเสมอภาค

60. ข้อมูลกลุ่มนี้ นำเสนอการตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกิจทั่วไปของรัฐเพื่อที่จะ จัดการเลือกปฏิบัติ และส่งเสริมความเสมอภาคทั้งปวงโดยสอดคล้องตามข้อบทที่ 1 และ 2 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งเน้นข้อบัญญัติที่สอดคล้องต่อไปนี้คือ ข้อ 2(1) และ 3 ของ ICCPR ข้อ 2(2) และ 3 ของ ICESCR ข้อ 2-7 ของ ICERD ข้อ 2 และ 9-16 ของ CEDAW ข้อ 2 ของ CRC ข้อ 7,18,25,27 ของ CMW ในขณะที่ CAT อ้างถึงหลักการความเสมอภาคไว้ในอารัมภบท

61. รายงานควรนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการที่ดำเนินการเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบของการใช้สิทธิของพลเมืองด้านการเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม และส่งเสริมความเสมอภาคของทุกคนภายในรัฐ การเลือกปฏิบัติ มีความหมายรวมถึงทุกรูปแบบของการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของ เชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ เผ่าพันธุ์ ความพิการ ภาษา ศาสนา หรือการถูกจองจำ การเมืองหรือความคิดเห็นที่แตกต่าง ชาติพันธุ์แห่งชาติหรือ รากเหง้าทางสังคม สถานะภาพทางเศรษฐกิจ ทรัพย์สิน สถานะการสมรส การเกิด การเป็นพลเมือง แหล่งที่อยู่หรือสถานะอื่นๆ รายงานควรครอบคลุมถึงขั้นตอนที่ดำเนินการ โดยรัฐภาคีที่จะทำให้เกิดความเสมอภาคต่อกลุ่มต่างๆที่อยู่ภายใต้การเลือกปฏิบัติทั้ง โดยรูปแบบและเนื้อหา

62. รายงานควรชี้ให้เห็นสถานการณ์ในประเทศที่เกิดขึ้นต่อกลุ่มบุคคลที่อาจต้องประสบกับสถานการณ์การเลือกปฏิบัติที่รวมถึงกลุ่มต่างๆ คือ สตรี เด็ก (รวมถึงเด็กที่เกิดนอกสมรส และเด็กเร่ร่อน) ผู้สูงอายุ กลุ่มชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ชนพื้นเมือง กลุ่มศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม และ ชนกลุ่มน้อย ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ สมาชิกพรรคหรือองค์กรทางการเมือง ผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ ผู้อพยพ และคนงานอพยพ ผู้ลี้ภัย ผู้แสวงหาที่พักพิง และคนไร้สัญชาติ

63. รายงานควรชี้ให้เห็นว่าหลักการการ ไม่เลือกปฏิบัติได้สอดคล้องไว้ในหลักการของรัฐธรรมนูญ หรือ ร่างกฎหมายว่าด้วยสิทธิต่างๆ หรืออยู่ในระบบกฎหมายภายในหรือไม่ ยังมีช่องทาง การเลือกปฏิบัติปรากฏอยู่ในข้อบัญญัติตามกฎหมายหรือไม่ และข้อบัญญัติดังกล่าวยังมีผลใช้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่ถูกระบุว่าต้องการความคุ้มครองในอนุสัญญาใดหรือไม่

64. ข้อมูลควรแสดงถึงขั้นตอนที่ดำเนินการเพื่อประกันว่าการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบถูกป้องกันและต่อต้านทั้งโดยกฎหมายและการปฏิบัติ ในกรณีข้อบัญญัติของอนุสัญญาใดต้องการ ด้รัฐภาคีออกบทลงโทษโดยตรงตามกฎหมายเพื่อทำให้

รูปแบบใด ของการเลือกปฏิบัติเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย รายงานควรจะครอบคลุมและแสดงให้เห็นว่า ได้มีกฎหมายเฉพาะที่ออกแบบเพื่อปฏิบัติตามข้อบัญญัตินั้นๆ ออกมาบังคับใช้หรือวางแผนไว้หรือไม่ หากไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ออกบังคับใช้ดังกล่าว รายงานควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางและขอบข่ายที่ บทบัญญัติของกฎหมายอาญาที่มีอยู่ ซึ่งใช้ในการพิจารณาคดีของศาล ได้ส่งผลในทางปฏิบัติของรัฐบาลี ต่อพันธกิจตามหลักการของตราสารหลักด้านสิทธิมนุษยชนอย่างไรหรือไม่

65. รัฐทั้งหลาย ควรอธิบายถึงปัญหาสำคัญที่ขัดขวางการปฏิบัติตามข้อบัญญัติของอนุสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการ ไม่เลือกปฏิบัติและแผนแนวทางแก้ปัญหาเหล่านั้น รายงานควรประเมินความก้าวหน้าในการ ป้องกันและต่อต้านการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบรวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมที่เป็น อันตรายหรือเป็นผลร้าย ในกรณีที่สมาชิกของกลุ่มพิเศษกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดที่ต้องการความคุ้มครองตาม อนุสัญญาต่าง ๆ ไม่ได้ได้รับการประกันสิทธิทั้งหมดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาเหล่านี้ รายงานจะต้อง อธิบายถึงที่มาและภูมิหลังที่ส่งผลให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่ปรากฏอยู่นั้น ๆ รวมถึงขั้นตอนที่ดำเนินการหรือ วางแผนที่จะดำเนินการเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัตินั้น ๆ

66. สถานการณ์ของความเสมอภาคในการใช้สิทธิต่างๆ ของสมาชิกของกลุ่มพิเศษทั้งหลายที่ครอบคลุมโดย สนธิสัญญาต่าง ๆ นั้น ควรต้องเน้นให้เห็นอย่างเด่นชัด รายงานควรเปิดเผยถึงอุปสรรคที่ขัดขวางการมี ส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ เหล่านี้บนพื้นฐานความเสมอภาคที่เท่าเทียมกับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ในสังคม ในวิถี ชีวิตทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในประเทศ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทและความ บ่อยครั้งของการเกิดกรณีที่ไม่เป็นไปตามหลักการของสิทธิในความเสมอภาค

67. รัฐทั้งหลาย ควรระบุถึงมาตรการ โดยตรงที่รับปฏิบัติเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม และ สภาพพื้นที่ รวมถึงระหว่างชนบทกับเมือง เพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งอธิบาย ถึงผลกระทบของมาตรการเหล่านั้นด้วย

68. รัฐทั้งหลาย ควรระบุถึงมาตรการต่างๆ รวมถึงรายการด้านการศึกษาและการรณรงค์เผยแพร่ข้อมูลต่อ สาธารณชน ซึ่งได้ดำเนินการเพื่อป้องกันและขจัดเจตคติในทางลบและอคติต่อกลุ่มพิเศษที่ต้องการความ คุ้มครองเพื่อกีดกันกลุ่มคนเหล่านี้่ออกไปจากการ ได้ใช้สิทธิด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่ รวมทั้งอธิบายถึง ผลกระทบของมาตรการเหล่านั้นด้วย

ความเสมอภาคในกฎหมาย และการคุ้มครองที่เท่าเทียมกันตามกฎหมาย

69. ข้อมูลกลุ่มนี้ ตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกิจของรัฐเพื่อที่จะประกันความเสมอภาคในกฎหมายและความคุ้มครองที่เท่าเทียมกันตามกฎหมายตามข้อบทที่ 7 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งเน้นข้อบัญญัติที่สอดคล้องคือ ข้อ 14(1) และ 26 ของ ICCPR ข้อ 5(ก) ของ ICERD ข้อ 15 ของ CEDAW ข้อ 18(1) ของ CMW ประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธินี้ถูกกล่าวถึงไว้ด้วยในข้อ 9(2) ของ CRC และข้อ 12 และ 13 ของ CAT

70. รัฐทั้งหลาย ควรอธิบายถึงมาตรการเฉพาะที่ดำเนินการเพื่อประกันสิทธิเสมอภาคในกฎหมายและการคุ้มครองที่เท่าเทียมกันตามกฎหมายสำหรับทุกคนภายในเขตอำนาจ รวมถึงมาตรการที่ดำเนินการเพื่อประกันว่า สมาชิกของกลุ่มต่างๆ ที่กล่าวข้างต้นซึ่งถูกเลือกปฏิบัติ ได้รับความคุ้มครองที่เท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติที่ละเมิดต่อข้อบัญญัติของอนุสัญญาทั้งหลายที่รัฐเป็นภาคี และจากการกระดุนให้เกิดการเลือกปฏิบัตินั้น

มาตรการพิเศษเพื่อเร่งรัดความก้าวหน้าสู่ความเสมอภาค

71. สนธิสัญญาบางฉบับอนุญาตให้ใช้มาตรการพิเศษชั่วคราวในสภาวะการเฉพาะเพื่อช่วยเร่งรัดความก้าวหน้าสู่ความเสมอภาค โดยเฉพาะในสภาวะการที่จำเป็น มาตรการเช่นว่านี้ถูกระบุไว้ในข้อบัญญัติต่อไปนี้คือ ข้อ 27 ของ ICCPR ข้อ 2(3) ของ ICESCR ข้อ 1(4) และข้อ 2(2) ของ ICERD ข้อ 4 และ 14 ของ CEDAW ข้อ 22 และ 23 ของ CRC และผลกระทบของมาตรการเหล่านี้เป็นเรื่องที่คณะกรรมการทุกชุดสนใจ

72. รัฐทั้งหลาย ควรอธิบายว่า มาตรการพิเศษต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการพิเศษชั่วคราวที่มุ่งเร่งรัดการปฏิบัติโดยพลตินัยที่เสมอภาคสำหรับสมาชิกของกลุ่มพิเศษที่ได้รับความคุ้มครองโดยข้อบัญญัติเรื่องการไม่เลือกปฏิบัติตามสนธิสัญญาใด ๆ ที่รัฐเป็นภาคี ได้เป็นที่ยอมรับหรือไม่ โดยอธิบายถึงผลกระทบของมาตรการเหล่านี้ด้วย ในกรณีที่มาตรการเหล่านั้น เป็นที่ยอมรับปฏิบัติชั่วคราว รัฐควรระบุถึงขอบเขตระยะเวลาที่คาดว่าจะบรรลุเป้าหมายแห่งความเสมอภาคทางโอกาสและการปฏิบัติ และการยกเลิกมาตรการเหล่านั้น

ส่วนที่สองของรายงาน เอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา

73. เอกสาร โดยตรงของสนธิสัญญา ควรบรรจุข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของรัฐภาคีต่อสนธิสัญญานั้น โดยตรง ซึ่งเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหรือโดยหลักการ

ต่อคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกำกับ ติดตาม การปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้น ส่วนที่สองของรายงานนี้ช่วยให้คณะกรรมการมุ่งความสนใจไปที่ประเด็นเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญา

74. เอกสารส่วนนี้ควรมีข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

- (ก) ข้อมูลที่องค์กรตามสนธิสัญญาร้องขอตามแนวทางของเอกสารโดยตรงของสนธิสัญญา ซึ่งตอบคำถามโดยตรงของสนธิสัญญา ดังนั้นจึงไม่รวมอยู่ในส่วนแรกของรายงาน (เอกสารหลัก)
- (ข) ข้อมูลที่องค์กรตามสนธิสัญญาร้องขอ ซึ่งมุ่งให้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมของเอกสารหลัก ที่คณะกรรมการต้องการข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น
- (ค) ในกรณีที่ทำได้ ข้อมูลว่าด้วยขั้นตอนที่จัดดำเนินการ โดยตรง เพื่อเน้นตอบสนองประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้น โดยองค์กรตามสนธิสัญญา ในสรุปข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะจากรายงานฉบับก่อนของรัฐบาล

75. คณะกรรมการแต่ละชุดอาจกำหนดแนวทางโดยตรงของสนธิสัญญาขึ้นใช้ เพื่อการเตรียมการสำหรับ ส่วนที่ 2 ของรายงาน โดยสอดคล้องกับแนวทางร่วมนี้

ภาคผนวก 1

ภาระหน้าที่ขององค์กรตามสนธิสัญญาในการร้องขอรายงานจากรัฐภาคี

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ข้อ 16

1. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะเสนอรายงานโดยสอดคล้องกับภาคนี้แห่งกติกาในเรื่องมาตรการต่าง ๆ ซึ่งรัฐนั้น ๆ ได้นำมาใช้ และในเรื่องความก้าวหน้าของการดำเนินการเพื่อให้มีการยอมรับสิทธิที่ได้รับการรับรองไว้ ณ ที่นี้

2. (ก) ให้เสนอรายงานทั้งปวงต่อเลขาธิการสหประชาชาติ ซึ่งจะส่งสำเนาต่อไปให้คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพิจารณาตามบทบัญญัติของกติกานี้

(ข) เลขาธิการสหประชาชาติจะต้องส่งสำเนารายงานหรือส่วนใดที่เกี่ยวข้องของรายงาน ซึ่งได้รับจากรัฐภาคีแห่งกติกานี้ ซึ่งเป็นสมาชิกแห่งทบวงการชำนัญพิเศษต่าง ๆ ไปยังทบวงการชำนัญพิเศษนั้น ๆ เท่าที่รายงาน หรือส่วนใดของรายงานเกี่ยวข้องกับเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของทบวงการดังกล่าวตามตราสารก่อตั้งของตน

ข้อ 17

1. รัฐภาคีแห่งกติกานี้จะส่งรายงานเป็นช่วงระยะตามแผนงานซึ่งจะกำหนดโดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมภายในเวลาหนึ่งปี นับจากวันที่กติกานี้มีผลบังคับใช้ภายหลังจากการปรึกษาหารือกับรัฐภาคีและทบวงการชำนัญพิเศษที่เกี่ยวข้อง

2. รายงานอาจแสดงปัจจัยและอุปสรรคซึ่งกระทบระดับของการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้กติกานี้

3. ในกรณีที่รัฐภาคีใดแห่งกติกานี้ได้ส่งข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องไปยังสหประชาชาติหรือทบวงการชำนัญพิเศษใดแล้ว รัฐภาคีไม่จำเป็นต้องให้ข้อเสนอแนะนั้นอีก เพียงแต่อ้างให้ถูกต้องถึงข้อเสนอแนะที่ส่งไปแล้วก็พอ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ 40

1. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะเสนอรายงานว่าด้วยมาตรการต่าง ๆ ซึ่งรัฐนั้น ๆ ได้รับไว้ในอันที่จะทำ ให้สิทธิที่ได้รับการรับรองไว้ในกติกานี้เป็นผลจริง และว่าด้วยความก้าวหน้าในการอุปโภคสิทธิเหล่านั้น

- (ก) ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กติกานี้มีผลใช้บังคับสำหรับรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ
- (ข) ภายหลังจากนั้น เมื่อใดก็ตามที่คณะกรรมการร้องขอ
2. ให้ส่งรายงานทั้งปวงต่อเลขานุการสหประชาชาติผู้ซึ่งจะนำส่งต่อไปให้คณะกรรมการพิจารณา รายงานนั้นให้ระบุปัจจัยและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งกระทบต่อการปฏิบัติตามกติกานี้ หากมี
 3. ภายหลังจากที่ได้หารือกับคณะกรรมการแล้ว เลขานุการสหประชาชาติอาจนำเสนอรายงาน บางส่วนเท่าที่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของทบวงการชำนัญพิเศษใดไปยังทบวงการชำนัญพิเศษที่ เกี่ยวข้องนั้น
 4. ให้คณะกรรมการศึกษารายงานที่รัฐภาคีแห่งกติกานี้ได้เสนอ คณะกรรมการจะจัดส่งรายงานของคุณ และความเห็นทั่วไปตามที่เห็นสมควร ไปยังรัฐภาคีนั้น ๆ คณะกรรมการอาจส่งความเห็นดังกล่าวพร้อมด้วย สำเนารายงานที่ได้รับจากรัฐภาคีแห่งกติกานี้ไปยังคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมด้วย
 5. รัฐภาคีแห่งกติกานี้อาจเสนอข้อสังเกตต่อความเห็นที่ได้ให้ไว้ตามวรรค 4 ของข้อนี้ต่อคณะกรรมการ

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

ข้อ 9

1. รัฐภาคีรับที่จะเสนอรายงานให้เลขานุการสหประชาชาติเพื่อเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ เกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ทางด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม กระบวนการบริหารและอื่น ๆ ซึ่งรัฐภาคี ได้จัดให้มีขึ้น เพื่อบังคับใช้ข้อบทของอนุสัญญานี้
- (ก) ภายในหนึ่งปีหลังจากที่อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับกับรัฐภาคีนั้น และ

(ข) ทุก ๆ สองปีหลังจากนั้นและเมื่อคณะกรรมการร้องขอ ทั้งนี้คณะกรรมการอาจขอข้อมูลอื่นๆ จากรัฐภาคีได้

2. คณะกรรมการจะรายงานเป็นประจำทุกปี ผ่านเลขานุการสหประชาชาติให้สมาชิกสหประชาชาติ รับทราบถึงกิจกรรมของคณะกรรมการ และอาจจัดทำข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะทั่วไป โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของรายงานและข้อมูลที่ได้รับจากรัฐภาคี ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะทั่วไปเหล่านั้นจะได้รับการรายงานต่อที่ประชุมสมัชชา พร้อมด้วยทัศนะ (หากมี) จากรัฐภาคี

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

ข้อ 18

1. รัฐภาคีรับที่จะเสนอรายงานว่าช่วยมาตรการด้านนิติบัญญัติ ตุลาการ การบริหาร หรืออื่น ๆ ซึ่งรัฐภาคีเหล่านั้นได้กำหนดขึ้น เพื่อให้มีผลต่อบทบัญญัติของอนุสัญญานับปัจจุบัน และความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในเรื่องนี้ต่อเลขานุการสหประชาชาติเพื่อการพิจารณาโดยคณะกรรมการ

(ก) ภายใน 1 ปี หลังจากการเริ่มมีผลบังคับใช้สำหรับรัฐที่เกี่ยวข้อง

(ข) หลังจากนั้นอย่างน้อยที่สุดทุก ๆ 4 ปี และต่อจากนั้นเมื่อใดก็ตามที่คณะกรรมการร้องขอ

2. รายงานอาจระบุปัจจัยและความยากลำบากซึ่งกระทบกระเทือนถึงระดับที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันต่าง ๆ ภายใต้อนุสัญญานับปัจจุบัน

อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน การลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

ข้อ 19 (คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ)

1. รัฐภาคีจะเสนอรายงานต่อคณะกรรมการ โดยผ่านเลขานุการสหประชาชาติในเรื่องมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้จัดให้มีขึ้นเพื่อให้การดำเนินการภายใต้อนุสัญญานี้บังเกิดผล ภายในหนึ่งปีหลังจากการมีผลบังคับใช้ของอนุสัญญาต่อรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้น รัฐภาคีจะเสนอรายงานเพิ่มเติมทุก ๆ 4 ปี เกี่ยวกับมาตรการใหม่ที่ดำเนินการ และรายงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการร้องขอ

2. เลขานุการสหประชาชาติจะต้องส่งรายงานไปยังรัฐภาคีทั้งหมด

3. รายงานแต่ละฉบับจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการซึ่งจะให้ความเห็นทั่วไปเกี่ยวกับรายงานตามที่เห็นเหมาะสม และจะส่งความเห็นเหล่านั้นไปยังรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง รัฐภาคีนั้นอาจมีการชี้แจงพร้อมข้อสังเกตที่พิจารณาแล้วต่อคณะกรรมการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ข้อ 44

1. รัฐภาคีรับที่จะเสนอรายงานต่อคณะกรรมการ โดยผ่านเลขาธิการสหประชาชาติ ในเรื่องมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลรับเอา ซึ่งทำให้สิทธิที่ได้รับการรับรองในอนุสัญญานี้บังเกิดผล และในเรื่องความคืบหน้าของการใช้สิทธิเหล่านั้น

(ก) ภายในสองปี นับจากวันที่อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับต่อรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

(ข) ทุก ๆ ห้าปี หลังจากนั้น

2. รายงานที่ทำขึ้นตามข้อนี้ จะระบุถึงปัจจัยและปัญหาต่าง ๆ ถ้ามี ที่ส่งผลกระทบต่อระดับของการปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญานี้ ให้รายงานเหล่านั้นมีข้อมูลข่าวสารเพียงพอ สำหรับให้คณะกรรมการมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงการดำเนินการตามอนุสัญญาในประเทศที่เกี่ยวข้องด้วย

3. รัฐภาคีที่ได้เสนอรายงานฉบับเริ่มแรกที่สมบูรณ์ให้แก่คณะกรรมการแล้ว ไม่จำเป็นต้องให้ข้อมูลข่าวสารพื้นฐานที่ได้ให้ไว้แล้วแต่ครั้งอื่นในรายงานฉบับต่อ ๆ ไป ที่เสนอตามนัยแห่งวรรค 1 (ข) ของข้อนี้

4. คณะกรรมการอาจขอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามอนุสัญญานี้เพิ่มเติมจากรัฐภาคี

5. คณะกรรมการจะรายงานกิจกรรมของตนต่อสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ โดยผ่านคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมทุก ๆ สองปี

6. รัฐภาคีจะทำให้รายงานดังกล่าว เป็นที่ทราบกันอย่างกว้างขวางในประเทศของตน

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของคนงานอพยพและสมาชิกครอบครัว

ข้อ 73 (คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ)

1. รัฐภาคีรับที่จะเสนอรายงานให้เลขาธิการสหประชาชาติ เพื่อเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ทางด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม กระบวนการบริหารและอื่น ๆ ซึ่งรัฐภาคีได้จัดให้มีขึ้นเพื่อทำให้บทบัญญัติของอนุสัญญานี้บังเกิดผล

ก) ภายใน 1 ปี หลังจากที่อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับต่อรัฐภาคีนั้น

ข) หลังจากนั้นทุก ๆ 5 ปี และเมื่อคณะกรรมการร้องขอ

2. รายงานที่สร้างขึ้นตามข้อนี้ จะระบุถึงปัจจัยและปัญหาต่าง ๆ ถ้ามี ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาตามอนุสัญญา และมีข้อมูลที่รวมถึงเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของการอพยพที่รัฐภาคีนั้นเกี่ยวข้องอยู่

3. คณะกรรมการจะพิจารณาแนวทางที่จะนำมาใช้ในการจัดทำรายงานต่อไป

4. รัฐภาคีจะทำให้รายงานดังกล่าว เป็นที่ทราบกันอย่างกว้างขวางในประเทศของตน

ข้อ 74

1. คณะกรรมการจะตรวจสอบงานที่รัฐภาคีได้เสนอ และจะจัดส่งความเห็นตามที่พิจารณาเห็นสมควรไปยังรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง รัฐภาคีนั้นอาจเสนอข้อสังเกตต่อความเห็นของคณะกรรมการตามข้อบทนี้ต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการอาจร้องขอข้อมูลเพิ่มเติมจากรัฐภาคีทั้งหลายในการพิจารณารายงานเหล่านี้

- 32 -

ภาคผนวก 2

อนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชน

ก. อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนฉบับหลักและพิธีสาร

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

(International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

(International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

(International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - ICERD)

อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

(Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW)

อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานกรรมและการปฏิบัติอื่นหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

(Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment - CAT)

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

(Convention on the Rights of the Child - CRC)

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานอพยพและสมาชิกครอบครัว

(International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families - CMW)

พิธีสาร (คำแปลชื่ออย่างไม่เป็นทางการ)

พิธีสารเลือกรับของ CRC เรื่องความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ

(Optional Protocol to the CRC on the involvement of children in armed conflict)

พิธีสารเลือกรับของ CRC เรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็กและสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก

(Optional Protocol to the CRC on the sale of children, child prostitution, and child pornography)

พิธีสารเลือกรับของ CCPR เรื่องการยื่นคำร้องต่อศาลของบุคคล

(Optional Protocol to CCPR, concerning individual petition)

พิธีสารเลือกรับของ CCPR เรื่องการลบล้างโทษประหารชีวิต

(Second Optional Protocol to CCPR, concerning abolition of the death penalty)

พิธีสารเลือกรับของ CEDAW เรื่องการร้องเรียนของบุคคลและกระบวนการไต่สวน

(Optional Protocol to CEDAW, concerning individual complaints and inquiry procedures)

**พิธีสารเลือกรับของ CAT เรื่องการตรวจเยี่ยมที่คุมขังอย่างสม่ำเสมอของสถาบันแห่งชาติ
และสถาบันระหว่างประเทศ**

(Optional Protocol to Committee against Torture, concerning regular visits by national and international institutions to places of detention)

ข. อนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ของสหประชาชาติ

Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide 1948

Slavery Convention 1926 as amended 1955

Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others 1949

Convention relating to the Status of Refugees 1951 and its 1967 Protocol

Convention relating to the Status of Stateless Persons 1954

Convention on the Reduction of Statelessness 1961

Rome Statute of the International Criminal Court 1998

United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000 and its Protocols against the smuggling of migrants by land, sea and air, and to prevent, suppress and punish trafficking in persons, especially women and children

ค. อนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

Weekly Rest (Industry) Convention, 1921 (No. 14)

Forced or Compulsory Labour Convention 1930 (No. 29)

Labour Inspection Convention, 1947 (No. 81)

Migration for Employment Recommendation, 1949 (No. 86)

Freedom of Association and Protection of the Right to Organize Convention, 1948 (No. 87)

Migration for Employment Convention, 1949 (No. 97)

Right to Organize and Collective Bargaining Convention, 1949 (No. 98)

Equal Remuneration Convention 1951 (No. 100)

Abolition of Forced Labour Convention, 1957 (No. 105)

Weekly Rest (Commerce and Offices) Convention, 1957 (No. 106)

Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958 (No. 111)

Employment Policy Convention, 1964 (No. 122)

Labour Inspection (Agriculture) Convention, 1969 (No. 129)

- 34 -

Minimum Wage-Fixing Convention 1970 (No. 131)
 Holidays with Pay Convention (Revised) 1970 (No. 132)
 Minimum Age Convention 1973, (No. 138)
 Migrant Workers (Supplementary Provisions) Convention, 1975 (No. 143)
 Migrant Workers Recommendation, 1975 (No. 151)
 Labour Relations (Public Service) Convention, 1978 (No. 151)
 Occupational Safety and Health Convention, 1981 (No. 155)
 Equal Opportunities and Equal Treatment for Men and Women Workers : Workers with
 Family Responsibilities Convention, 1981 (No. 156)
 Indigenous and Tribal Peoples in Independent Countries Convention, 1989 (No. 169)
 Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182)

ง. อนุสัญญาขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

Convention against Discrimination in Education 1960

จ. อนุสัญญาของการประชุมเสกว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยคดีบุคคล

Convention relating to the settlement of the conflicts between the law of nationality and the law
 of domicile 1955

Convention on the law applicable to maintenance obligations towards children 1956

Convention concerning the recognition and enforcement of decisions relating to maintenance
 obligations towards children 1958

Convention concerning the powers of authorities and the law applicable in respect of the
 protection of minors 1961

Convention on Jurisdiction, Applicable Law and Recognition of Decrees Relating to Adoptions
 1965

Convention on the Law Applicable to Maintenance Obligations 1973

Convention on the Recognition of Divorces and Legal Separations 1970

Convention on the Recognition and Enforcement of Decisions relating to Maintenance
 Obligations 1973

Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction 1973

Convention on Celebration and Recognition of the Validity of Marriages 1978

Convention on the Law Applicable to Matrimonial Property regimes 1978

Convention on International Access to Justice 1980

Convention on the Law Applicable to Succession to the Estates of Deceased Persons 1989

Convention on Protection of Children and Co-operation in respect of Intercountry Adoption 1993

Convention on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children 1996

Convention on the International Protection of Adults 2002

ฉ. สนธิสัญญาเจนีวาและสนธิสัญญาอื่น ๆ ว่าด้วยกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

Geneva Convention (I) for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field 1949

Geneva Convention (II) for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea 1949

Geneva Convention (III) relative to the Treatment of Prisoners of War 1949

Geneva Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War. Geneva 1949

Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I) 1977

Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II) 1977

Ottawa Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and On Their Destruction 1987

- 36 -

ภาคผนวก 3
การประชุมสัมมนาระดับโลก

World Summit on the Information Society 2003-2005;

World Summit on Sustainable Development 2002;

World Conference against racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance 2001;

United Nations Conferences on the Least Developed Countries 2001;

Millennium Summit 2000;

Second United Nations Conference on Human Settlements (Habitat II) 1996;

Fourth World Conference on Women 1995;

World Summit for Social Development 1995;

International Conference on Population and Development 1994;

World Conference on Human Rights 1993;

UN Conference on Environment and Development (Earth Summit) 1992;

World Summit for Children 1990.

- 37 -

ภาคผนวก 4
ตัวชี้วัดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

ภาคผนวกด้านสถิติของรายงานควรประกอบด้วยตัวชี้วัดต่อไปนี้ ซึ่งจำแนกตามเพศและประชากรกลุ่มอื่น ๆ เท่าที่จัดหาได้

ที่ดินและประชากร

รัฐผู้รายงาน ควรจัดทำข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับโครงสร้างหลักของประชากร ลักษณะเฉพาะของประชากร เช่น

1. อัตราการเพิ่มของประชากร
2. ความหนาแน่นของประชากร
3. การใช้ที่ดิน
4. ภาษาของประชากรโดยภาษาแม่
5. ศาสนา
6. องค์ประกอบด้านอายุ
7. อัตราการพึ่งพา (อัตราส่วนร้อยละของประชากรอายุต่ำกว่า 15 (ต่ำกว่า 18) และเกิน 65 ปี)
8. เพศ
9. อัตราส่วนของประชากรในเขตชนบทและเขตเมือง
10. สถิติการเกิด
11. สถิติการตาย
12. อายุขัยเฉลี่ย
13. อัตราการเจริญพันธุ์
14. ขนาดครัวเรือน
15. อัตราส่วนของครัวเรือนที่มีบิดาหรือมารดาคนเดียว และครัวเรือนที่มีหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้หญิง

สถิติด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

รัฐผู้รายงาน ควรจัดทำข้อมูลที่ชัดเจนว่าด้วยมาตรฐานการดำรงชีวิตของแต่ละส่วนของประชากร รวมถึง

1. รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร
2. ส่วนแบ่งของ (ครัวเรือน) ค่าใช้จ่ายในการบริโภคด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย สุขภาพและการศึกษา

3. อัตราส่วนของประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนของชาติ
4. อัตราส่วนประชากรที่อยู่ใต้ระดับต่ำสุดของการได้รับอาหารตามเกณฑ์ปกติ
5. Gini coefficient (ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้)
6. จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์
7. อัตราการตายของทารก อัตราการตายของมารดา
8. สาเหตุการตาย
9. อัตราการติดเชื้อ HIV/AIDS
10. อัตราสุทธิการเข้าเรียนในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
11. อัตราการคงอยู่และจบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
12. อัตราการออกกลางคัน
13. อัตราส่วนครูต่อนักเรียน
14. อัตราการรู้หนังสือ

15. อัตราการว่างงาน
16. การจ้างงานตามภาคส่วน รวมข้อแตกต่างระหว่างภาคในระบบและนอกระบบ
17. อัตราการมีส่วนร่วมในการทำงาน จำแนกตามเพศ ศาสนา และกลุ่มประชากร
18. ประชากรที่เสื่อมวลชนครอบคลุมถึง การหมุนเวียนของ นสพ. รายวันและหนังสือ
จำแนกตามภาษาที่ใช้

19. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)
20. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
21. รายได้มวลรวมของชาติ (GNI)
22. อัตราเงินเฟ้อ
23. รายจ่ายสาธารณะที่เป็นสัดส่วนต่อ GDP
24. หนี้ภาครัฐทั้งภายนอกและภายในประเทศ
25. ส่วนแบ่งความช่วยเหลือระหว่างประเทศในภำยรายได้และรายจ่ายการพัฒนา

สถิติด้านระบบการเมืองและการบริหารความยุติธรรม

รัฐผู้รายงาน ควรจัดทำข้อมูลว่าด้วยลักษณะการเลือกตั้งและการเมืองของประเทศที่รวมถึง

1. จำนวนพรรคการเมืองที่เป็นที่ยอมรับ
 2. การกระจายของจำนวนที่นั่งในฝ่ายนิติบัญญัติจำแนกตามพรรคการเมือง
 3. อัตราส่วนของสตรีในรัฐสภา
 4. ช่วงระยะเวลาสำหรับการเลือกตั้งในระดับชาติและท้องถิ่น
 5. ผู้ไม่ใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voter Turnouts)
-
6. สถิติอาชญากรรม และข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกระบวนการยุติธรรม รวมถึง
 7. จำนวนคดีอาชญากรรม
 8. จำนวนคดีคือผู้พิพากษา
 9. ประชากรนักโทษ จำแนกตามการกระทำผิดและระยะเวลาที่ถูกตัดสิน
 10. อัตราการตายในที่คุมขัง
 11. กรณีการใช้นักโทษประหาร
 12. จำนวนนักโทษที่รอการพิจารณาคดี และระยะเวลาที่รอการตัดสิน

ภาคผนวก 5

เป้าหมายการพัฒนาของสหประชาชาติ

เป้าหมายการพัฒนาของสหประชาชาติ กับ อนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

- เป้าหมายที่ 1 (ขจัดความยากจนและความหิวโหยที่รุนแรง) ICESCR (ข้อ 11 และข้อคิดเห็นทั่วไป 12) CRC (ข้อ 24 (2) และ 27(3))
- เป้าหมายที่ 2 (ความสำเร็จตามการประถมศึกษาสากล) ICESCR (ข้อ 13 และ 14 และข้อคิดเห็นทั่วไป ที่ 11) CRC (ข้อ 28 a และข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 1) CERD (ข้อ 5 และ 7)
- เป้าหมายที่ 3 (ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและเพิ่มศักยภาพสตรี) CEDAW, ICESCR (ข้อ 3 และ 7 (a) (i)) ICCPR (ข้อ 3, 6 (5) และ 23 (2)) CRC (ข้อ 2) CERD (ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 25)
- เป้าหมายที่ 4 (ลดอัตราการตายของเด็ก) CRC (ข้อ 6 และ 24 (2)(a)) ICESCR (ข้อ 12 (2)(a)) ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 14)
- เป้าหมายที่ 5 (ปรับปรุงสุขภาพมารดา) CEDAW (ข้อ 10 (h) 11(f) 12(1) 14(b)) และข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 24 CERD (ข้อ 5 e IV) ICESCR ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 14 CRC (ข้อ 24 (d))
- เป้าหมายที่ 6 (ต่อต้าน HIV/AIDS มาลาเรียและโรคอื่น ๆ) แนวทางระหว่างประเทศเกี่ยวกับ HIV/AIDS และสิทธิมนุษยชน ICECR ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 14 CRC (ข้อ 24 (c) และข้อคิดเห็นทั่วไป 3)
- เป้าหมายที่ 7 (ประกันการพัฒนาที่ยั่งยืน) น้ำดื่มที่ปลอดภัย ICESCR ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 15 และ 14 ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ICESCR ข้อคิดเห็นทั่วไป 4 และ 7 CRC (ข้อ 24 (c))
- เป้าหมายที่ 8 (พัฒนาความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนา) กฎบัตรสหประชาชาติ (ข้อ I (3)) ICESCR (ข้อ 2) CRC (ข้อ 4)

- 41 -

ภาคผนวก 6

เว็บไซต์เสนอแนะ

Attorney- Human Rights

We provide experienced human rights attorneys at affordable prices. Just fill in our simple form and we will contact you soon. 100% satisfaction guaranteed.

www.911-legalservices.com

Women's Rights Network

THEWRN is a non-governmental, non-profit international human rights organization that addresses the causes of intimate partner abuse in the United States.

www.wcwonline.org

Human Rights Publications

Save The Children Sweden is a non-profit NGO working in 30 countries around the world. Our goal is to spread knowledge through our publications - they are for professionals.

sc-wcb-01.rb.sc

Access Top Lawyers - Protect Your Rights

With a Pre-Paid Legal Membership at \$26.00 per month or less, access ongoing legal consultation with top lawyers and many more benefits. Signup Online Today! A Pre-Paid Legal Affiliate.

www.myrightscentral.com

ExecSearches.com - Human Rights Jobs

Executive and senior management job listings in human rights, advocacy, non-profit and socially conscious organizations.

www.execsearches.com

Questia, Online Library - Human Rights

Research and discover over 1,000,000 books, journals and articles covering over 6,000 research topics, continuously updated - a complete academic library. Free gift with membership.

www.questia.com

Web Links

Human Rights Watch - Defending Human Rights Worldwide

Home page for Human Rights Watch, an organization dedicated to protecting the human rights of people around the world. We stand with victims and activists to bring offenders to justice, to prevent discrimination, to uphold political freedom and ... Russia: HIV/AIDS Pioneer Fights for Vulnerable Populations. Russia: Support UN Human Rights Council ...

www.hrw.org

Make a choice

Click on your choice.

www.a-human-right.com

HRI - Human Right Internet -

Education ... Woman, man, youth and child has the human right to education, training and information, and to ...

www.pdhre.org

Human Right Defenders

Human Rights Defenders. Reports of the Secretary-General ... rights and freedoms of human rights defenders; the right to meet or assemble peacefully ... information about all human rights; the right to develop and discuss new human rights ideas ...

www.hri.ca

Derechos Human Rights Links: Kenya

Human Rights Links. Home: Regional: Africa. Kenya. Amnesty International Reports on Kenya.
 European Parliament: Resolution on the violation of human rights in Kenya – 1997. expression today-
 journal
www.derechos.net

Rethinking Schools Online - Special Collection on Bilingual Education

... Society of America also affirmed this basic human right. It passed a resolution supporting the right of
 all ... native language a human right, it is a civil right as well ...
www.rethinkingschools.org

The Human Right to Water

... paper argues that access to a basic water requirement is a fundamental human right implicitly and ...
 that water as a human right. By acknowledging a human right to water ...
www.pacinst.org

UNIAP ประเทศไทย

www.no-trafficking.org

US Embassy

www.http://bangkok.usembassy.gov

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

www.amnesty.org
www.amnasty.or.th

คณะกรรมการเพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย (AHR)

www.thailand.ahrchk.net

เว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย

หาได้จากหัวหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ

เว็บไซต์ของไทย

www.nhrc.or.th
www.bannok.com
www.geocities.com/thaihumanright/

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
รายงานการอนุวัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ฉบับที่ 4-5
(ฉบับรวม) ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ข้อมูลพื้นฐานกลไกสิทธิมนุษยชนในระบบสหประชาชาติ
แนวทางปฏิบัติและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ 2546

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย
อัจฉรา ฉายากุล และคณะ 2546

สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ “แนวทางในการ
จัดทำเนื้อหาและรูปแบบของรายงาน (periodic report) ตามข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วย
สิทธิเด็ก ความมติเห็นชอบของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ในการประชุมครั้งที่
343 เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2539” กุมภาพันธ์ 2542

สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และ องค์การทุน
เพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) รายงานผลการดำเนินงานของประเทศไทย ตาม
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (ฉบับที่ 1) เสนอต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ 2541

สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ “รายงานผลการ
ดำเนินงานของประเทศไทยตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (ฉบับที่ 2) เสนอต่อคณะกรรมการ
สิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ” โดยคณะทำงานจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่า
ด้วยสิทธิเด็ก ฉบับที่ 2 คณะอนุกรรมการเรื่อง “สิทธิเด็ก” เอกสารอัดสำเนา มิถุนายน 2545

สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 25 ปี สยช.
ตุลาคม 2545

สำนักงานอัยการสูงสุดและกระทรวงยุติธรรม คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดทำรายงานการปฏิบัติตามภาคี
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1996 ในคณะกรรมการ
ฉลองครบรอบ 50 ปี ปรวิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ รายงานสิทธิ
มนุษยชน ในประเทศไทย เสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนตามกติการะหว่างประเทศ
ว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 เอกสารอัดสำเนา กรกฎาคม 2545

ราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ราชกิจจานุเบกษา
เล่มที่ 116 ตอนที่ 118 ก วันที่ 25 พฤศจิกายน 2542

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 103 ก วันที่ 9 ตุลาคม 2545

- Ministry of Social Development and Human Security, Office of Women's Affairs and Family Development
 "Thailand's combined Fourth and Fifth Report to the Committee on the Elimination of
 Discrimination against Women"
- Office of the Prime Minister, National Commission on Women's Affairs Thailand's Combined Second and
 Third Report to the Committee on The Elimination of Discrimination against Women July 1996 by
 Committee for Thailand's Second Report on the Implementation of the Convention on the
 Elimination of All Forms of Discrimination against Women Kurusapa Ladprao Press 1997
- Office of the Prime Minister, National Commission on Women's Affairs Thailand's Report on the Status
 of Women and Platform for Action 1994 for the Fourth World Conference on Women Beijing, the
 People's Republic of China 4-15 September 1995 Amarin Printing and Publishing Public Co., Ltd.
 Bangkok Thailand 1995
- United Nations, ABC Teaching human Rights, Practical activities for primary and secondary schools
 New York 1989
- United Nations, Center for Human Rights general Bulletin of Human Rights 91/2 The Rights of the Child
 New York 1992
- United Nations, Convention on the Rights of the Child, Committee on the Rights of the Child "General
 Guidelines Regarding the Form and Contents of Periodic Report to be Submitted by States Parties
 under Article, 44, paragraph 1 (b) of the Convention" Adopted by the Committee at its 343rd
 meeting (13th session) on 11 October 1996
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs Division for the Advancement of Women
 "Assessing the Status of Women, A Guide to Reporting under the Convention on the Elimination
 of All Forms of Discrimination against Women 2000"
- United Nations, Human Rights International Instruments "Chart of Ratifications as at 30 June 1995"
 New York and Geneva 1995
- United Nations, International Human Rights Instruments "Compilation of Guidelines on the Form and
 Content of Reports to be Submitted by States Parties to the International Human Rights Treaties"
 5 May 2003
- United Nations, International Human Rights Instruments, "Harmonized guidelines on reporting under the
 international human rights treaties, including guidelines on a common core document and treaty-
 specific targeted documents" 1 June 2005

